26042

Dr Ivan Škreblin

Županičke uredske dužnosti

III. izdanje

Zagreb 1969.

Umnoženo u 2oo primjeraka isključivo za internu upotrebu

P r e d g o v o r III izdanju

"Župničke uredske dužnosti" izašle su u svom drugom izdanju 1960. godine. Prošlo je već nekoliko godina da su rasprodane, pa je tako nastala potreba novog izdanja.

Budući da su treće izdanje već dosta dugo požurivale napose potrebe studenata, provedene su u njem najvažnije promjene, koje su plod nastojanja Drugog Vatikanskog koncila kao i dokumenata poslije njega.

Koncil je svojom dušobrižničkom orijentacijom otvorio velike mogućnosti izmjena misli i radikalnom rješavanju problema, nadasve onih, koji nose u sebi oznake kontraranosti. Sve to ima i svojih odjeka na "Župničke uredske dužnosti".

U Zagrebu, 7.ožujka 1969

U V O D

Već se iz samog naslova: "Župničke uredske dužnosti" može lako razabrati, da je čitava obradba spisa usmjerena prema vodstvenim uredskim dužnostima župnika.

Učinjeno je to iz metodičkih razloga, da se pojednostavi pregled uredskih djelovanja župnika. Kod svega ostaje, a za vrijeme kao i poslije Drugog Vatikanskog koncila se još više pojasnila i povećala zakonodavna biskupska vlast na području njegova djelovanja. Župnik je u svojoj službi onaj koji zamjenjuje biskupa (Up.Sacrosanctum Concilium, 42; Christus Dominus, 3o).

Medjutim "Pravilnik o vodjenju matica" (Djakovo 1951), što su ga u život pokrenule naše Biskupske konferencije, ostaje uz neznatne promjene i dalje na snazi.

....

I ŽUPNE KNJIGE

Za pravilno odvijanje župnih poslova trebala bi župna uredovnica imati osim temeljnih župnih knjiga, a to su matice krštenih, potvrdjenih, vjenčanih, umrlih i status animarum (Can. 47o, § 1) još i slijedeće: Knjigu naknadnih zabilježbi (u vezi s opaskom matica krštenih), knjigu naknadnih zabilježbi(u vezi s opaskom matica krštenih), knjigu naknadnih zabilježbi u vezi s opaskom matica vjenčanih, u nekim župama knjigu, u koju unosi službene obavijesti o smrti palih na bojištu ili inače, knjigu obraćenika, knjigu ozova, knjigu prvopričesnika, knjigu oglasa, liber memorabilium, liber intentionum, Urudžbeni zapisnik, blagajnički dnevnik, knjigu inventara(župne crkve, kapela, župnog arhiva, nadarbine, zaklada), knjigu računa, poštansku knjigu. Kod većih župa preporuča se dušobrižnicima, da načine registre matica krštenih, vjenčanih i umrlih, a u župama, gdje djeluje više svećenika, da se uvede knjiga rokovnica.

Budući da ćemo o maticama i o imovinskim knjigama govoriti zasebno i nešto opširnije, spominjemo sada tek one župne knjige, o kojima nećemo poslije raspravljati.

STATUS ANIMARUM je najvažnija d u š o b r i ž n i č k a knjiga. Dosadanji status animarum jest knjiga formata 31ox47o m/m. U njoj se nalaze slijedeće rubrike:

Strana...								
Selo:								
Broj stari		novi	Godina, mjesec i dan				Kada se prvi puta ispovjedio i pričestio?	Je li polazio osnovnu školu?	Je li u životu praktičan katolik?
Obiteljsko slovo	Znak umrlih i otsutnih	Naziv kuće	rodjenja	Potvrdjenja	Vjenčanja	Smrti			

Na drugoj polovici ovog obrasca nalaze se rubrike:

Je li član katol. udruženja?	Je li član zadruge?	Je li samovlasnik?	Odakle je došao u obitelj?	Je li otsutan i gdje?	Je li državljanin?	N A P O M E N A

Ne možemo poreći, da status animarum u obliku knjige, ukoliko ga župnici pravilno vode, veoma pomaže i znatno olakšava sastav takozvane obiteljske izvjesnice (za ostavinske rasprave i dr.). Župniku samome služi kod istraživanja da li postoji zapreka krvnog srodstva ili tazbine i u kojem koljenu.

Ipak ovakav status animarum ima i svojih nedostataka. Uočimo najprije činjenicu, da status animarum ne smije imati tek statičku funkciju u životu župe. On nije ili barem ne bi smio biti samo kancelarijska pomoć župniku. On je po svojoj naravi centralna dušobrižnikova knjiga. Iz nje dušobrižnik uočuje stanje u župi. U Engleskoj, u Kanadi i USA običavali su župnici i područni dušobrižnici obavljati pastoralne posjete služeći se statusom duša, koji su nosili uza

se. Kratkim pogledom u status, oni bi brzo osvježili u svojoj uspomeni glavne probleme pojedine obitelji, da tako mogu lakše o tome poves ti dušobrižnički razgovor. Tako je bilo npr. u Engleskoj od 1852, pa sve do pred prvi svjetski rat. Knjiga je u ovakovim prilikama nezgodna zbog svoje veličine, usto je može dušobrižnik gdjegod zaboraviti, a možda i izgubiti. Stoga su dušobrižnici, osobito u velikim gradovima, gdje se žiteljstvo više mijenja negoli na selu, zamijenili status animarum s tako zvanom župnom kartotekom. Umjesto formata velike ili barem omašnije knjige uveden je niz samostalnih kartica džepnog formata (npr. 10x16 cm.) s većom preglednošću i s većim mogućnostima, da na poseban način (pomoću limenih "jahača") istaknemo karakteristike. Povrh toga možemo u bojama razlikovati samce od obitelji, pa za jedne i druge izraditi posebne obrasce karata, kako se to može razabrati iz priloženih skrižaljki:

OBITELJSKA KARTA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Obi-teljsko slovo	Ot-sut-ni umr.	P r e z i m e					Došli iz: Rodjen	Kr-šten-a			l.Prič.		Stan: ul.....br..... Potvr.		Vjen-čan-a		Umro-la			OPASKA	

Poledjina

Obit. slo-vo	ot-sut. umrli	Prezime i ime	Ro-djen-a	Kr-ten	l.Pri-ačest	Potvr-da	Vjen-čan	Umro		OPASKA
		Rodjaci i ukućani								
OPASKA										

Kanonisti se razilaze u tumačenju kanona 470.,§ 1., kada se radi o statusu duša: "Habeat parochus libros paroeciales, id est librum baptizatorum, cofirmatorum, matrimoniorum, defunctorum; etiam librum de statu animarum accurate conficere pro viribus curet; et omnes hos libros, secundum usum ab Ecclesia probatum, vel a proprio Ordinario praescriptum, conscribat ac diligenter asservet." Status animarum neki ne smatraju kao liber paroecialis. Zakonik naime traži, da župnik po mogućnosti nastoji čim točnije sastaviti status animarum. Drugi pak pravnici drže, da je status animarum strože naredjen od ostalih knjiga. Oni se prvi oslanjaju na stilizaciju "po mogućnosti", a smeta im i način, kako se unose podaci u sam status, te stoga da nema značaj javne isprave, i da nije obvezatna knjiga. Ovakvu mnijenju pogoduju i sinodalni propisi. Tako npr. Prva sinoda (Zagreb 1925., str.198., t.9.), Zakonik ljubljanske škofije (Ljubljana 1940., str.59, član 173). Status animarum jedva spominju ili samo po imenu, jer se ne može zaobići kanon 470. Prema zaključku Biskupskih Konferencija("Pravilnik", str.2, § 7, C): "Status Animarum" nije matična knjiga u strogom smislu riječi, ali svaki župnik neka nastoji, da je točno sastavi, jer mu je od velike koristi pri vodjenju župe.

Valja naglasiti: Status animarum je prijeko potrebna knjiga za sustavno dušobrižništvo u župi. Ona je, kako se izrazio neki revni župnik, "repertoire njegova djelovanja". I stoga je župnik obvezan, da ga po mogućnosti što točnije vodi. Ovo "po mogućnosti" se odnosi ponajprije na ogromne župe u velegradovima (s 30-60-100 tisuća duša), gdje se u radničkim četvrtima žiteljstvo brzo mijenja, pa je gotovo nemoguće voditi besprijekorno očevidnik o stanju duša.

KNJIGA OBRAĆENIKA imala je do 15.V 1951.obvezatne slijedeće stavke:

Tek. broj	P R E L A Z N I K ime i prezime, mjesto i vrijeme rodjenja, stalež, prebivalite i prijašnja vjeroispovijest.	RODITELJA NJEGOVIH Ime i prezime, stalež i prebivalište.	Dan kad je primljen	OPASKE mjesto i vrijeme obavljenih obrednih funkcija.

U njoj je prijašnji naziv "prelaznik" prema novoj terminologiji zamijenjen s obraćenik, što daleko bolje odgovara naravi stvari, jer naglašuje izvjesno duševno stanje, a ne samo pravni postupak. "Pravilnik o vodjenju crkvenih matica" (Djakovo 1951), str.14, § 38. odredjuje, da se u knjigu obraćenika upiše slijedeće: Godina, mjesec i dan primitka; prezime, ime, zanimanje obraćenika; datum i mjesto (župa) rodjenja; mjesto stanovanja; vjeroispovijest iz koje dolazi; prezime, ime i vjera roditelja; prezime, ime, vjera i zanimanje svjedoka; crkva, u kojoj je obred izvršen; svećenik, koji je obavio primitak, ovlaštenje Ordinarijata". Prema tome mogu ostati obrasci dosadašnjih "knjiga prelaznika", jedino je stavka "opaska" opterećenija, jer u nju valja unijeti još prezime, ime, vjera, zanimanje svjedoka, podaci o svećeniku, koji je obavio primitak i ovlaštenje Ordinarijata.

KNJIGA PRVOPRIČESNIKA nastala je iz dušobrižničke potrebe, napose u vezi sa sakramentima svete potvrde i ženidbe. Župnik pobilježi svake godine svoje prvopričesnike abecednim redom, zatim mjesto i datum rodjenja, a po mogućnosti i imena roditelja (Okružnica zagrebačkog ordinarija br.229/1958.).

KNJIGA OGLASA mnogo pomaže župniku, da po nekom sustavu obavještava svoje vjernike, a i sam zbog raznih okolnosti ne zaboravi izložiti neki potreban detalj za pravilno ravnanje vjernika. Ta knjiga, kada se ispuni, dolazi u ar-

hiv, te je od velike važnosti za novo nadošlog dušobrižnika, da se lakše snadje i pravilnije prosudi rad svog predšasnika.

LIBER MEMORABILIUM ide u red prijeko potrebnih dušobrižničkih knjiga, koje nemaju tek povijesnu svrhu, već u prvom redu veliko dušobrižničko značenje. Stoga za nju vrijedi kao i za matice, da budu iz čvrstog papira, tvrdo uvezana. Prikladno je, da bude unaprijed označen redoslijed stranica. U nju treba pisati dokumentnom tintom, možda najbolje tušem. Župnik mora pripaziti na rukopis, da ne bude previše nagnut na lijevo ili na desno, već da su slova što uspravnija, jer to olakšava čitanje.

Ukoliko župa nema svoje spomenice, bit će na župniku časna zadaća, da se pobrine i za knjigu i da je prema izvorima, koje treba da navodi u samom spisu, ispisuje od početka same župe.

U spomenicu će župnik uvrstiti slike pojedinih objekata, posebno župne crkve, svih područnih kapela, križeva itd. Značajnije dogadjaje u župi će takodjer ilustrirati (mlada misa, zlatna misa, procesija, hodočašća, prva pričest, sveta potvrda...). Pod slike i na poledjini svake slike valja ukratko napisati dogadjaj, osobe i datum kada se zbio.

U župama, koje su uredskim poslovanjem prometnije, veoma je uputno u svrhu bržeg sredjivanja poslova načiniti matične registre (napose za matice krštenih, vjenčanih i umrlih). To je obična bilježnica s abecednim nizom slova. U nju se prema nadošlim uredskim zabilježbama u matice smjesta stavlja prezime, ime, svezak matice, stranica i broj, pod kojim dolazi zabilježeni dotični liturgijski čin.

ROKOVNICA služi u veoma prometnim župama s više dušobrižnika kao pomoćna knjiga, u kojoj se nalaze zabilježene dužnosti pojedinog dušobrižnika za izvjesne dane, a prema potrebi i sate (svete mise, propovijedi, ukopi, blagoslovi, katekizam, provizije itd.).

II M A T I C E

Medju župne knjige u strožem smislu spadaju matice. Kanon 470., § 1 nabraja te župne knjige, a to su matice krštenih, potvrdjenih, vjenčanih i umelih.

A. MATICE KRŠTENIH

Dva su sustava vodjenja matica: narativni i tabelarni. Narativni imamo neizravno zahvaćen u C.I.C., a izričito ga nalazimo u Rimskom obredniku (Zagreb 1929, Naslov XII, str. 393-398). U našim krajevima se matice vode tabelarno.

Dolje nacrtana shema prikazuje u smanjenom mjerilu rubrike matice krštenih. Iz tehničkih je razloga desna strana otvorene matice krštenih prebačena ispod lijeve.

Strana.....

Red. broj	Godina, mjesec, dan mjesto i župa		Krštenik			Roditelji	
	krštenja	rodjenja	Ime	zakt. nzkt. civ. zakt.	sin ili kći	Prezime, ime i zanimanje	vjera

Mjesto stanovanja, kuć. broj i župa roditelja	K u m o v i	KRSTITELJ	O P A S K A (potvrda, redjenje, zavjeti, vjenčanje, smrt, pozakonjenje, usvojenje, promjena prezimena itd.)
	Prezime, ime i zanimanje	Prezime, ime i služba	

Prelazimo na analizu glave formulara za maticu krštenih, pa ćemo u vezi s pojedinim rubrikama spomenuti ono najvažnije, što je potrebno u dnevnoj praksi.

Ako je dijete rodjeno i kršteno u istoj župi, ubilježuje župnik izvršeno krštenje pod tekućim brojem, kako pridolazi u samoj matici. Ako je dijete rodjeno u jednoj, a kršteno u drugoj župi, da se u župi krštenja unosi pod tekućim brojem, a u župi rodjenja bez broja. Takvim se načinom bilježenja osigurava točnost brojitbe, tj. da jedan slučaj krštenja ne bude brojen na dva mjesta. U potonjem slučaju dužan je župnik iz župe krštenja što prije poslati matični izvadak župniku u mjesto rodjenja djeteta.

Što se tiče imena krštenikova, to na prvom mjestu može biti narodno ime, ali treba dodati i ime kojeg sveca-zaštitnika. Obzirom na ime ne smije župnik biti svojevoljan, u koliko je to ime dopušteno.

Zakonito je ono dijete, koje je začeto ili rodjeno bilo u zakonitom bilo u putativnom crkvenom braku. Izuzetak od toga pravila nastaje, ako je dijete začeto iza kako je muž primio viši red ili je jedan od supruga položio svečane zavjete. Kao zakonito se unosi i za crkveno područje ono dijete kršteno u zagrebačkoj nadbiskupiji, čiji su roditelji sklopili samo gradjanski brak te su poslije rodjenja djeteta (djece), crkveno se vjenčali i tada dali krstiti dijete. Opravdanje takvu postupku nalazimo u načelu da naše crkvene matice od 9. svibnja 1946 nijesu više matice rodjenih već matice krštenih. Stoga je i dijete, jer je kršteno poslije sklopljenog crkvenog braka svojih roditelja u mogućnosti da bude upisano u maticu krštenih kao zakonito (Službeni vjesnik nadbiskupije zagrebačke, 1967, br. IX, str. 130).

Inače se postupa po načelu: Pater est quem iustae nuptiae demonstrant, ako se tome ne protive očiti protivni razlozi. Stoga dijete, koje se rodilo šest mjeseci iza kako je sklopljen brak ima se unijeti u maticu krštenih kao zakonito.

Jednako se drži da je zakonito ono dijete, koje se rodilo unutar deset mjeseci, otkada je razvrgnut brak. Ove se predmnijeve mogu obarati samo očevidnim dokazima.

U slučaju, da su roditelji sklopili samo civilnu ženidbu, valja unijeti: "zakonit pro foro civili", a u opasci staviti: Roditelji sklopili civilnu ženidbu dne... mjeseca... godine u...

Ukoliko je dijete nezakonito, a naravni je otac prisutan i izjavljuje svoje očinstvo, može se to unijeti u opasku: N.N. se priznaje naravnim očem djeteta. Ako je dijete nahoče, tada se u rubriku "roditelji" unosi: sin nepoznate majke (ili nepoznatih roditelja).

Pitanje kumova inovjeraca treba razjašnjavati s propovjedaonice, jer

nije prikladno, a ni vjerojatno, da bi inovjerac u slučaju, da umru roditelji ili oni vjerski zataje, mogao uspješno odgajati dijete u katoličkoj vjeri.

Ekumenski direktorij dopušta nekatoličkim kršćanima Istočne Crkve kumovanje zajedno s katoličkim kumom (ili katoličkom kumom). Kad se radi o ostalim nekatoličkim kršćanima (npr. protestantima) može se iz opravdana razloga (srodstvo, prijateljstvo) dopustiti da bude uz katoličkog kuma svjedok (ne kum!) kod krštenja (Ekumenski direktorij, br. 48 i 57).

Ako je dijete kršteno zbog životne opasnosti krstom nužde, župnik treba da ispita, kako je dotična osoba obavila taj čin. Ako je sigurno valjano izvršen, unosi u maticu krštenih ime dotičnog kao krstitelja. Ukoliko je dijete ostalo na životu, dužan je župnik nadopuniti obrede svetoga krsta i to ubilježiti u opasku. Ako je dijete već umrlo, a bilo je valjano kršteno, stavlja župnik u opasku: Ubilježio N.N., župnik.

Matičar treba da unese u opasku: svaki ispravak u vezi s maticom krštenih, kako to odredjuje nadležna duhovna vlast, primitak sakramenta Svete potvrde, sklapanje ženidbe, poništenje ženidbe, primitak subdjakonata, polaganje vječnih zavjeta, dan smrti, eventualno pozakonjenje, usvojenje.

Župnik je dužan odmah poslije obavljenog liturgijskog čina unijeti krštenje u matice krštenih. Kod unošenja dobro je, ako ima pri ruci koji dokumenat roditelja (najbolje njihov vjenčani list), kada se radi o strancima ili o došljacima u njegovoj župi. Time može uštediti mnogi naknadni ispravak, mnoge neprilike sebi, a nerijetko i dotičnome, o kome se radi.

Iz rubrike "opaska" vidi se, da je matica krštenih temeljna matica, kao što je i Sveti krst osnovni sakramenat.

Propusti u vezi s ispunjavanjem opaske nijesu tako rijetki, kako bi to čovjek morao očekivati.

Ako župnik nema pri ruci starijih matica odnosno njihova autentična prijepisa (iz parica kod Ordinarijata), on je dužan sve promjene, koje nastaju u vezi s rubrikom "opaska" provesti u knjizi naknadnih zabilježbi. Ona ima rubrike: Red. broj, Ime i prezime, Godina i broj matice, Opaske.

B. MATICE POTVRDJENIH

Pošto je župnik sa svojim potvrdjenicima obavio potrebnu pouku o sakramentu svete Potvrde i osvjedočio se o njihovu dovoljnom znanju, on će ispisati krizmene cedulje, koje sadrže slijedeće podatke:

Nomen confirmationis.....
Nomen et cognomen confirmandi (ae)
Nomen et cognomen parentum.....
Confirmandus natus die..... baptizatus.....
Parochia nativitatis..... Dioecesis.....
Parochia commorationis..... Dioecesis.....
Nomen et cognomen patrini (matrinae).....
Nomen confirmantis.....

Datum.....die.....19..

Parochus

Na poledjini iste cedulje nalaze se slijedeće stavke:

Confirmatus(a) die.....19..... in Ecclesia.....
.....

In libro confirmatorum inscripsi!
Officium parochiale
.... die.....19...
L.S.

In libro baptizatorum adnotavi!
Officium parochiale
..... die.....19..
L.S.

Kada su dovršene i ostale priprave (sveta ispovijed i pričest), a i biskup je podijelio sakramenat svete Potvrde, župnikova je dužnost, da sve potvrdne cedulje složi abecednim redom i upiše u matice potvrdjenih (Pravilnik, str. 8, § 18.).

Donosimo u smanjenom mjerilu grafički pregled rubrika matice potvrdjenih uz preinaku, da je desna strana otvorene matice postavljena ispod lijeve.

Strana.....

Red. broj	Ime i prezime potvrdjenika	Dan, mjesec i godina rodjenja	Ime na sv. potvrd	Ime i prezime **kuma** - e

Ime i prezime roditelja	Mjesto rodjenja i stanovanja	Mjesto i dan sv. potvrde	Ime i prezime djelitelja

Iza toga izmedju tih cedulja treba izlučiti one, kojih potvrdjenici nijesu kršteni u župi, gdje se dijelio sakramenat svete Potvrde. Njih će poslati župnicima domicila dotičnih potvrdjenika, da ih oni provedu u svoje matice potvrdjenih (bez tekućeg broja). Isto tako valja provesti zabilježbu u matici krštenih, a ukoliko ne posjeduje dotično godište matice krštenih, dužnost mu je unijeti u knjigu naknadnih zabilježbi. Ako potvrdjenik nije kršten u župi sadašnjega domicila, župnik Potvrde šalje cedulju u mjesto krštenja dotičnog potvrdjenika. Ispravno uredsko poslovanje zahtijeva,

da se svaki od prije spomenutih čina potvrdi na poledjini potvrdne cedulje, kako je to već prije spomenuto i cedulju pošalje natrag u mjesto, gdje je krizmanik primio svetu Potvrdu. Sve potvrdne cedulje stavlja župnik mjesta Potvrde u župni arhiv.

Zabilježba u maticu krštenih unosi se u stavku "opaska" i glasi: Primio sv.Potvrdu dne....., u N.

Isti je postupak kada župnik na svom području Apostolskom ovlašću u smrtnoj pogibelji bolesnika podijeli sakramenat svete Potvrde. Jedina je razlika,da na posljednjoj stavci: Nomen confirmantis, a isto u matici potvrdjenih svoje župe kod imena djelitelja stavi: "Potvrdu podijelio je župnik N.N. na osnovi Apostolske ovlastice u smrtnoj pogibelji bolesnika". Usto je župnik kao izvanredni djelitelj sakramenta sv.Potvrde u potonjem slučaju obvezan poslati odmah izvještaj Ordinariju o podijeljenoj Potvrdi i navesti okolnosti, pod kojima se trebalo pristupiti dijeljenju spomenutog sakramenta (Isp.Pravilnik,str.9), a na potvrdnoj cedulji neka župnik stavi datim kada je poslao gornji izvještaj.

C. MATICE VJENČANIH

U vezi s vjenčanjem i s upisom u matice vjenčanih, župnik treba da obavi niz uredskih dušobrižničkih dužnosti. Mi ih ovdje dijelimo na dužnosti u vezi sa zaručničkim ispitom, navještajima i matičnim zabilježbama.

Zaručnički ispit

Kanon 1020. § 1-3, predvidja u vezi sa zaručničkim ispitom slijedeće: Parochus cui ius est assistendi matrimonio, opportuno antea tempore, diligenter investiget num matrimonio contrahendo aliquid obstet.

Tum sponsum tum sponsam etiam seorsum et caute interroget num aliquo detineantur impedimento, an consensum libere, praesertim mulier,praestant, et an in doctrina christiana sufficienter instructi sint, nisi ob personarum qualitatem haec ultima interrogatio inutilis appareat.

Ordinarii loci est peculiares normas pro huiusmodi parochi investigationes dare.

Prema tome se zaručnički ispit dijeli na tri glavna dijela:

a/ Istraživati zapreke i zabrane,
b/ Utvrditi, da li zaručnici slobodno stupaju u brak,
c/ Uvjeriti se o tom, da li imaju potrebno znanje o vjeri.

Mi ćemo u našim izlaganjima poći obratnim putem, da tako uočimo najprije ono što uvjetuje osnovicu braka i odgoja djece, tj. da učvrsti njihovo vjersko gledanje na brak i život.

Ad c/ Župnik se mora uvjeriti, da li zaručnici znadu glavne vjerske istine. Ponajprije one necessitate medii, a zatim i necessitate praecepti. Kod ovih posljednjih povezuje uz znanje vjerovanja, deset zapovijedi Božjih i sedam sakramenata i potrebno razumijevanje spomenutih obrazaca. Ako ustanovi, da zaručnici ni to ne znaju, dužan ih je poučiti. Odbije li jedan ili oba zaručnika svaku pouku, župnik ih ne smije priječiti da sklope ženidbu, ukoliko što drugo nije na putu. Župnik ih je dužan zamoliti, da bi odgodili vjenčanje, dok ne steknu potrebno znanje (Capello, Tractatus canonico - moralis de sacramentis, volumen III. De Matrimonio, Romae 1933, str. 186, br. 156.). Pobliže o tome, kako valja postupati s onima koji odbijaju njima potrebnu vjersku pouku odnosno ne žele pristupiti svetoj ispovijedi i pričesti, vidi: F.Cvetan, Prilog Službenog vjesnika nadbiskupije zagrebačke, 1967, br.

II, str. 43-45 i str. 45-46. Župnik će izvršiti unutar gornjeg i dužnost propisa can. 1033: "Neka župnik ne propusti, već prema različitim stanjima osoba, poučiti vjernike o svetosti sakramenta ženidbe, medjusobne njihove dužnosti i obveze roditelja prema djeci. Neka ih takodjer veoma revno potakne da prije sklapanja ženidbe pravilno ispovjede svoje grijehe i pobožno se pričeste."

Ad b/ Pitanje slobodnog stupanja u brak ima na selu veću važnost, negoli je to redovito u gradu. Sveta Stolica u svojoj Instrukciji na nekoliko mjesta u svojim upitnicama na zaručnike (vidi pitanje 1o. i 11. iz obrazca "Ispit zaručnika", zatim 8. pitanje, kada svjedoci imaju potvrditi slobodno stanje zaručnika i napokon 5. pitanje, kada se imaju uzeti vjernici od kojih je jedan malodoban, a župnik nije posve na čistu, da su roditelji (ili skrbnici) sporazumni s tim sklapanjem braka). Župnik neka ima živo u pameti opomenu iz instrukcije Svete Kongregacije Sakramenata: "Probe perpendant parochi unum e praecipuis capitibus nullitatis matrimoniorum, quae ad ecclesiastica tribunalia deferuntur, in vi metuve consistere" (AAS, XXXIII /1941/, str. 3o4).

Ad a/ Istraživanje o zaprekama i zabranama dijelimo opet na dva dijela. Prvi dio obradjuje pitanje slobodnog staleža sa svim najglavnijim slučajevima, koji mogu nastati, a drugi dio radi o ostalim javnim i tajnim zaprekama i zabranama, koje su u praksi češće.

UTVRDJIVANJE SLOBODNOG STALEŽA

Slobodni stalež zaručnika dokazuje prema crkvenoj praksi redovno krsni list. U zagrebačkoj nadbiskupiji traži se još posebni prilog krsnom listu tzv. "slobodni list". On glasi: "Župni ured... na temelju matice krštenih uredovno posvjedočava, da je N.N. rodjen.... osta... do danas ne..... te da ovom župnom uredu nije poznata nikakva zapreka, koja bi nje.... smetala.

U.....19...."

O K R U Ž N I C A
(od 24. siječnja 1949., broj 445/49.)

o krsnom i slobodnom listu kod sklapanja ženidbe.

"Kako sada župski uredi više nemaju kod sebe starih župskih matica, potrebite su posebne i iznimne odredbe o tom, kako će župnici postupati pri sklapanju crkvenih brakova obzirom na kanonske propise o pridonošenju krsnog lista (kan. 1o21 § 1.) i o dokaznicama za slobodni stalež (kan. 1o69 § 2., SCSacram Instr. 4. Iul. 1921. et 29. Iun. 1941.).

Zato se dušobrižno svećenstvo do daljnje odredbe ima u tom pogledu držati ovoga:

I KRSNI LIST

1.- Ako se izvidjanjem i ispitivanjem stranke kod zaručničkog ispita s dovoljnom sigurnošću može utvrditi, da je stranka kštena i da pripada katoličkoj vjeri, ne treba tražiti pridonošenje krsnog lista. U koliko još nedostaju kakvi podaci, koje propisuju naše matice vjenčanih, a inače su vidljivi iz matica krštenih, neka se oni utvrde kakvom drugom javnom (gradjanskom) ispravom, napose matičnim izvadkom o sklopljenom gradjanskom braku.

2.- Rodni list (izvadak iz matica rodjenih), koji je izdao državni matičar iz crkvenih matica krštenih, vrijedi kao dokaz krštenja, iako to u izvadku nije navedeno.

3.- Ako bi u pogledu krštenja ili drugih osobnih podataka postojala kakva razborita sumnja, treba izvjestiti Nadb. duhovni stol i zamoliti naputak i rješenje.

II SLOBODNI LIST

O tom, da li su stranke slobodnog staleža, tj. da li nisu već jednom sklopile brak s osobom, koja je još na životu treba vjernike točno i savjesno ispitati pri zaručničkom ispitu.

1.- Ako se radi o vlastitim župljanima, koji su u toj župi rodjeni ili već od djetinjstva u njoj borave, pa o njihovom slobodnom stanju ne postoji razborita sumnja, nije potreban slobodni list.

2.- Ako se radi o stranim župljanima, treba tražiti da donesu od vlastitog župnika slobodni list, a ako takav ne mogu doprinesti, jer župni ured nema matica krštenih, treba da doprinesu svjedočanstvo župnika o njihovom slobodnom staležu.

a/ Ako to svjedočanstvo izrijekom potvrdjuje slobodni stalež, drugih dokaza ne treba tražiti.-

b/ Ako pak svjedočanstvo ne tvrdjuje slobodni stalež, treba da se dokaz slobodnog staleža provede u smislu dosadašnjih uputa (vd. Okružnicu od 25. I 1945. broj 537/45. u Br. 1. Službenog Vjesnika nadbiskupije od 15. II 1945.) i podnesu na konačno rješenje ovom Duhovnom Stolu.

Ako se ni tim postupkom ne može utvrditi slobodni stalež, poslužit će kao konačni i odlučni dokaz prisega same stranke (obrazac u Služb. Vjesniku, nadb. od 15. II 1945. br. 1. str. 23-24.) pred dvojicom svjedoka, i ovlaštenim svećenikom.

Dobro će biti, ali nije apsolutno potrebno, da u takvom slučaju stranka predloži kakvu javnu ispravu (prijavnicu kod gradj. vlasti, radnu knjižicu, izvadak iz knjiga civilno vjenčanih itd.) u kojoj stoji da je slobodna.

c/ Ako je uopće nemoguće, da stranka donese kakovo svjedočanstvo nadležnog župnog ureda o slobodnom staležu, ili ako se radi o beskućnicima, doseljenicima iz dalekih krajeva, sezonskim radnicima, ili o osobama, koje su već sklopile civilni ili nekatolički brak - iako je taj brak medjutim od gradjanskih ili nekatoličkih vlasti razveden, u svim takvim slučajevima treba tražiti uputu i rješenje od Nadbiskupskog duhovnog stola.-

3.- Kada se radi o osobama udovnim treba od njih tražiti smrtni list (izvadak iz matica umrlih) ili drugu javnu ispravu, u kojoj je smrt prvog ženidbenog druga potvrdjena. Takve isprave (smrtni listovi itd.) imaju dokaznu snagu, iako su izdane od državnog matičara ili drugih gradjanskih organa (vidi kan. 1814.).

4.- Ako se radi o smrtnoj pogibelji - ukoliko nema drugih protivnih znakova - dostaje za dokaz slobodnog stanja prisega zaručnika, da su kršteni i bez zapreke za ženidbu (kan. 1049, §. 2).

Dogadja se da zbog raznih okolnosti jedan ili oba zaručnika ne mogu doprinijeti ni slobodni, pa ni krsni list. U takvom slučaju dužan je župnik sastaviti zapisnik, u kojem iznosi sve razloge zaručnika, zašto nije u stanju donijeti svoje dokumente. Usto je zaručnik dužan potražiti dva svjedoka, koji ga poznaju, a i koje pozna sam župnik kao čestite ljude. Prije preslušanja svjedoka župnik mu dozivlje u pamet svetost zakletve kao i posljedice, koje nastaju iz krive zakletve i poziva ga na prisegu:

Zazovite ime Božje za svjedočanstvo istine držeći ruke na svetom Evandjelju, slijedećim riječima:

Ja N.N. kunem se Bogom Svemogućim, da ću govoriti istinu, svu istinu i samo istinu o svemu, o čemu budem upitan."

1. Župnik upita svjedokovo ime i prezime, ime očevo, dan, mjesec, godinu i mjesto rodjenja, vjeru, zanimanje i prebivalište.

2. Da li ste upozoreni, savjetovani, poticani o onome, što ima da svjedočite?

3. Otkada poznajete zaručnika (zaručnicu) i kako ste ga upoznali.

4. Kako je ime i prezime stranaka (zaručnika)? Gdje stanuju i od kada? Čime se bave?

5. U kojim su župama boravili šest mjeseci iza navršene 14. godine (za zaručnika) i 12. g. (za zaručnicu) i radi kojeg uzroka?

6. Znate li, da li je stranka sklopila s drugom osobom crkvenu ili gradjansku ženidbu? S kime? Postoji li ženidbena veza ili gradjanska ženidba?

7. Znate li, da li medju strankama postoji kakva smetnja, javna ili tajna, srodstva ili tazbine itd.?

8. Znate li, da li su stranke, osobito ženska, slobodno pristale na ženidbu, ili ih je netko prisilio i zašto; i da li oboje imaju nakanu sklopiti jednu nerazrešivu ženidbu, odredjenu za radjanje djece, bez protivne nakane ili uvjeta; da li ste štogod čuli o tome od jedne ili druge stranke?

9. U slučaju da su zaručnici maloljetni, tj. nisu još navršili 21. godinu, postavlja župnik pitanja: da li vam je poznato, da su roditelji sporazumni s ovom ženidbom, da li su protivni i radi kojih razloga. Mislite li da su roditelji s razlogom protivni?

Imate li još što izjaviti glede ove ženidbe?

U.Zg..dne..mjeseca.....god....

Potpis svjedoka
Potpis župnika.

Župnik napiše molbu za oprost od prilaganja krsnog i slobodnog lista, priloži zapisnike i pošalje sve na Ordinarijat, da se zaručnik (zaručnici) dispenziraju od donošenja spomenutih dokumenata.

NB! Ova pitanja, koja je dala, kako smo rekli Kongregacija Sakramenata, može Ordinarij preudesiti u pitanja, koja se odnose na zaručnički ispit, gdje je najvažnije ispitati ne postoje li vis ili metus (vidi AAS XXXIII/1941/, str. 314 nota 1).

U slučaju, da je župnik svojim izvidima ustanovio, da zaručnika(ca) u dogledno vrijeme neće moći doći do potrebnih dokumenata (krsnog, odnosno slobodnog, ili oba lista), a nema ni potrebnih svjedoka, to će čitav postupak oko oprosta od tih dokumenata temeljiti na takozvanoj dopusnoj ili kako je još zovu domirnoj prisegi. U smislu kanona 1829. i 1830., a prema rješenju Kongregacije Sakramenata župnik će načiniti sa strankom slijedeći zapisnik:

Godine Gospodnje....danas dne... mjeseca... pristupio je k meni osobno gospodin.... sin (kćer)...rodjen.... i kršten.... u.... biskupije.... u svrhu dokaza svog slobodnog stanja radi sklapanja ženidbe po obredu svete rimske Crkve, sa....kćeri (sinom)....rodjenoj u župi....biskupiji...

Budući da gore imenovani izbiva....izvan rodnog kraja (ne)prekidno od....do....i boravi....u..... a da se tamo nije stalno nastanio(la) i budući da nemože predvesti svjedoke koji bi mogli dokazati,da je navedeni ostao slobodnog stanja,niti to može dokazati ispravama tamošnjih crkvenih vlasti,pripušten je na dopunbenu zakletvu. Opomenut o svetosti zakletve kao i o kaznama u koje upadaju oni,koji se krivo zakunu i usto upozoren,da će,ako se krivo zakune i zašuti smetnje,ne samo ženidba biti nevaljana, nego će i prouzročiti nebrojene grijehe. U prisutnosti dakle potpisanoga je imenovani(a) pred Križem Krista Raspetoga jasno i razumljivo izgovorio(la) ovaj

Obrazac zakletve

Ja.... sin(kćer) oca N.N. i majke N.N. iz.... posve svijestan važnosti stvari i svoje dužnosti da govorim istinuo kojoj se radi, držeći ovo sveto Evandjelje izjavljujem i zaklinjem se Bogom Svemogućim,da sam kroz cijelo vrijeme, dok sam boravio izvan rodnog kraja, ostao potpuno slobodan i nevezan ikakvom smetnjom ili ženidbenim vezom.

M.P. Potpis stranke

Potpis Ordinarija ili njegova delegata.
(Prema "Službenom vjesniku"... XXI/1945/,br. 1,str.15., dolazi: "potpis župnika").

Župnik dostavi takav spis Ordinarijatu, Ženidbi ne smije prisustvovati,dok nije došlo pozitivno rješenje (isp.kan.1032).

Ako je jedan od zaručnika bio vezan ženidbenim vezom,pa je njegov suprug umro, dužan je priložiti smrtni list. Ako toga nema, a drugi je suprug nestao i gotovo je sigurno da je mrtav, može nestali suprug na temelju dokaza i postupka duhovne vlasti biti proglašen mrtvim. Službeno proglašenje mrtvim sa strane duhovne vlasti redovno sadrži i dozvolu za sklapanje novo ženidbe.

Župnik će sastaviti molbu, priložiti joj vjenčani list stranaka,isprave,koje govore o smrti nestalog supruga (ukoliko što takvo postoji) i zapisnik svjedoka,koji su dali svoje izjave pod zakletvom de veritate dicenda.

U molbi župnik navodi generalija nestalog. Iznosi najkraćim crtama podatke za dokaz smrti nestalog. Na temelju uvida iz zapisnika i isprava naznačiti po mogućnosti dan, mjesec i godinu, kada je umro,odnosno nestao, zatim okolnosti, a posebno mjesto gdje je nestao. Valja jasno istaknuti, da li to navodimo iz isprava, izjava svjedoka očevidaca, odnosno onih,koji su čuli od očevidaca. Za svakog svjedoka valja navesti njegovo ime, prezime i mjesto boravišta.

U postupku za proglašenje mrtvim jednog od bračnih drugova,župnik će morati najprije sastaviti zapisnik sa strankom, koja traži proglašenje mrtvim svoga supruga. Donosimo glavna pitanja, koja župnik postavlja prema okolnostima slučaja.

Z a p i s n i k

sastavljen u župnom uredu u.....dne,21.svibnja 1960.

Dolazi nepozvana N.N. iz.... kbr..... te nakon prisege de veritate dicenda na postavljena pitanja daje slijedeće odgovore:

1. Kako se zovete vi,vaš otac i majka,kada i gdje ste rodjeni?
2. U kojoj ste dobi svoga života kršteni u katoličkoj Crkvi?

3. Da li ste odgojeni u katoličkoj vjeri?
4. Jeste li kada prelazili na drugu vjeroispovijest?
5. Da li ste se kada vjenčali bilo po crkv. bilo po gradj. zakonu?
6. Jeste li u tom braku imali djece?
7. Da li ste u braku sa N.N. živjeli u skladu?
8. Jeste li se kada službeno rastali sa svojim suprugom?
9. Kada vas je vaš suprug ostavio?
10. Zbog kojih vas je razloga ostavio vaš suprug?
11. Što znate o nestanku vašeg supruga?
12. Da li tko drugi znade što o nestanku i smrti vašeg supruga?
13. Da li vam se vaš suprug javljao iza kako ste se rastali?
14. Koje ozbiljne svjedoke možete navesti, da se vaš suprug nije javljao i da je nestao?
15. Kada, gdje i kako ste se po drugiput vjenčali?
16. Na temelju čega ste mogla kao udata sklopiti taj brak?
17. Da li ste kada tražili od bilo koje gradjanske vlasti podatke o smrti vašega supruga?
18. Imate li još što izjaviti?

Pročitano, odobreno i potpisano

M.P. (=L.S.) mjesto pečata

Istražitelj v.r. Stranka v.r. Perovodja v.r.

Kod ovakvih zapisnika je dobro, ako je prisutan perovodja, ali ne mora nužno biti.

Na temelju izjava stranke o svjedocima župnik pozivlje, da i oni pod priségom dadu svoje izjave, dakako, ako su njegovi župljani. Stanuju li u drugoj kojoj župi i podaleko, župnik će to spomenuti u molbi i zamoliti, da duhovna vlast naredi dotičnom župniku potrebno preslušanje svjedoka.

Upitni arak za svjedoke uz generalija (Ime, prezime, ime i prezime oca i majke, dob, oženjen (udata), otac od toliko djece, zanimanje, jest ili nije rodbinski vezan sa interesiranom strankom /nijednom/, neporočan, treba da iscrpno obradi sve, što je neposredno ili posredno u vezi sa smrću ili nestankom onoga, koga bi trebalo proglasiti mrtvim. Tako npr. otkad ga poznaje?

Kako su dugo bili zajedno u doba njegove pogibije?
Što je govorio o svojoj kući?
Je li primao od kuće poštu? Pisma? Pakete?
Gdje se zbio sam dogadjaj?
Kada se to dogodilo?
Tko je još vidio?
Tko je slušao?
Gdje se taj nalazi sada? itd.

Nijesu posve rijetke molbe, koje se imaju riješiti i proglasiti nekoga mrtvim samo na temelju indicija. To jest nema nijednog neposrednog svjedoka, koji bi bio kod smrti dotičnoga, kojeg će nadležna vlast proglasiti mrtvim. Nema možda nijednog, koji bi vjerodostojno mogao izjaviti, da je nešto posve sigurno čuo o smrti dotičnoga, a nema ni ništa pismeno, što bi bilo službenog ili barem privatnog značaja. Ako se na temelju istraživanja dokaže, da je dotični živio u miru i velikoj slozi sa svojom suprugom, da je u svemu bio dobar gospodar, koji se marljivo brinuo za svoju obitelj i privredjivao, običavao se češće javljati kući. U ovakvom slučaju može se zaključiti, da bi se, kad bi dotični bio živ, sigurno javio svojoj supruzi ili barem kome od svojih.

Konačno kod sklapanja braka može umjesto slobodnog lista poslužiti presuda nadležne duhovne oblasti o ništetnosti braka zbog nedostatka bitne forme.

Župnik načini zapisnik, u kojem interesirana stranka pod prisegom odgovara na slijedeća pitanja:

1. Kada i gdje ste se vjenčali sa N.N.?
2. Zašto ste se vjenčali u evangeličkoj, starokatoličkoj, grčkoistočnoj crkvi?
3. Jeste li u braku imali djece? Ako da: gdje su krštena i u kojoj su vjeroispovijesti odgojena?
4. Gdje ste stanovali iza sklopljenog braka?
5. Zašto ste se zavadili i razišli sa svojim mužem (ženom)?
6. Da li ste gdjegod ukrijepili svoj brak u katoličkoj Crkvi i pred katoličkim dušobrižnikom?
7. Da li biste sada htjeli ukrijepiti svoj brak u katoličkoj Crkvi?

Župnik napiše usto molbu, kojoj treba priložiti krsni i vjenčani list stranke, izjave dvaju zaprisegnutih svjedoka, da brak nije konvalidiran, da ne žive zajedno, niti kane nastaviti bračnu zajednicu.

Nerijetko se uz ništetnost braka mora provesti i primanje u katoličku Crkvu, jer stranka zbog ženidbe prešla na drugu vjeroispovijest.

Tada se u prije spomenuti zapisnik unosi i pitanje: U kojoj ste vjeri rodjeni, a u kojoj ste vjeri danas?

Razumije se samo po sebi, da valja načiniti posebnu molbu, da duhovna vlast primi dotičnu osobu u katoličku Crkvu. Kod toga je potrebno, da obraćenik vlastoručnim potpisom izjavi, kako posve svojevoljno i slobodno, a da ga nitko ne sili, prelazi u rimokatoličku vjeroispovijest.

I S P I T Z A R U Č N I K A

Kod zaručničkog se ispita mora utvrditi, ne postoje li kakve ZAPREKE ili ZABRANE.

Unatoč priloženim dokumentima, koji govore o slobodnom staležu obih zaručnika, župnik je dužan provesti zaručnički ispit prema naredbi Svete Kongregacije Sakramenata (AAS, XXXIII/1941/). Odgovori na postavljena pitanja su izjave pod prisegom, koju svaki od zaručnika polaže zasebno. Obrazac prisege glasi:

Zaklinjem se svemogućim Bogom, da ću na sva postavljena pitanja u vezi s mojim naumljenim vjenčanjem sa N.N. govoriti čistu i potpunu istinu.

Ima se dakle ispitati - napose (seorsum et caute - kan.1020) zaručnik u otsutnosti zaručnice i opet zaručnica posebno u otsutnosti zaručnika.

Odgovori zaručnika	Pitanja, koja se imaju upraviti zaručnicima svakome napose	Odgovori zaručnice
1.	1. Kažite mi ime i prezime vaše, vašeg oca i majke, gdje ste i kada rodjeni, kršteni i krizmani, vaše zanimanje. Koje je vjere vaš(a) zaručnik(ca)? Stranac neka pokaže svoju iskaznicu i položi svjedodžbu krštenja(ne stariju od 6 mjes.) i krizmanja (kan.1021.).	1.
2.	2. Jeste li kada već sklopili crkvenu ženidbu s drugom osobom (kan.1069)? Kako i kada je ta ženidba bila razrijepena? Udova(c) neka predloži smrtni list prvoga ženidb.druga. U slučaju da je prva ženidba bila sudbeno proglašena nevaljanom ili je bila razriješena, neka doprinese izvornu presudu, odnosno oprosnicu sv.Stolice ili dozvolu duh.oblasti.	2.
3.	3. Kojoj župi pripadate? Gdje sada stanujete(mjesto i broj kuće)? Od kada?	3.
4.	4. U kojim ste župama živjeli preko 6 mjeseci(kan. 1023)poslije navršene 16. (za zaručnika), a poslije 14.(za zaručnicu)godine svoga života? Zašto? Kako dugo u pojedinoj župi? (Za zaručnika: Da li je bio vojnik, gdje i kada).	4.
5.	5. Jste li kada već bili valjano zaručeni s drugom osobom? (U jasnom slučaju: Kako su i kada bile te zaruke razriješene (kan.1017.).	5.

Odgovori zaručnika	Pitanja, koja se imaju postaviti zaručnicima svakome napose	Odgovori zaručnice
6.	6. Da li ste možda već sklopili tzv. gradjansku ili nekatoličku ženidbu sa sadašnjom zaručnicom(zaručnikom) ili s kojom drugom osobom? (U jesnom slučaju: Da li je ta ženidba bila razriješena ili još postoji. Ako je prestala, neka prikaže smrtni list, odnosno presudu o proglašenju nevaljanosti, oprosnicu Sv. Stolice ili dozvolu duhovne oblasti).	6.
7.	7. Da li medju vama i vašom zaručnicom(kom) postoji ženidbena zapreka tazbine (kan. 1077) ili srodstva krvnoga (kan. 1076), duhovnoga (kan. 1079) ili gradjanskoga (kan. 1080.).	7.
8.	8. Ne stoji li ovoj ženidbi na putu koja zabrana npr. mješovite vjere (kan. 1060.), zavjeta (kan. 1058), gradjanskog srodstva (kan. 1059.) ili zapreka npr. razlike vjere (kan. 1070.), dobi (kan. 1067.), zločina (kan. 1075), javne ćudorednosti (kan. 1078.), višega reda (kan. 1072.), redovničke profesije (kan. 1073.), otmice (kan. 1074.). NB. <u>Možebitnu zapreku ili zabranu potcrtati. Ako je od nje oprost već podijeljen navesti</u> odnosno rješenje.	8.
9.	9. Privoljujete li na ovu ženidbu slobodno ili vas tko izravno ili neizravno sili npr. upornim nagovaranjem, grožnjama, zlostavom itd. Tko i zašto?	9.

Odgovori zaručnika	Pitanja, koja se imaju postaviti zaručnicima svakome napose	Odgovori zaručnice
10.	10. Je li vam poznato, da se je vaša zaručnica (vaš zaručnik) posve slobodno odlučio (la) na ženidbu s vama, ili pak možda pod pritiskom, grožnjama, upornim nagovaranjem i sl. od strane bilo koga? Tko je to bio i zašto?	10.
11.	11. Hoćete li se vjenčati po nauci kat. Crkve, kako rade svi vjernici, tj. sklopiti ženidbu jedinstvenu, nerazrješivu i od Boga ustanovljenu za radjanje djece, bez ikakve protivne namjere ili uvjeta. NB. Pitanje 11. ispada gdje nema povoda, da se na stranke upravlja.	11.
12.	12. Ako se iz odgovora ili iz drugih znakova porodi dvojba ili sumnja o čistoj nakani jednoga od njih ili obadvoje, neka im župnik stvar razloži i onda pozove: Kažite jasno: ostajete li kod vaših namjera ili uvjeta ili se hoćete vjenčati po nauci kat. Crkve, tj. sklopiti ženidbu jedinstvenu itd. kao pod 11. NB. Izjave li stranke konačno, da samo uz stalne namjere odn. uvjete hoće brak sklopiti, neka župnik podnese stvar na rješenje duh. stolu.	12.
13.	13. Ako još nije navršio (la) 21 godinu života: znaju li vaši roditelji (skrbnik) za vašu odluku da se ženite sa..... (udate za.....) i jesu li oni s time sporazumni? (Ako su protivni) koji vas razlozi nukaju, da se ženite (udajete) proti njihove volje. NB. Ako je otac umro, mora se kod malodobnih zatražiti dozvola nadtutorstvene oblasti.	13.

Odgovori zaručnika	Pitanja, koja se imaju postaviti zaručnicima svakome napose	Odgovori zaručnice
14.	14. Župnik će se uvjeriti da li je zaručnik(ca) dostatno poučen(a) u kršćanskom nauku (kan. 1o2o. § 2.), osobito o svrsi, pravima i dužnostima sakramenta ženidbe (kan. 1o13.).	14.
15.	15. Župnik će s dužnom razboritošću ispitati, da li se koji od zaručnika odmetnuo od rkt. vjere; upisao se u zabranjena društva; da li je sada ili je bio kada prije član (icom) koje bezbožne sljedbe (kan. 1o65). Da li je javni grješnik ili notorno pod cenzurom (kan. 1o66.). Glede tih stvari izjasnit će se zaručnik takodjer o zaručnici, a ova opet o sebi i o zaručniku. A može župnik u slučaju potrebe i druge osobe presluštati.	15.
16.	16. Župnik će ispitati, da li je sve u redu što se odnosi na osobnu sposobnost te na ostale državne (gradjanske) propise inozemaca, vojnika.	16.

U vjeru čega zaručnik i zaručnica vlastoručno su potpisali svoje predležeće odgovore.

U..... dne..... 19....

Potpis zaručnika

.....

Potpis zaručnice

.....

M.P.

Potpis župnika

.....

Napomena: Ako zaručnik (ca) ne zna ili ne može pisati, neka učini znak križa i neka se ta okolnost navede u zapisniku.

Nešto drugačiji raspored i broj pitanja donosi Vjesnik biskupije djakovačke IV(1951) br. 1o, str. 137.

Zapisnik s potpisima zaručnika župnik stavlja u spise i poslije sklopljene ženidbe kod sredjivanja spisa u arhiv. U slučaju, da koji od supruga niječe valjanost svoga braka, imat će taj zapisnik znatnu važnost.

MALODOBNOST

Prema crkvenom zakoniku muškarac ne može valjano sklopiti brak prije navršene 16 (šes tnaeste), a ženske prije 14 (četrnaeste) godine. Partikularno pravo za zagrebačku nadbiskupiju traži od mladića 18, a djevojke 15 godina. Ukoliko se radi o vremenskom rasponu izmedju 16-18 kod mladića, a 14-15 kod djevojke, ako župnik nije uspio da zaručnike odvrati od rane ženidbe, treba da zatraži od duhovne oblasti dispenzu. U molbi valja navesti, da je župnik pokušao odvratiti zaručnike od tog koraka. Svaka takva molba mora jasno izraziti bitne elemente, koji daju moralnu sigurnost, da će se bračni život odvijati na katoličkim načelima. Usto valja navesti liječničko uvjerenje o dovoljnoj razvijenosti i kanonske razloge, koji preporučuju molbu. Ako nema kanonskih razloga, mogu dva ili više nekanonskih razloga imati kojiput vrijednost jednog kanonskog razloga. Dakle u molbi treba navesti:

1. Zaručnik (ca) je duševno zrio i takva vladanja, da je opravdana nada (predmnijeva) da će se i u braku vladati i živjeti prema načelima katoličke Crkve.

2. Zaručnik (ca) je dovoljno poučen u katoličkoj vjeri i kršćanski je dobro odgojen.

3. Zaručnik (ca) je tjelesno sposoban da stupi u brak, kako to svjedoči liječnička svjedožba (koju prilažem u ovjerovljenom prijepisu).

4. Za pozitivno rješenje govore slijedeći kanonski razlozi: periculosa familiaritas, angustia loci, itd.

5. Zauzeti osobni stav prema vlastitom uvjerenju: Ovu molbu ovaj župni ured toplo preporuča ili slično.

Prije negoli župnik napiše takvu molbu, morao bi prema Instrukciji Svete Kongregacije sakramenata biti na čistu, da roditelji malodobnika (odnosno skrbnici) nijesu protiv sklapanja dotičnog braka. Ako razložno sumnja da jesu, župnik pozivlje malodobnikove roditelje pred sebe, te zatraži njihovu privolu. Kod toga moraju biti dva svjedoka. Roditelji (odn. skrbnici) malodobnoga daju svoje izjave pod prisegom, a sve se unosi u zapisnik.

Formula prisege glasi:

"Ja.... zaklinjem se Bogom svemogućim i Sveznajućim, da ću reći svu i golu istinu o svemu, o čemu ću biti pitan". Kod toga drži desnicu na Svetom Evandjelju. Svemu je morala predhoditi opomena o kaznama, koje stižu krivokletnike.

Pitanja, koja župnik treba da postavi svakome od roditelja ili štitnika zasebno, glase:

1. Kažite mi vaše ime i prezime, ime vašega oca, gdje i kada ste rodjeni (dan, mjesec i godina), koje ste vjeroispovijesti, koje je vaše zanimanje, gdje prebivate?

2. Da li vam je poznata namjera vaše kćeri da se uda za....? (vašeg sina da uzme za ženu....)?

3. Odobravate li vi tu ženidbu? U niječnom odgovoru: Zbog kojih se razloga protivite?

4. Da li vam je poznato, da medju vjerenicima postoji koja ženidbena zapreka ili zabrana (npr. srodstva itd.) javna ili tajna? Je li vaša kći (vaš sin) možda već sklopio (la) drugu crkvenu ženidbu ili gradjansku za-

jednicu? S kime? Da li ta crkvena ili civilna veza još postoji? Ili je razriješena? Kada? Kako?

5. Znate li vi, da vaša kći (vaš sin) slobodno privoljuju na ovu udaju (ženidbu) ili ju (ga) tko sili i zbog čega? (posebno važno metus, vis - can.1087.).

6. Mislite li da je vaš sin sposoban za ženidbu?

7. Imate li još štogod reći obzirom na ovu ženidbu?

Župnik šalje potpisani zapisnik zajedno s molbom, liječničkom svjedodžbom i krsnim listom Ordinariju, koji će odlučiti.

KRVNO SRODSTVO

U molbi za oprost od zapreke krvnog srodstva u pobočnoj lozi treba da župnik navede kanonske i nekanonske razloge, koji govore u prilog molbi. Na istom papiru - ne na posebnom, jer se može zametnuti, izgubiti - stavlja rodoslovlje, iz kojega će se jasno vidjeti u kojem su koljenu srodni. Na kraju treba da realno izrazi svoje stajalište u vezi s namjeravanom ženidbom, te molbu preporuči itd.

TAZBINA

Kao kod zapreke krvnog srodstva u pobočnoj lozi, tako i kod oprosta od zapreke tazbine, treba da župnik navede kanonske razloge, nacrta shemu, iz koje će se vidjeti u kojem su koljenu u svaštvu i napokon svoje stajalište. Ovdje donosimo skicu za slučaj ženidbene zapreke u drugom koljenu pobočne loze:

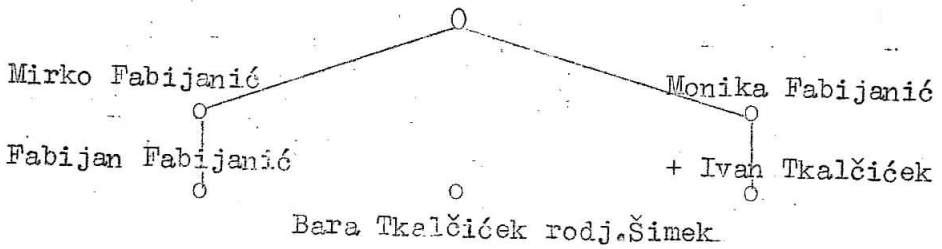

Recimo, da se Bara r. Šimek udala za Ivana Tkalčićek. Ivan umre, a iza nekog vremena zaprosi Fabijan Baru. Župnik će ispitivanjem ustanoviti tazbinu u drugom koljenu jednake pobočne loze. I prema tome mora zatražiti od duhovne oblasti potrebni oprost.

ZABRANA MJEŠOVITE VJEROISPOVIJESTI I ZAPREKA RAZLIČNOSTI VJERE

Budući da se obje smetnje i nakon 18. 3. 1966 rješavaju na sličan način, to ih obradjujemo zajedno.

Di sada je bilo potrebno da prije sklapanja brakova koji su mješovite vjeroispovijesti ili s razlikom vjere zaručnici potpišu ugovor (koji donosimo), sada su nastupile neke olakšice, kako ćemo navesti. Usto je u vezi sa sklapanjem mješovitih ženidbi s istočnim kršćanima kanonski oblik sklapanja ženidbe obvezatan samo za dozvoljenost ženidbe (od 25. ožujka 1967). Drugim riječima, ako bi iz teških razloga, o čemu sudi Ordinarij, bilo potrebno da se brak sklopi pred pravoslavnim svećenikom, Ordinarij daje uz oprost od zabrane mješovite ženidbe još oprost od obaveze da se održava kanonski oblik ženidbe. Tako sklopljeni brak je ne samo valjan (od 25. ožujka 1967) nego je i dopušten.

U g o v o r

Mi niže potpisani zaručnici.... rodj. g. ..... u..... vjeroispovijesti.... i..... rodj.g. ..... u..... vjeroispovijesti..... obvezujemo se medju sobom poštenom riječi:

1. Da ćemo svu našu djecu bez razlike, kojom Bog ovaj naš brak blagoslovi, dati krstiti i odgajati u rimokatoličkoj vjeri.

2. Da ja..... neću svoju buduću ženu (muža) smetati u vršenju njezinih (njegovih) dužnosti, niti išta poduzimati, da ju (ga) navedem na otpad od rimokatoličke Crkve.

3. Da ovaj ugovor nećemo nikada mijenjati.

U.....

Svjedoci: Zaručnik:

Zaručnica:

Od 18. 3. 1966 ne mora pismeni ugovor biti jedini način kojim vjerenici u mješovitim ženidbama kao i u onima sa zaprekom razlike vjere očituju svoj pristanak o krštenju i odgoju svoje djece u rimokatoličkoj vjeri i da neće mijenjati ugovora, odnosno da nekatolički vjerenik kao suprug neće sprečavati svog bračnog druga u vršenju vjerskih dužnosti kao i to da neće ništa poduzimati u smjeru njegova otpada od rimokatoličke vjere, već to može biti usmeno. Mjesni naime Ordinarij može svojom odlukom dopustiti da vjerenici općenito ili samo u nekim slučajevima usmeno očituju svoju volju obzirom na sadržaj gore spomenutog ugovora. Konačno Ordinarij može odlučiti da nekatolička stranka dade usmenu, a katolička pismenu izjavu.

Ukoliko nekatolička stranka po savjesti nije u stanju dati svoj pristanak na spomenute obveze, župnik će o tome obavijestiti Ordinarija, koji će slučaj predložiti Svetoj Stolici na uredovanje.

Medjutim prema kan.1061. nije dovoljno, da se napiše sam ugovor i da ga stranke potpišu, odnosno da vjerenik (vjerenica) ili oboje dadu usmenu izjavu (prema Ordinarijevoj naredbi), već dušobrižnik treba da dodje do moralne sigurnosti, da će obje, a posebno nekatolička stranka ispuniti svoje obećanje. Sam dušobrižnik mora dobro razvidjeti okolnosti, pod kojima će se iza sklopljene ženidbe odvijati njihov život. Medju okolnostima ima gotovo odlučno značenje činjenica, da li će katolik biti u akatoličkom milieu ili će biti obratno? Ako katolik ide u akatolički milieu, pitanje je, kakvi su tamo ljudi, da li su po svojoj ćudi mirni i staloženi ili pak neprijateljski raspoloženi prema katoličkoj vjeri i puni predrasuda. Sve ove pojedinosti treba da župnik ima pred očima i na temelju njih mora po savjesti izvijestiti svoga Ordinarija.

Istovremeno treba da katolički župnik dobro poznaje loše strane i predhnosti svog župljana. Ponajprije revnost u polaženju sv.Misi i Sakramentima, njegovo vladanje i svijest prema svetinjama, pa i o tome treba da izvijesti svojeg Ordinarija.

Ovo su dvije temeljne okolnosti, po kojima prosudjujemo - bez sumnje - teški riziko mješovite ženidbe, kako bismo se mogli uvjeriti i doći do moralne sigurnosti, da će brak biti bez velikih šteta po duhovni život katoličkog supruga i djece iz tog braka.

Još postoji mogućnost, da se supruzi presele u neko novo obitavalište. Tu će župnik prosudjivati na temelju dispozicija akatoličkog zaručnika, da

li je miran, uvidjavan, kako je običavao držati zadanu riječ itd. Razumije se i okolina će imati neki utjecaj, ali je redovito manji i manje opasan negoli u prijašnjem slučaju, kada katolik ulazi u kuću nekatoličke obitelji.

JAVNA ĆUDOREDNOST

Osobe, koje su sklopile nevaljanu ženidbu ili su živjele u notornom priležništvu ne mogu valjano sklopiti ženidbu s krvnim srodnicima "žene" odnosno priležnice u prvom i drugom koljenu izravne loze.

SMETNJA USVOJENJA

Zapreka, pa ni zabrana gradjanskog srodstva zapravo ne postoje za crkveno područje SFRJ. Na temelju člana 24. Osnovnog zakona o braku (od 9.IV 1946.): brak izmedju usvojitelja i usvojenika je zabranjen. Kotarski sud može iz važnih razloga dozvoliti ovim osobama sklapanje braka. Ako bi bez dozvole sklopili brak, to samo sklapanje braka ništi zabranu usvojenja.

ZAPREKE ZLOČINA

Medju tajnim zaprekama može nadoći zapreka criminis neutro patrante. Ona se sastoji u tome, da su vjerenici počinili preljub i medjusobno pristali, da će se uzeti poslije smrti supruga, koji prijeći mogućnost sklapanja ženidbe; ili se uz preljub civilno vjenčaju, dok je još na životu suprug. Od ostalih tajnih zapreka zaručnici bi danas lakše upali u crimen utroque patrante. U tu zapreku upadaju formalni krivci, koji nijesu možda ni počinili preljub, ali su svojim životom i vladanjem zajednički moralno ili fizički ubili supruga, koji je smetao.

Od zapreka uno i utroque patrante, Crkva daje u najiznimnijim slučajevima oprost i to samo tada, kada je zapreka tajna, a razlozi su doista veliki.

N A V J E Š T A J I

Kada je župnik iza zaručničkog ispita, a na temelju krsnog i slobodnog lista stekao uvjerenje, da po svoj prilici nema ništa, što bi moglo priječiti samu ženidbu, on zabilježi zaručnike u knjigu ozova (navještaja, napovijedi).

Obrazac je prema običaju u pojedinim župama. Sadrži generalija zaručnika uz napomenu po koji se put objavljuju. Na kraju sviju ozova treba svaki put naglasiti, da je svatko tko zna koju smetnju po savjesti dužan to što prije prijaviti župnom uredu.

Iz različnih razloga bit će nekada potrebno da župnik zatraži oprost od navještaja. Načini molbu i u njoj navodi razlog zbog kojeg je potreban oprost od (jednoga, dvaju ili sva tri) navještaja. Kao razlozi dolaze: preseljenje u drugi kraj, naglo treba u vojsku, ako je po srijedi crimen neutropatrante i svi drže, da su već odavno vjenčani itd.

Ako su oba zaručnika iz iste župe, a tu imaju i stalno boravište, navještaji se obavljaju samo u toj župi. Ako je zaručnik iz druge župe, tada zaručničin župnik šalje slijedeći dopis župnom uredu, gdje zaručnik ima svoje boravište:

Rkt. župni ured Sv.Petra
ZAGREB

Broj 365/68.

Predmet: Janković - Štefanić, navješćivanje (i zaručnički ispit sa zaručnikom).

Velečasni
ŽUPNI URED SV.MARKA
Z a g r e b

Žele sklopiti ženidbu:

ZARUČNIK:

Prezime i ime: Janković Janko
Vjera, zanimanje i stalež:.....
Roditelji:.....
Mjesto i župa rodjenja:.....
Dan,mjesec i godina rodjenja:...
Mjesto stanovanja:.....

ZARUČNICA:

Prezime i ime: Štefanić Štefanija
Vjera, zanimanje i stalež:.....
Roditelji:.....
Mjesto i župa rodjenja:.....
Dan,mjesec i godina rodjenja:...
Mjesto stanovanja:.....

Zaručnici biti će u ovoj župi navješteni:.....

Umoljava se vlč. Naslov, da navijesti ove zaručnike u svojoj župi i da dostavi izvještaj ovom župnom uredu o uspjehu obavljenih navještaja.

(Ujedno se umoljava vlč.Naslov, da tamošnji župnik obavi sa zaručnikom Jankom Janković zaručnički ispit, o čemu se takodjer neka dostavi izvještaj ovom župnom uredu.)

U Zagrebu, dne 12.listopada 1968.

M.P.

Župnik:
(Josip Josipović)

Rkt. župni ured Sv.Marka
ZAGREB

Broj: 254/69.

Predmet: Janković - Štefanić, obavijest o uspjehu navještaja (i zaručničkih ispita sa zaručnikom).

Velečasni
ŽUPNI URED SV.PETRA
Z a g r e b

U vezi s tamošnjom zamolnicom od 12. X 1968. br. 365/68. izvješćuje se vlč.Naslov, da su zaručnici Janko Janković i Štefanija Štefanić ovdje propis-

no navješteni dne..... i da se povodom navješćivanja (kao i obavljenog zaručničkog ispita sa zaručnikom Jankom Janković) nije pronašla nikakva smetnja, koja bi stajala na putu valjanom i dopuštenom sklapanju njihove ženidbe, niti se pojavila o njezinom postojanju bilo kakova sumnja.

U Zagrebu, dne 28.listopada 1968.

M.P. Župnik:

(Dr Marko Marković)

Po općem se pravu imaju zaručnici navijestiti u svakoj župi, gdje imaju pravo ili nepravo prebivalište. Ako su boravili na više mjesta iza navršene 12 (za zaručnicu) odnosno 14.godine ("post adeptam pubertatem" /can.1023, § 2/) u vremenu preko šest mjeseci, župnik će stvar prijaviti Ordinariju, koji može odrediti u takvu slučaju dopunbenu (domirnu) zakletvu.

Inače se ima svaki župnik držati i biskupijskih partikularnih propisa.

Posebno treba da župnik pripazi na beskućnike. Njih naime po općem pravu naviješta samo u župi, gdje se ima sklopiti brak. Ali vjenčanju ne smije prisustvovati, ako nije prethodno obavijestio Ordinarija i zatražio njegovo odobrenje, da može prisustvovati ženidbi.

Po našem partikularnom pravu župnik je dužan, da se pobrine, kako bi navještaji beskućnika bili u njegovoj zavičajnoj župi (ukoliko je ima), inače u rodnoj župi. Medju beskućnike ubrajamo osim cigana, "galantara" (mate) i sezonske radnike, koji se prebacuju iz jedne vrste posla u drugu (šumski radovi, šećerna repa i slično), i prelaze iz mjesta u mjesto.

MATIČNA ZABILJEŽBA

Kada su završeni navještaji, a kroz cijelo vrijeme nije bilo nikakva prigovora da braku priječi bilo koja smetnja, može se obaviti vjenčanje u bilo kojoj župi, ako to zaručnici zatraže. U potonjem im slučaju daje župnik tzv. "Otpusnicu", a ostale dokumente (krsni i slobodni list) čuva isti župnik, koji je nadležan za vjenčanje (Pravilnik, str.10, § 21). "Svu odgovornost da su dokumenti u redu preuzima onaj župnik, koji potpiše otpusnicu (Ib., § 23). Otpusnica ostaje kod župnika, koji je de facto prisustvovao ženidbi" (§ 24).

Otpusnica glasi:

Br.:.....

O t p u s n i c a

Velečasni gospodine!

Budući da zaručniku..... rodom iz..... dne..... i zaručnici.....rodom iz..... dne..... ništa ne priječi njihovom valjanom i dopuštenom sklapanju ženidbe, to ih ovime sa svim potrebnim podacima za maticu vjenčanih otpuštam, da se mogu kod Vas vjenčati.

U....., dne.....19...

M.P. N.N., župnik.

NB. No u slučaju da nadležni župnik za vjenčanje nije mogao urediti sve što je bilo potrebno prije sklapanja ženidbe, to neka na otpusnici pismeno naglasi (npr.oprost od navještaja, zaručnička pouka, sv.ispovijed i sv.pričest),da to obavi dotični župnik.

Prije vjenčanja zatražit će župnik od nupturijenata dokaz, da su civilno registrirani, te ubilježiti dokaz u rubrici "Opaske" (Pravilnik, str. 12, § 29). Kod toga naznači NO, mjesto, broj i datum dokumenta.

Kada je obavljeno vjenčanje unosi župnik u matice na temelju dokumenata pojedine stavke. Zabilježba se unosi samo u matice vjenčanih one župe, gdje je sklopljena ženidba.

Strana.....

Red. broj	Godina, mjesec, dan i mjesto vjenč.	ZARUČNIK I ZARUČNICA					Prezime, ime, vjera i zanimanje roditelja.
		Prezime, ime, zanimanje i vjera	Mjesto - župa		Datum rodjenja	Jesu li neož. ili udovci	
			rodjenja	stanovanja			

Godina.....

Prezime, ime, vjera i zanimanje svjedoka	Prezime, ime i služba onoga, koji je obavio vjenč.	Kada i gdje su naviještani?	OPASKA (oprost od navještaja, zabrana, zapreka, otpusnica, kada je javljeno župi krštenja itd.).

Isto je tako dužnost župnika da zabilježi u matice krštenih za svakog mladenca napose, odnosno da javi u njihove župe krštenja, da su dotični sklopili ženidbu. To se običaje javiti slijedećom dopisnicom, koja na poledjini ima ovo:

Ad normam can. 470 § 2. C.J.C.

Die..... in hac Ecclesia matrimonium contraxerunt:
Sponsus:
natus die.....
in Parochia...
Sponsa:
nata die.....
in Parochia.....
Testes:.....
Officium parochiale... L.S.

Župnik na kojeg je došla takva obavijest unosi na temelju gornje karte u opasku matice kršteni h (odn.u knjigu naknadnih zabilježbi) kod dotičn og: Sklopio(la) ženidbu sa N.N. u M.....dana....mjeseca....godine.....

Kada je župnik proveo zabilježbu vjenčanja u maticu kršteni h, on je dužan o tom obavijestiti župnika pred kojim je sklopljena dotična ženidba. Ako spomenuti župnik nije poslao obavijest, da je proveo sklapanje ženidbe u matice kršteni h (odnosno u knjigu naknadnih zabilježbi), župnik, pred kojim je sklopljena ženidba, ima dužnost požurivati tu potvrdu tako dugo dok je dobije.

IZVANREDNI SLUČAJEVI

Može se dogoditi, da se unatoč savjesnog ispita zaručnika i navještaja nije otkrila nikakva zapreka, a ona ipak postoji i po svojoj naravi je javna (npr. krvno srodstvo). Ukoliko dodje do jednostavnog ukrepljenja, imat će župnik slijedeće uredske dužnosti:

Čim župnik dozna, da postoji neka zapreka, dužan je pozvati što prije dotične, koji su nevaljalo sklopili ženidbu, ispitati slučaj, dobiti njihovu izjavu, koju valja što prije poslati duhovnoj vlasti.

Molba glasi:

Župni ured u..... U....., dne..... 1960.

Br.:...../19.....

Prečasnom
Nadbiskupskom duhovnom stolu
Z a g r e b

Moji župljani N.N. i N.N. sklopili su nevaljano ženidbu zbog zapreke srodstva u trećem koljenu jednake pobočne loze. Oprost naime nije podijeljen, jer zaručnici nijesu očitovali zapreku, a i prigodom ozova nijesu je župljani otkrili. Stranke, saznavši zapreku i nevaljanost ženidbe, mole, da bi preč. Naslov podijelio oprost od spomenute zapreke i dopustio jednostavno ukrepljenje njihove ženidbe. Njihovo rodoslovlje izgleda ovako: (skica).

M.P. N.N., župnik.

Na ovakvu molbu odredjuje duhovna oblast slijedeće:

1) daje oprost od srodstva u 3/3 koljenu pobočne jednake loze.
2) Stranke imaju privatno pred dva svjedoka i ovlaštenim svećenikom dati ponovnu privolu (u obredniku do blagoslova prstena isključivo).
3) Kad to župnik provede, neka javi duhovnoj oblasti.

Čim duhovna oblast primi obavijest, da je župnik izvršio naredjenje i da je ženidba jednostavno ukrijepljena dne..., svjedoci su bili N.N. i N.N., odredjuje, da župnik u opasku matica vjenčanih unese slijedeće: "Po odredbi Nadbiskupskog Duh.Stola u Zagrebu od.... br.... bilježi se: Ova je ženidba ukrijepljena dne..... jednostavnim ukrijepljenjem uz oprost od zapreka srodstva u 3/3 koljenu pobočne jednake loze (kan.1076., § 2 C.Z.) podijeljen od Nadbiskupskog Duhovnog Stola u Zagrebu dne..... broj....".

Dušobrižnik mora imati na umu poraznu činjenicu, da najviše slučajeva "sanatio in radice" u Rimskoj kuriji dolazi zbog krvnog srodstva 3/3 i 3/2, a nešto manje uslijed tazbine i srodstva u drugom koljenu. Sve se to dogadja poradi neznanja vjernika (Mayer, Neueste Kirchenrechts-Sammlung, Bd III, Freiburg i.B. 1955, S.259.).

Ako je sklopljena civilna ženidba, ništa ne priječi crkveno sklapanje braka, osim što jedan od njih ne želi se u crkvi vjenčati, dok drugom je nesnosno biti bez sakramenata ili pozakonjenja djece. Tada je moguće pomoću "sanatio in radice" riješiti problem savjesti.

Specijalni oblik bilježenja u matice vjenčanih nosi sa sobom npr. sanatio in radice matrimonii. Recimo, da je zbog specijalnih okolnosti nemoguće jednostavno ukrijepiti brak, koji bijaše sklopljen pred nekatoličkim ministrom. Ako su razlozi doista teški, duhovna vlast ukrijepljuje dotičnu ženidbu u korijenu, a župniku saopćava slijedeće:

1. odluku o ukrijepljenju.

2. Ukrijepljenje ženidbe ima župnik provesti prema rednom broju matice vjenčanih njegove župe. Stavke ima ispuniti prema izvadku iz matice vjenčanih akatoličke konfesije, a u opasci ubilježuje slijedeću bilješku:

"Vjenčanje obavljeno u..... crkvi.... u..... dne..... Ženidba je ukrijepljena u korijenu odlukom Nadbiskupskog Duhovnog Stola u Zagrebu od..... 19..... broj.....

3. Ubilježite u opasci matice krštenih (ako je župljanin dotične župe tamo i rodjen): Vjenčana u.... crkvi u M. s N.N. dne..... 19... Ova je ženidba ukrijepljena u korijenu odlukom Nadbiskupskog Duhovnog Stola u Zagrebu od..... br....

4. Ukoliko spomenuta osoba nije rodjena u dotičnoj župi, neka župni ured saopći mjesto njezina rodjenja, da se nadležnom župnom uredu izda odredba za unos gornje bilješke u matice krštenih.

5. Duhovni Stol ovlašćuje g. župnika, da molitelja odriješi od cenzura (can.2319., § 1 i 2.).

-- -- --- -- --- -- --

NAPOMENA. Neki bi se gradjanski brakovi mogli i crkveno sklopiti, jer nemaju drugih smetnja osim neopravdane bojazni da će jedan od njih izgubiti mirovinu. U zamršenijim slučajevima treba pitati stručni savjet. Glavna načela za prvo ravnanje donosimo ovdje.

Udovica starija od 45 godina ne gubi porodične mirovine, ako se ponovno uda poslije navršene 45. godine života.

Iznimno ne gubi porodičnu mirovinu udovica mladja od 45 godina stupanjem u brak, ako je to pravo stekla zbog potpune nesposobnosti privredjivanja (Službeni vjesnik nadbiskupije zagrebačke, 1967, br.XI, str.161).

D. MATICE U M R L I H

Rubrike matica umrlih zacrtane su kanonom 1238, a grafički se to izražava (u smanjenom mjerilu) tako da je onaj dio rubrika, koji se nalazi na desnoj strani otvorene matice umrlih stavljen iz tehničkog razloga ispod onog na lijevoj strani:

Strana...

Red. br.	Godina, mjesec, dan i mjesto smrti					
		Prezime, ime i zanimanje	Prezime, ime, vjera i zanimanje njegovih rod. (supr.)	Mjesto - župa		Datum rodjenja
				rodjenja	stanovanja	

Godina.....

Uzrok smrti	Tko je podijelio sv. sakramente i kome?	Mjesto i vrijeme pokopa	Prezime, ime i služba svećenika, koji je obavio pokop	O P A S K A

Redni se broj knjiži u slučaju, da je smrt i ukop, odnosno barem ukop bio na području župe, gdje se izvršio ukop. Ako to nije bilo, pa se pokojnika ukopalo drugdje, rubrika "redni broj" ostaje prazna, odnosno mnogi stavljaju prekriženu ništicu.

Medju veoma važne rubrike ulaze podaci o roditeljima odnosno, ako je dotična osoba sklopila brak, podaci o ženidbenom drugu. U slučaju sklapanja nove ženidbe smrtni list je, kako smo to već prije spomenuli, slobodni list za preostalog bračnog druga.

"Uzrok smrti" se upisuje prema izjavi liječnika ili javnog preglednika mrtvaca (Pravilnik...., str. 14, § 35).

Obzirom na necrkveno sahranjene katolike ima se župnik pridržavati odredaba "Pravilnika" (str. 14, § 36), da takve slučajeve ubilježi u status animarum, a ne u matice umrlih.

Kao što postoje kod matica krštenih i vjenčanih knjige naknadnih zabilježbi, tako u vezi s maticom umrlih za pojedine slučajeve kod osoba palih u ratu i slično, treba pribilježiti ispravne dokaze smrti u posebnu bilježnicu i kod toga svakako naznačiti mjesto, datum i broj odluke vlasti, koja je ispravu ispostavila (Naputak, str. 14, § 37).

Budući da je još uvijek na snazi član 45 a) zakona o državnim matičnim knjigama, župnik ne smije voditi ukop prije negoli je slučaj smrti prijavljen nadležnoj gradjanskoj vlasti. Izuzima se hitan slučaj, u kome je župnik dužan u roku od 48 sati obavijestiti gradjanske organe o obavljenom pokopu i razlogu, zašto je to učinio.

E. MATIČNI ISPRAVCI

Župnik je dužan matice krštenih, vjenčanih i umrlih voditi u dva primjerka. Drugi primjerak su tako zvane parice. Možda bi bilo najbolje, da župnik najprije bilježi pojedine slučajeve u parice, pa onda u župne matice. Parice, naime, kako god imaju jednaku vrijednost kao i same župne matice, jer se rijetko upotrebljavaju, lakše podnose pogreške, koje su zabunom unesene i može ih se prekrižiti i ispravno unijeti. Ipak to ne ispričava župnika, da parice piše neuredno i nečitljivo. Parice po sebi imaju silnu važnost, što se vidjelo za prošlog svjetskog rata, kada su stradali neki župni uredi i matice u njima.

Župnik je dužan parice poslati na svršetku gradjanske godine, a najkasnije do 2o. siječnja područnom dekanu, a ovaj do kraja siječnja Nadbiskupskom duhovnom stolu u Zagrebu. Ako župnik ne udovolji toj dužnosti do svršetka travnja, Ordinarijat može dati prepisati matice na župnikov račun.

Ako se uza svu pažnju u matice potkrala kakva pogreška, župnik je dužan da na to upozori nadležnu duhovnu vlast i zamoli potrebni ispravak. Sam ne smije ništa ispravljati.

1. Primjer: U maticu je umrlih pogreškom uneseno ime pokojnika kao Ivan, a njegovo je pravo ime Josip. Ukoliko je na primjer pokojni Josip bio oženjen, a njegova supruga želi kao udova sklopiti novi brak, to se ona zbog spomenutog smrtnog lista, koji glasi na Ivan - prema vjenčanom listu, koji glasi na Josip, ne bi mogla vjenčati, jer po svemu na temelju dokumenta, Josip još živi. Da se utvrdi slobodno stanje, župnik će zapisnički preslušati pod zakletvom Josipovu suprugu i dva svjedoka (ukoliko takvi postoje).

Župnik šalje molbu, zapisnike, vjenčani i smrtni list na duhovnu oblast, koja na temelju dokumenata i zapisnika izdaje odredbu, da župnik unese u matice umrlih slijedeću opasku:

"Po odredbi Nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu od.... br... ispravlja se, da na temelju zapisnika sastavljenih u župnom uredu.....dne... i vjenčanog lista N.N. udate M. ime ženidbenog druga upisane N.N. nije "Ivan" nego "Josip".

Obavivši to, uz izvješće o tom, povratite ovamo priviti smrtni list nadopunjen gornjom opaskom, koja ima biti providjena datumom, vašim potpisom i uredskim pečatom.

U Z.....

Kada je to župnik izvršio, šalje na duhovnu oblast spomenuti smrtni list na uvid, a u popratnici uz gornju napomenu moli, da mu preč. Naslov vrati dokumente što prije, zbog vjenčanja spomenute udovice.

F. NAKNADNO UNOŠENJE U MATICE

Kad se ispostavi da je župnik zaboravio unijeti neki liturgijski čin u matice, ili su okolnosti bile takve, da je to prošlo posvema bez njegova znanja, a prema tomu i bez ikakve mogućnosti da ga uvede, dužan je cijelu stvar predložiti duhovnoj vlasti na uvid, kako bi ona donijela potrebno rješenje i podrobno odredila, što župnik ima izvršiti u takvom slučaju.

Kod toga župnik redovito sastavi na temelju dobivenih podataka privremeni "matični izvadak", zapravo njegov nacrt sa svim potrebnim pojedinostima. Napiše molbu na Nadbiskupski duhovni stol, u kojoj razloži bitne pojedinosti u vezi s takvim slučajem i zamoli potrebno rješenje.

Duhovna oblast naredjuje, da župnik unese bez tekućeg broja dotični slučaj u matice onog godišta, kada je riješila dotičnu molbu, a u matice, kamo je imao doći, kad bi se postupak odvijao bez zakašnjenja, na rubu iza opaske, upravo na liniji izmedju vremenski prediđućeg i susljednog slučaja ima spomenuti, da se zabilježba nalazi u maticama kasnijeg godišta.

Primjer: 7.lipnja 1942.g. rodilo se Mati Pokupcu i Ani r.Posavec muško dijete, koga je primalja krstila imenom Antun. Budući da su prometne prilike bile veoma otešćane, ni roditelji ni primalja nijesu javili porodjaj župniku i tako uopće kasnije zaboravili na tu dužnost. Dijete treba da podje u školu, ali njega nema u popisu. Dijete će k prvoj svetoj ispovijedi i pričesti, ali ga nema u maticama krštenih. Župnik ispita slučaj, sastavi podatke i molbu upravi na duhovnu oblast. Duhovna oblast odredjuje da se Antunovo krštenje unese u ovogodišnje matice krštenih (tj. svezak npr. VII.iza posljednjeg do sada unesenog krštenja, ali bez tekućeg broja), a u matice krštenih godine 1942., (tj. svezak npr.VI., str.189, izmedju brojeva 41 i 42 na rubu stavlja: Antun Pokupec, vidi matice krštenih za g.1950., sv.VII., str.9, iza tekućeg broja 37.).

Kada je to župnik proveo, ima prema odredbi duhovne oblasti unijeti u opasku krsnog lista sa svojim potpisom, datumom kada je unio i župnim pečatom slijedeće: "U župnoj matici krštenih za godinu 1942., svezak VI., str.189 iza tekućeg broja 41. stavljena je slijedeća opaska: "Antun Pokupec, vidi matica krštenih za g.1950., svezak VII., str.9., iza tekućeg broja 37.". Ovako ispostavljeni krsni list treba da župnik pošalje ponovno duhovnoj vlasti na uvid.

Slični je postupak kod unošenja vjenčanja, smrti.

Kao primjer, kako izgleda djelomično naknadno unošenje u matice krštenih, donosimo slučaj pozakonjenja djece (djeteta). Uz sastavljeni i potpisani zapisnik, župnik će priložiti vjenčani list roditelja, krsne listove djece (a ako je jedan od roditelja udovac i smrtni list bivšeg supruga), i napisati molbu. Zapisnik ima slijedeći oblik:

Z A P I S N I K

sastavljen kod župnog ureda u..... dne..... 19... u predmetu zabilježbe pozakonjenja prijebračne djece supruga..... i..... rodjene..... u matici krštenih.

P r i s u t n i p o d p i s a n i:

Dolazi ..... i njegova supruga..... rodjena..... iz.....kbr., zatim..... iz .....kbr.....,....., iz....., ovi potonji kao svjedoci identiteta.

I. Supruzi.....i
.....rodj.....
očituju suglasno:

Vjenčali smo se dne.....
u župi Sv..... u.....

Prije toga vjenčanja imali smo
.....
.....
.....

Prije našega vjenčanja bili smo slobodnoga stališa: ja neoženjen, a moja supruga neudata (udova).

Ja.....
p r i z n a j e m s e o v i m e o c e m ov.... dje.... i privoljujem, da kao otac budem upisan u matici krštenih.

Ja.....rodj.....
potvrdjujem istinitost po mojem suprugu navedenih činjenica.

.....
otac

.....
majka

II. .....
.....
kao svjedoci istovjetnosti očituju suglasno:

Izjavljujemo na mjesto prisege da p r i s u t n e supruge.....
..... i .....
.....rodjenu.....
o s o b n o p o z n a j e m o. Čuli smo izjavu.....
da se priznaje ocem spomenut.....
dje..... i da privoljuje, da kao otac bude u maticu krštenih upisan.

.....
.....
svjedoci.

Pečat.

Zaključeno i potpisano.

_____
župnik.

Na podnijetu molbu župni ured dobiva rješenje, koje ima slijedeći kostur:

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL U ZAGREBU

Broj:.....

Velečasni
Župni ured

.....

Pozivljete se, da u tamošnjim maticama krštenih kod:

prijebračn.....
zabilježite ovu OPASKU:

"Po odredbi Nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu od.....broj..... bilježi se, da je kršten..... naknadnom ženidbom svojih roditelja pozakonjen-a, jer mu - joj se mati..... vjenčala dne..... u župnoj crkvi..... sa..... koji se je u župnom uredu u..... ..... u zapisniku od..... pred svojom ženom i dva svjedoka istovjetnosti priznao..... ocem te privolio, da kao takav bude unešen u matice krštenih".

Kada to obavite, pošaljite ovamo izvješće i priložen.... krsni list nadopunjen gornjom OPASKOM, koja ima biti providjena datumom, Vašim potpisom i uredskim pečatom.

U Zagrebu, dne.....

GENERALNI VIKAR:

G. DRŽAVNI PROPISI I CRKVENO VODJENJE MATIČNIH KNJIGA

Prema članu 37. Osnovnog zakona o braku ne smije vjerski predstavnik prisustvovati sklapanju braka tako dugo, dok vjerenici nijesu svoju privolu izrazili pred gradjanskim vlastima. Ukoliko bi vjerski predstavnik ogriješio o član 27., to se po čl. 88. istog zakona ima kazniti prinudnim radom bez lišenja slobode ili novčanom globom do 2o.ooo (dvadeset tisuća) dinara.

Stoga župnik neće prisustvovati, dok nema matični izvadak ili potvrdu, da su vjerenici sklopili gradjanski brak. Kod zabilježbe u matice župnik će u opasci naznačiti broj, dan i nadleštvo, pred kojim je sklopljena gradjanska ženidba. Ako je župnik u punoj izvjesnosti, da je brak gradjanski sklopljen (de facto), može prisustvovati crkvenom sklapanju ženidbe, ako to ne priječi druga kakva smetnja.

Kako se ima župnik vladati obzirom na krštenje i ukop, naknadne zabilježbe u matice, to odredjuje Okružnica Nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu od 15. I 1949., broj 444/1949., koja glasi:

Danom 12. siječnja 1949. stupio je na snagu novi državni zakon, od 5.siječnja 1949., o izmjenama i dopunama zakona o državnim matičnim knjigama. (Sl.List br.I 1949.).

Prema čl.2. toga zakona dodaju se Zakonu o državnim matičnim knjigama od 4.travnja 1946. uz čl.45. dva nova člana, koja se u prvom redu odnose na stare matične knjige od prije 9.svibnja 1946. i na vjerske predstavnike, koji te knjige čuvaju. Ti novo dodani članovi glase ovako:

Čl. 45 a.

Tko izvrši krštenje ili odgovarajući obred prije nego što je podnesena prijava rodjenog imena za upis u matičnu knjigu, kaznit će se novčano do 2ooo dinara ili popravnim radom do dva mjeseca.

Istom kaznom kaznit će se i tko izvrši pogreb ili obred pogreba prije prijave smrti matičaru odnosno bez dozvole nadležnog narodnog odbora.

Prema osobi, koja u iznimnim i hitnim slučajevima izvrši krštenje ili odgovarajući obred, odnosno pogreb ili obred pogreba prije nego što je izvršena prijava matičaru ili bez odobrenja nadležnog narodnog odbora, neće

se primjenjivati kazne odredjene u prethodnim stavkama, ako navedene slučajeve prijavi matičaru u roku od četrdeset osam sati od izvršenja krštenja, pogreba, odnosno obreda.-

Čl. 45 b.

Vjerski predstavnik koji izvrši nove ili naknadne upise u matične knjige iz člana 48. ovog zakona, koje su zaključene, kaznit će se novčano do 10.000.-dinara ili popravnim radom do tri mjeseca.

Osim kazne iz prethodne stavke matične knjige mogu se oduzeti od vjerskog predstavnika i predati na čuvanje nadležnom matičaru.

U svezi s ovim državnim propisima daju se od strane Nadbiskupskog duhovnog stola dušobrižnicima ove upute:

I

Prijava krštenja i pogreba.

1.- Župnici će u pravilu tražiti prije krštenja, da im stranke donesu bilo potvrdu drž.matičara, da mu je porod prijavljen, bilo izvadak iz matica rodjenih. Bez toga može izvršiti krštenje samo u iznimnim slučajevima npr. ako je dijete donešeno iz vrlo udaljenih filijala, ili u hitnim slučajevima npr. ako za dijete postoji smrtna pogibao, ali će u takvim slučajevima odmah ili najkasnije u roku od 48 sati od izvršenog krštenja učiniti usmenu ili pismenu prijavu drž.matičaru.-

2.- Takvu će prijavu nadležnom drž.matičaru učiniti i onda, kada u maticu krštenih upisuje dijete, koje je u nuždi kršteno od primalje ili koje druge osobe.-

3.- Prije crkvenog pogreba zatražit će takodjer od stranaka bilo potvrdu, da je smrt prijavljena nadležnom drž.matičaru bilo dozvolu za pogreb nadležnog narodnog odbora. Bez toga izvršit će pogreb samo u iznimnim i hitnim slučajevima npr. ako je pozvan na pogreb u koje udaljeno naselje, pa se nenadano ispostavi, da propisna prijava smrti nije učinjena. I u takvom slučaju prijavit će to odmah ili najkasnije u roku od 48 sati od izvršenog pogreba nadležnom drž.matičaru.

II

Naknadne zabilježbe u stare matice.

U smislu novih državnih propisa, župnici se više ne smiju, pod prijetnjom kriviičnih progona i osjetljivih kazni, držati kanonskih propisa, i u stare matične knjige krštenih upisati u rubriku opazaka pribilježbu, da je kršteni sklopio brak ni ostale primjedbe, kako to traži kanon 470 § 2, niti pribilježbu u rubriku opazaka starih matica vjenčanih, da je brak razriješen, kako to propisuje kanon 1988.

III

Posebna knjiga za naknadne zabilježbe.

Da se koliko je moguće, udovolji kanonskim propisima o naknadnim zabilježbama iz kanona 470 § 2. i 1988., neka svaki voditelj crkvenih matica priredi dvije posebne knjige (bilježnice): jednu za maticu krštenih, a drugu za maticu vjenčanih. Ove bilježnice služit će umjesto rubrike opazaka za stare matice krštenih i vjenčanih od prije 9.svibnja 1946. Poje-

dine stranice treba da imaju ove stupce: 1/Redni broj, 2/Ime i prezime, 3/ Godina i broj matice, 4/ Opaske.-

U tu bilježnicu upisat će sve ono, što bi se po kanonima ili po nalogu Nadb.duhovnog stola imalo upisati u rubriku opazaka tih dviju matica. (Npr. ad 1/ lo.2) Mato Petrović. 3) 1910/25, 4) Sklopio brak s Marijom Pavlović, u..... dne.....).

Nove crkvene matice krštenih, vjenčanih i umrlih.

1.- Novi državni zakon strogo zabranjuje, da se u crkvene matične knjige, koje su zaključene danom 9.svibnja 1946. upisuju novi matični upisi. Ne može se dakle više obdržavati raniji naputak i odredba Nadb.duhov.stola od 29.IV.1946. br. 3237/46, da se stare matične knjige, - koje su uostalom već oduzete - pošto su danom 9.svibnja 1946. kao zajedničke matice za crkvu i državu zaključene za državno pravno područje, na novom listu nastave i dalje vode kao čisto crkvene matice.-

2.- Ne preostaje zato drugo, nego da župnici i upravitelji župa koji mogu i ukoliko mogu nabave nove matične knjige i danom 1.siječnja 1949. vode u novim knjigama matice krštenih, vjenčanih i umrlih.

3.- Župski uredi koji nemaju i ne mogu pribaviti novih uvezanih knjiga, neka matice vode kao i parice na neuvezanim arcima, a ako nema i ne može dobiti ni tiskanica, neka sebi sam na običnom papiru preko obih stranica iscrta stupce prema propisanim rubrikama i tako priredi novu matičnu knjigu.

4.- Oprosa radi dobro je, da župnici od dosadanjih matičnih knjiga počevši od 9.svibnja 1946. sačine prijepis. Takav prijepis treba da ovjeri svojim potpisom i pečatom nadležni dekan.-

H. MATIČNI IZVADCI

Razlikujemo matične izvadke, koji su doslovno u potpunosti ispisani iz samih matica, kao što su to krsni, vjenčani, smrtni list, ili pak razne potvrde, uvjerenja, svjedodžbe, kao što su potvrda o sklopljenom braku, o slobodnom stanju, krsna svjedodžba te čine nedoslovne matične izvadke, te sadrže jednu ili više stavaka iz matica, ali ne sve.

Na doslovnim izvadcima treba da je naznačena država i biskupija, u kojima se nalazi matični župni ured, gdje je izdan dokumenat. Uz obvezu doslovnog prijepisa i potpunog slaganja izvadka sa matičnom ubilježbom, treba da župnik svaki takav dokumenat označi mjestom i nadnevkom izdanja, vlastoručnim potpisom, župnim pečatom i biljegom, kojeg valja poništiti. Ukoliko izvadak nema biljega, dužan je župnik označiti zakonski razlog i navesti ga u opasku ili ispod mjesta gdje se običava stavljati biljeg. Pojedinosti o tome nalaze se u "Pravilniku o naplaćivanju takse u službenom uredovanju.... iz g.1938. i njegova obvezatna objašnjenja i tumačenja, što ih je izdalo Predsjedništvo biskupskih konferencija pod brojem 62 i 182 u godini 1939.

I ŠTOLARINE, KANCELARIJSKE PRISTOJBE i CRKVENI BILJEZI

Donosimo popis štolarina, kancelarijskih pristojbi i crkvenih biljega u Zagrebačkoj nadbiskupiji iz 1967. godine, koji je sada na snazi. Dio tog popisa ima svoju valjanost i na području drugih dijeceza, jer je proizašao odredbom Biskupskih Konferencija (17.VI 1967. i 12.IX 1967.). Štolarine i misne intencije spadaju pod nadleštvo mjesnog Ordinarija pojedinih dijeceza.

I PRISTOJBE KOD SPROVODA

I razred

Štolarina	1500.--	Fondu nemoćnih svećenika	200.--
Komitiva	1000.-	C. U.	200.--
Administrativni troškovi	700.--	Crkvi	300.--

II razred

Štolarina	1000.-	Fondu nemoćnih svećenika	200.-
Komitiva	800.-	C. U.	200.-
Administrativni troškovi	500.-	Crkvi	300.-

III razred

Štolarina	900.--	Fondu nemoćnih svećenika	200.-
Komitiva	700.-	C. U.	200.-
Administrativni troškovi	500.-	Crkvi	200.-

Za sprovode u seoskim župama uzima se štolarina i ostale pristojbe kao u većim gradovima za I razred. Kod siromašnijih može se uzeti samo polovica od štolarine ili sasvim besplatno.

Blagoslov mrtvaca pred crkvom

bez pratnje do groblja	700.-
a sa pratnjom do groblja	1200.--
svaki asistent kod sprovoda	1000.--

II VJENČANJA

Štolarina	1500.-	C. U.	200.-
Administrativni troškovi	700.-	Crkvi	300.-
Fondu nemoćnih svećenika	300.-		

III ŽUPNIČKE KANCELARIJSKE PRISTOJBE

	Taxa	biljeg
1. Otpusnica zaručniku za župu zaručnice	500 +	200
2. Otpusnica zaručnicima na vjenčanje u drugu župu (štolarina SD 1500 i kancelarijske pristojbe SDin 200)	1700+	400
3. Matični izvadak (Krsni i dr.)	400+	100
4. Obiteljska izvjesnica	500+	300
5. Rodoslovlje Ako je rodoslovlje veće, može se uzeti i veća taksa ali ne više od 2000.--SDin.	500+	300
6. Sastav zapisnika, molbe itd.	300+	---
7. Svaki zapisnik kao prilog molbi	---	100
8. Potvrde o krštenju, vjenčanju itd.	200+	100

IV DEKANSKE PRISTOJBE

Dekanska ili arhidjakonska vizitacija po svakoj župi	3000 + podvoz		
Za objed prigodom susjedstva može se uzeti iz crkvene blagajne po osobi	2000	----	

V ORDINARIJATSKE KANCELARIJSKE PRISTOJBE

	Taxa	+	biljeg
1. Oprost za svaki ženidbeni navještaj	200	+	100
2. Oprost od zabrane mješovite vjere	300	+	200
3. Oprost od razlike vjere	700	+	300
4. Oprost od malodobnosti	700	+	300
5. Oprost od zapreke krvnog srodstva II koljena	700	+	300
6. Oprost od zapreke tazbine I koljena	500	+	200
II koljena	300	+	200
7. Oprost od doprinosa krsnog lista	300	+	200
8. Oprost od doprinosa slob. lista	300	+	200
9. Oprost od doprinosa otpusnice nadležnog župnika	300	+	200
10. Oprost od zapreke zločina	500	+	300
11. Dozvola krštenja u priv. stanu	500	+	300
12. Dozvola vjenčanja u priv. stanu	500	+	300
13. Sve druge dispenzacije	300	+	200
14. Administrativno proglašenje ništetnosti braka ob defectum formae	600	+	400
15. Postupak za proglašenje mrtvim	1000	+	300
16. Konvalidacija i sanatio in radice	500	+	300
17. Pokop samoubojice	300	+	200
18. Sve druge molbe koje ovdje nisu navedene (za celebret, dopust...)	200	+	100
19. Pozakonjenje djece	300	+	200
20. Za prijepise dokumenata i ostalih podnesaka po stranici	200		-----
21. Ovjerovljenje dokumenata	300	+	200
22. Školske svjedodžbe	---		100
23. Apsolutorij (diploma)	---		500
24. Diploma župničkog ispita	---		500
25. Dokumenat konsekracije crkve	---		1000
26. Dokumenat konsekracije oltara	---		500
27. Za cenzuru religiozno-moralnih knjiga (udžbenika itd. radi odobrenja (Imprimatur)	500	+	200
N a p o m e n a. Uz ovu taksu posebno se odredjuje honorar cenzoru prema broju tipkanih stranica, uzimajući u obzir, da li je prijevod ili originalno djelo.			
28. Imenovanje - odlikovanje:			
župnika	5000	+	1000
dekana	5000	+	1000
zač. prisjednika	5000	+	1000
prebendara	5000	+	1000
kanonika	10000	+	2000
zač. kanonika	5000	+	1000

Molbe, kojima se traži nešto službeno kao npr. pravo binacije ili večernje Mise i sl. što nije u korist pojedinaca ne biljeguju se, a ne biljeguju se više ni crkveni računi.

VI MISNI STIPENDIJI

Za vezane mise	1500.-
za nevezane	1000.-
Za pjevani requiem: svećeniku	1800.-
orguljašu	700.-
sakristanu	300.-
crkvi	400.-
Kod requiema sa asistencijom svakom asistentu po	1000.-
Misa Gregoriana	6000.-

N A P O M E N E:

1. Upozorava se dušobrižno svećenstvo, da pod prijetnjom kanonskih posljedica (kan 2408 CZ) nitko ne smije tražiti takse veće od ovdje predvidjenih.

2. Ako je stranka siromašna, neka se taksa snizi za 50%, a ako je posve siromašna, tada se sve usluge čine gratis. To posebno vrijedi za vjenčanja i ukope. Kad se tadi o takvim slučajevima, a od Ordinarijata se traži bilo kakova dispenza, treba u samom dopisu izričito naglasiti da je stranka siromašna i može platiti samo 50% ili moli posve oprost od svake takse i biljegovine.

3. Budući da nema besplatne službene poštarine, u svakom slučaju, kada se na podnesak Ordinarijatu ili drugom župnom uredu očekuje odgovor, treba priložiti poštansku marku prema poštanskoj tarifi i prema težini pošiljke.

4. Biljegovina se uvijek stavlja u crkvenim biljezima. Svaki župni ured dužan je imati na raspolaganju najnužnije crkvene biljege.

(Prepisano iz "SLUŽBENOG VJESNIKA ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE)

J. FRANKIRANJE POŠTANSKIH POŠILJAKA

Važno je da znamo poštanske takse za pojedine vrste pošiljaka, kako bismo izbjegli svako naknadno izravnavanje s pojedinim instancijama, s kojima smo u poštanskom saobraćaju. Kod toga valja posebno paziti na težinu pošiljke, jer u nadi, da je sve propisno frankirano, može primalac pošiljke doći u položaj, da mora nadoplatiti, a kojiput možda platiti i kaznu. Ukoliko je nešto veći promet s pošiljkama veoma je uputno imati u župnom uredu malu tezulju, koja će nam u dvojbenom slučaju pokazati da li smo prešli donju granicu redovitog frankiranja.

Usto je potrebno za svaki podnesak, na koji župni ured ili koja crkvena ustanova očekuje i traži odgovor, da priloži poštansku marku za odgovor. U podnesku treba označiti u opasci, da prileži marka za odgovor, odnosno potrebna svota novca. U protivnom slučaju mora duhovni stol tražiti posebnim dopisom marku za poštarinu. Trošak za poštarinu snosi stranka, za koju se rješenje traži i župnik ga ubire od nje. U čisto crkvenom poslu može se poštarina namiriti iz crkvene blagajne.

Ukoliko koji župnik želi osobno preuzeti koje od rješenja, neka to izričito napiše na samom podnesku, kako bi se izbjegla pomutnja u otpravljanju otpisa i rješenja.

.....

III PODNESCI O IMOVINI

A. IMOVNICI

Dušobrižnikove su dužnosti s obzirom na crkvena dobra ocrtane u "Prvoj sinodi". Budući da se načelno bitno nije u tom pogledu ništa promijenilo, to ovdje donosimo samo tehničke dopune s malim opaskama, koje početniku olakšavaju snalaženje.

Župnik se mora brinuti za pokretnu i nepokretnu imovinu župne crkve, područnih kapela, nadarbine i pobožnih zaklada.

U upravljanju crkvenim dobrom i zakladama župne crkve odnosno filijalnih kapela sudjeluju i suodlučuju uz župnika još dvojica starješina. Župnik ih prema potrebi poziva na sjednice, o zaključcima se vodi zapisnik, a u stvaranju odluka imaju svi članovi (tj. župnik i svaki starješina) jednako pravo predlaganja, raspravljanja i glasovanja. Odluku mogu donijeti samo tada, ako su prisutni uz župnika oba starješine ili njihovi zamjenici (ako je koji od starješina spriječen). Zaključke na sjednici potpisuju župnik i oba starješine.

Pravnu osnovku za primopredaju župne, kapelske, nadarbinske i zakladne imovine čine imovnici. Župnik je dužan svake desete godine načiniti nove imovnike. Rok dospjeća jest g.1966., odnosno prvi rok, koji je prošao od 1956. Od 1956. godine naprijed već na početku gradjanske godine župnik unosi nastale promjene u imovnik tako, da otvara novu rubriku "Promjene u godini 1960." Novo sastavljeni imovnik kao i svakogodišnje njegove nadopune ("Promjene") župnik je dužan sastaviti u dva primjerka, oba potpisati on i crkveni starješine i udariti župni pečat. Rok je dostave do 1.VII nadležnom dekanu.

B. BLAGAJNIČKI DNEVNIK

U novčanim i uopće u vrijednosnim poslovanjima župnik je dužan savjesno voditi tzv. blagajnički dnevnik, koji ima slijedeće stavke:

Tek. br.	Mjesec	dan	PREDMET	Primitak					Izdatak					Broj dokaznice
				u vrijed. papir.		u novcu		u naravi	u vrijed. papir.		u novcu		u naravi	
				D	p	D	p		D	p	D	p		

U blagajničkom su dnevniku uz točno unošenje pojedinih poslovnih dogadjaja, najvažnije potvrde, kojima se dokazuje u obliku namire ili protunamire, da je posao doista tako tekao kao što je to iskazano u samom blagajničkom dnevniku. Kao namira i potpuna dokaznica isplaćenog računa služi svaka uplatnica poštanskim čekovnim računom ili novčanom uputnicom, zatim saldirani računi, što ih izdaju obrtnici, trgovci, gradjevna poduzeća itd., te nose uz potpis blagajnika poduzeća i žig. Napokon sve vrsti potvrda kao npr. da je N.N.iz župne blagajne primio neku svotu novaca u neku odredjenu svrhu. Namira mora imati na svom zaključku mjesto i datum, kao i potpis primaoca svote. Rješenjem Plenuma Biskupskih konferencija od 12.rujna 1967. ne biljeguju se više crkveni računi (vidi: Službeni vjesnik nadbiskupije zagrebačke, 1967, broj IX, str.128).

U slučaju da crkvena blagajna prima neku svotu, to župnik ispostavi protunamiru, u kojoj spominje tu svotu novaca (brojkom i slovima), od koga je zaprimio i u koju svrhu. Na kraju mjesto, datum i potpis.

Ukoliko bi crkvena blagajna uzajmila neki novac (dakako uz prethodno odobrenje crkvenog odbora i duhovne vlasti), tada se taj novac unosi u blagajnički dnevnik kao izdatak, a zadužnica u primitak. Posve obratno ide, kada zaduženi vraća novac. Primljeni novac bilježimo u stavku primitak, a vraćenu zadužnicu u stavku izdatak. Kad se zadužnica vraća ispostavimo, kako smo prije rekli protunamiru na spomenutu svotu, da je tada možemo priložiti crkvenim računima za dotičnu godinu i tako dobiti apsolutorij.

Na kraju godine župnik je dužan zaključiti blagajnički dnevnik. On naprosto zbraja pojedine iznose primitka i izdataka. - Iza toga ima se posebno osvrnuti i to izričito u samom blagajničkom dnevniku - postojale one ili ne - kako stoji sa tzv. aktivnim i pasivnim tražbinama župne blagajne. Redovito župna crkva nema nikakvih aktivnih ni pasivnih tražbina. Ako nema aktivnih ni pasivnih tražbina, bilježimo to ovako:

Župnoj crkvi ne duguje nitko ništa. Župna crkva ne duguje nikome ništa. Ukoliko postoje aktivne odnosno pasivne tražbine, župnik ih unosi prema skrižaljci "Prve sinode", str. 369. Blagajnički se dnevnik završava bilancom ili zaključnim računom, kojem se iskazuje ponovno ukupni primitak, ukupni izdatak, što preostaje za narednu godinu. K tomu valja još prirodati aktivne tražbine, zatim pasivne tražbine, pa i onda, kada ih uopće nema.

Blagajnički dnevnik mora župnik zaključiti naznakom mjesta i datuma, župnim pečatom i potpisima crkvenog odbora (župnik i dva starješine).

Ukoliko ima župna crkva još neke kapele (filijale), župnik je dužan za svaku takvu kapelu posebno voditi blagajnički dnevnik i formalno provesti sve kao i za župnu crkvu, razumije se prema individualnim i zbiljskim poslovnim dogadjajima te kapele.

C. SISTEMATSKI RAČUN

Sistematski račun se temelji na blagajničkom dnevniku. Poslije zaključka blagajničkog dnevnika župnik bi trebao da se posveti sastavljanju sistematskog računa. Sistematski račun već po svom imenu znači, da u iskazivanju dohodaka i izdataka mora postojati neki sustav. Taj se sustav podudara djelomično i s nekim stavkama blagajničkog dnevnika, a u bitnom se razlikuje od njega po tome, što se pojedine srodne grupe izdataka odnosno primitaka saberu i stegnu na jednu svotu i pod jednom naznakom zauzimaju svoje mjesto u sistematskom računu. Tako se cijeli račun može reducirati na nekoliko zajedničkih nazivnika obzirom na prihode i rashode.

Različne primitke mogli bismo razvrstati:

1. Milostinja
2. Darovi
3. Od pjevane, svečane svete mise (redovito requiem)
4. Od zvonjenja
5. Razno (peškiri...)

Župnik je dužan lučiti milostinju od darova. Dar je svaka ona svota ili prilog, što ga vjernik daje s posve odredjenom svrhom. Tako npr.: za novi oltar, za popravak orgulja, za sjemenište itd. Milostinja je svaki dru-

gi prinos, kod kojeg nije ništa izričito odredio, kako valja postupati s njegovim prilogom. Tako se ima tumačiti i odredba "Prve sinode" str.324: "Od milostinje, izuzevši darove sabrane za posebne crkvene svrhe, pripada 1/3 (jedna trećina) župniku (upravitelju župe).

Izdatke bismo na primjer mogli razvrstati:

1. Porez, osigurnina
2. Plaće
3. Popravci
4. Trgovci
5. Tiskanice
6. Razno.

Kod plaća mislimo na nagrade, što ih dobivaju organista, zvonar, pralja za crkveno rublje, pečenje hostija itd.

Popravci mogu obuhvatiti slijedeće slučajeve: krpanje crkvenog rublja, popravak kazula, pluvijala, popravak električnog voda u crkvi, popravak prozora, krova itd.

Pod zbirnim imenom trgovci izražavamo zapravo sve nabavke kao što su potrebni materijal za rasvjetu (žarulje, petrolej, svijeće, žigice, dušice, ulje), ukras u crkvi (svijećnjaci, lusteri, vaze, tepihi, prostirači, platno, svila i druge tkanine, koje su potrebne za pokrivače oltara itd.), održavanje reda (impregno četke).

Pod tiskanicama razumijevamo razne obrasce za matiče, matične izvadke kao i ostale bilježnice koje ćemo upotrijebiti za razne knjige u župnoj uredovnici (npr. rokovnica, registar matica, knjiga naknadnih zabilježbi itd.).

Pod razno možemo svrstati preostale troškove, koji po svojoj naravi n e spadaju ni jednom od prije spomenutih izdataka. Tako npr.: Sto i deset dinara za rješenje računa (računarskom uredu),... za donos svetih ulja iz Zagreba, 5% od milostinje za MIF (mirovinski fond), dekanski paušal.

Do gornjih ili njima sličnih n aziva za primitak i izdatak dolazimo najlakše tako, da pokušavamo svrstati pojedine srodne namire u posebne sveščiće, preko njih stavimo omot, a izvana napišemo: "Župa sv. Vida, Brdovec. Na svakoj pak namiri izvana stavimo na primjer: 1960.- Prihod broj 2.

Prva se brojka odnosi na godinu, koju podnosimo račun. Riječ prihod pomaže ispitivaču računa, da se lakše snadje u cijelom nizu potvrda, koje su pred njim. Stoga prinosi potvrdu k stavci o prihodu u samom računu i na taj način pod brojkom "dva" može lako sravniti, da li je sve u redu preneseno. Ovakvim se načinom doista pojednostavnjuje posao i računopoložitelju, a posebno samom kontroloru računa. Inače se običaju uvući razne pogreške u račune. Jedna je od njih tipična, naime, da računopoložitelj prepiše iz blagajničkog dnevnika sve pojedine stavke primitka, a jednako i za izdatak. Takav je posao veoma dosadan za samog sastavljača računa. Račun time postaje nepregledan. To zapravo i nije sistematski račun, već prijepis blagajničkog dnevnika za dotičnu godinu. Stoga je najbolje, da napr. sve potvrde o plaćenoj elektrici sabere na okup i na poledjini prve od njih sastavi iznose sviju pojedinih potvrdnica. Na taj način je lakše kontrolirati sve pojedinosti, a povrh toga pregledne su brojke, koje treba zbrojiti. Slično se radi i s milostinjom. Svaki tjedan i svakog blagdana neka crkveni starješine izbroje novac iz dotične naprave za skupljanje milostinje, ukoliko nije posve neznatna, pa nije potrebno. Prinose unese cr-

kveni starješina u posebnu bilježnicu, a na kraju svakog mjeseca župnik prenosi sveukupnu brojku u blagajnički dnevnik. Župnik će za sistematski račun sastaviti prilog računu, u kojem iskazuje milostinju po mjesecima i njezin ukupni iznos ulazi u sistematski račun pod otsjek "Prihod" u stavku (npr.) broj dva. Sama potvrdnica ima slijedeći izgled:

Župni ured Sv.Jakova u Jakovlju — Prilog crkvenim rač.za 1968.

Župna crkva
Prihod broj 3

U mjesecu siječnju unišlo je milostinje u gotovu	Din.	.....
veljači	"	.....
ožujku	"	.....
travnju	"	.....
.....	"	.....
.....	"	.....
prosinac	"	.....
ukupno	Din.	.....

To jest: tristo šesdeset i sedam novih dinara.

U Jakovlju, dne 1o.siječnja 1969.

Crkveni starješine
N.N. v.r.
N.N. v.r.

Žig župnog ureda

N.N. v.r.
upravitelj župe.

Slično je i sa izdacima, kao primjer izabiremo slučaj:

Račun za župnu crkvu Sv.Vida Brdovec

Prilog crkv.račun. za g.1968.

Izdatak br. 6.

Za dvanaest brezovih metli imam prema pogodbi primiti 48o (četiristo osamdeset) dinara.

Brdovec, 6. ožujka 1968.

Primio sam svotu od 48o.- dinara.
Vjekoslav Kolaković v.r.

N.N. v.r., župnik
N.N. v.r., crkveni starješina
N.N. v.r., crkveni starješina.

M.P.

Župnik zaključuje sistematski račun na posve isti način kao i blagajnički dnevnik, tek je razlika, da ponavlja iskaz o ostatku iz prošlogodišnjeg računa. Uostalom potpuni uzorak sistematskog računa imamo na 371. strani "Prve sinode".

Slični se računi sa svim prilozima sastavljaju za svaku kapelu na području pojedine župe, kao što se i za svaku kapelu mora voditi posebni blagajnički dnevnik.

Ukoliko župna crkva ima više kapela potrebno je da župnik sastavi sveukupni izvadak iz svih računa, tj. župne crkve i svih kapela. Uzorak imamo na 372. strani "Prve sinode". Ovu bilancu potpisuju svi starješine župne crkve i kapela.

Crkveni računi u najužem smislu mogu iznimno imati drukčiju formu, što vrijedi u slučaju, da izgori župni ured, nestane blagajnički dnevnik prigodom kradje u žup.dvoru i slično. Tada župnik sa starješinama sastavi

zapisnik, u kojem navodi razloge zbog kojih nije moguće sastaviti sistematski račun. U tom zapisniku navedu stanje blagajne, eventualne potvrde ili račune (ukoliko postoje), da se barem približno ustanovi stanje. Računarski ured uzimlje na pretres takav zapisnik, ispita ga i prema okolnostima daje apsolutorij. Razumije se, da je župnik dužan poslije toga normalno voditi crkvene račune.

D. NADARBINSKA I ZAKLADNA IMOVINA

Župnik je dužan preko dekana poslati uz crkvene račune i sumarni iskaz nadarbinske imovine, dohodaka i izdataka. Župnik ga sastavlja prema obrascu na 373. str. "Prve sinode", a smisao je sumarnog iskaza medju ostalim, da onome koji bi se natjecao za dotičnu župu, dade uvid u terete i beneficije.

Napokon treba da župnik sačini iskaz o stanju pobožnih zaklada. U sadanjim se sumarnim iskazima imovine, prihoda i izdataka ima navesti, da li je provedena redukcija misnih zaklada i na koji način, kod toga navesti odluku duhovne vlasti o redukciji. Kao što bilancu župne crkve i svih kapela na području župe potpisuju svi starješine, tako treba da isti potpišu i sumarni iskaz zakladne imovine, prihoda i izdataka.

Ako je potrebna redukcija zakladnih misa, tada je župnik dužan da iskaže točno fundacije iz kojih izvire obveza, a i kolika je iz njih renta (novčano). Kada se radi o zemljištu, župnik je dužan navesti koliki su troškovi njegove obradbe, a kolika je čista dobit. Župnik se u tome ima pridržavati načela (a i u svim ostalim podnescima, izvještajima i molbama): izvjestitelj kod duhovne oblasti ne može o činjeničnom stanju toliko znati, koliko znade podnositelj, pa je stoga nužno omogućiti izvjestitelju, kako bi na temelju podneska bio u stanju riješiti dotičnu stvar.

Kada je dekan poslao računarskom uredu sve ove spomenute račune i iskaze sa svojim eventualnim primjedbama (nedostacima itd.), računarski ih ured ispita i prema ispravnosti odobrava (izdaje apsolutorij) ili ih vraća na popravak, nadopunu, preinaku, već prema stvarnim nedostacima.

.....

20-I-26.

IV REGISTRATURA

Iz prijašnjih smo izlaganja vidjeli, da je vodjenje matica, crkvenih knjiga i uredsko dopisivanje opsežan posao. On se povećava raznim podnescima o imovini.

Mnoga rješenja imaju veliku i trajnu važnost. Neka od njih mogu i višeput ustrebati n ama, ili bilo kojoj drugoj vlasti, pa stoga moramo te akte uredno poredati, da budu lako pristupačni u svakoj zgodi. Sve ovo iziskuje posebnu tehniku, koja čini takozvanu registraturu akata. Da opet i sama registratura bude olakšana, potrebno je da sami akti svojim vanjskim oblikom budu pregledni. Budući da će mnogo akata uči i u arhiv, nužno je potrebno, da po svojem unutarnjem sadržaju i duhu ne nose pečat neugladjenog duha ili možda još gore. Stoga ćemo prije same registrature govoriti ukratko o unutarnjoj i vanjskoj formi spisa, o različnim vrstama podnesaka i o urudžbenom zapisniku.

20-X-76.

A. UNUTARNJA I VANJSKA SVOJSTVA SPISA

a/ Unutarnja svojstva spisa

Svaki naš otpremljeni spis móra prijè ili kasnije doći u nečije ruke. Svakako, najprije u ruke na kòga je naslovljen, a usput možda još i u druge. Često naši spisi dolaze na sjednicu i pozvani ih čita, a drugi slušaju i sude. U jednu riječ: Littera scripta movent et... manent. Za svaki bismo spis morali načiniti koncept. Ako nije prijeka nužda, treba da spis "prespavamo" tj. ponovno i ponovno pročitamo, popravljamo, dodajemo, izbacujemo, pa tek kada smo došli do posve jasne i mirne formulacije prepišemo u čisto. Sam koncept nije uzaludan trud, jer će ostati u registraturi, a poslije će u arhiv, da imamo mi i naši nasljednici vjernu sliku našeg rada.

Kod sastavljanja spisa valja paziti na jezik, gramatička pravila, izbjegavati po mogućnosti što više pasivne oblike (ne početi molbu: Moli se Preč.Naslov...).

U molbi, pogotovu na višu duhovnu vlast, ne smije župnik pokazivati svojeglavost ili zapovijedati. To ne znači, da ne smijemo misliti svojom glavom - duhovna vlast to i te kako poštuje i traži - ali ne smijemo u tom biti nametljivi i nervozni, spremni da postavimo duhovnu vlast pred gotove činjenice, koje nije uvijek lako pomiriti i uskladiti s duhom crkvenog zakonika.

Dakle: valja biti stvaran i ugladjen.

Ako još tome dodamo dvije oznake spisa, da bude kratak i jasan, tada smo obuhvatili najvažnije obzirom na nutarnji sastav i sadržaj pojedinog spisa. Kratkoću i jasnoću uvelike potpomaže prije spomenuti koncept. Ipak ne valja pretjerati u kratkoći. Kada pišemo bilo kome, moramo se uživjeti u duševnost onoga koji će čitati i ne smijemo se zadovoljiti samo time da je spis nama jasan.

b/ Vanjska svojstva spisa.

Vanjska se svojstva spisa povezuju obično s ustanovljenim konvencijama u tzv. službenom dopisivanju. Ove su konvencije gotovo tako potrebne i korisne kao što su potrebna kratkoća, jasnoća i stvarnost u spisu. Ipak su neke konvencije danas nestale u službenom dopisivanju. Medju prvima je format papira, na kojemu pišemo spis. Danas se više ne zahtijeva cijeli arak, ipak je najmanje, što se traži, barem četvrtina arka.

Svaki predmet treba da župnik napiše na posebnom papiru, jer svaki predmet ima drugog referenta, ina će može dugo čekati na samo rješenje ili ga uopće ne dobiti, dok ne bude požurio i ponovno na posebnom komadu papira izložio što je tražio. U takvu se slučaju lako dogodi, da se neki prilozi zametnu ili čak i nestanu.

Vanjski izgled različitih podnesaka na duhovnu vlast trebao bi biti slijedeći:

Župni ured u M.
Broj: 359/1968.
Predmet: Župnik moli bolovanje.

Mjesto, dan, mjesec, godina.

Prečasnom Biskupskom Ordinarijatu
u
D j a k o v u

Budući da mi je liječnik N.N. zbog išijasa odredio da se liječim kroz vrijeme od..... u M., to molim Naslov, da mi to bolovanje odobri. Za to vrijeme mogao bi me zamjenjivati vlč.g. P.M., kapelan, koji je u svakom pogledu dorastao takvoj zadaći.

M.P.

R.P.
župnik.

P.S. Molbi prilažem liječničku svjedožbu, za koju molim, da mi se vrati zajedno s rješenjem moje molbe.

B. VRSTE PODNESAKA

Različiti su povodi zbog kojih se mora župnik dopisivati s duhovnim vlastima. U prvom redu različita pisma kao popratno, preporučno, opomenško pismo. Kod popratnog pisma, kao što smo to vidjeli na primjer u matičnim ispravcima (župnik je unio u krsni, vjenčani list prema naredjenju duhovne vlasti njezino rješenje s potpisom i žigom, te ga šalje da se provjeri). Preporučno pismo imalo bi da zaštiti ili na poseban način istakne ćudoredne ili koje druge vrline neke osobe, poduzeća itd. Po sebi se razumije, da je opasno takve preporuke pretjeravati. Najbolje je, ako svoja iskustva istaknemo u onoj mjeri, kako to doista odgovara stvarnosti. U pismima s opomenom treba brižljivo spojiti ozbiljnost i ljubav.

Izvještajima nastojimo u prvom redu duhovnu vlast upoznati s činjeničnim stanjem u župi. Neka izvješća traži duhovna vlast sama. Medju ta izvješća spadaju nekadanja takozvana A,B,C,D,E,F,G izvješća. Danas postoje samo A,B,C i D izvješće. B i C izvješće podastire duhovnoj oblasti dekan. B izvješće o kleru na temelju zvaničnih "A" izvješća, a "C" izvješće govori o rezultatima dekanskih pohoda u pojedinim župama njegova kotara (Crkva, nadarbina, zaklade).

Molbe su pismeni podnesci, u kojima na temelju navedenih razloga želimo nešto postići. Predstavka je molba koja je potkrijepljena takvim razlozima, koji daju molitelju i neko pravo na moljenu stvar, a upravljena je višoj instanciji.

Uspjeh molbe u mnogom ovisi i od poredka motiva, kojim želimo skloniti naslovnika molbe, da je pozitivno riješi. Dobar psihološki poredak motiva olakšava rješenje molbe. Neki preporučuju slijedeći redoslijed motiva: fortiora, fortia, fortissima. Ipak u donošenju motiva treba da je molitelj stvaran i to najbolje preporuča svaku molbu. Samo se po sebi razumije, da u svakoj molbi mora otpasti laskavost i puzanje, ali i nadmudrivanje i iznudjivanje rješenja u našu korist.

Promemorija (spomenica) je podnesak, u kojem su utvrdjene i obrazložene misli, što smo ih izlagali pred svojim pretpostavljenim. Kada se radi o spomenici o stvarima, koje su veoma osjetljive naravi, tada taj razgovor

uopće ne spominjemo. Promemorije mogu obuhvatiti jedno ili više pitanja, koja su od velike važnosti po kulturni, socijalni, religiozni život pojedinaca, neke zajednice, naroda.

Žalbi je svrha, da onaj koji se žali dobije što je po nekom rješenju, odluci, presudi izgubio ili bio djelomično prikraćen. Žalba se redovno predaje onoj vlasti, koja je donijela prvomolbeno rješenje, odluku, presudu. Pritužba se šalje neposredno višoj ili najvišoj vlasti.

Tužba ima svrhu, da se njome izvojšti neko pravo, koje je tužitelj izgubio zbog nečijeg nepravednog postupka.

Tužitelj je dužan mirnim i jednostavnim razlaganjem prikazati istinito stanje stvari.

U tužbi se valja pozvati na svjedoke, koji su vidjeli ili čuli nepravdu, zatim prema naravi stvari navesti dokaze za svoje pravo, napokon staviti jasan i odredjen zahtjev.

Kada se radi o stvarima crkve, ne smije župnik podnijeti tužbu, a da nije prije upitao i dobio za to dozvolu više crkvene vlasti.

Ukoliko je netko optužen s kojeg mu drago razloga i primivši optužnicu preko nadležne crkvene vlasti, dužan je sastaviti svoju obranu ili opravdanje, tako da točku po točku optužnice osvijetljuje, obeskreplju-je, opravdava se, već prema tome, što mu se ubraja kao prestupak, zloupotreba vlasti ili slično. Kada u optužnici nadje neistinite tvrdnje, koje ga kleveću, treba da zadrži potpunu prisutnost duha i svim mirom izloži svoje opravdanje, a prema veličini objede pismeno zatraži zadovoljštinu. Nemirno lomatanje i nabacivanje nevino okrivljenog, može psihološki djelovati na referenta, suca i ostale kod duhovne vlasti tako, da suzdržljivije gledaju na spor i s većim oprezom primaju izjave.

Zapisnik se upotrebljava kad je neka stvar dvojbena te da se tako na temelju usmenih izjava ustanovi stvarno stanje. Prema težini predmeta o kojem se radi i veličini štete, koju može trpjeti iz toga opće javno dobro, zapisnička izjava ne mora biti samo potpisana, već je dotični, koji govori u zapisnik, treba da potkrijepi zakletvom.

Prema tome da li je netko više ili manje sposoban da lako izražava svoje misli i da se ne boji, da će izostaviti koju bitnu okolnost, može zapisnik započeti na način, koji je poznat: U ovaj je ured došao dne.... nepozvan (ili pozvan) N.N. sin Marka i Ane r.Ratković, star 37 godina, rimokatoličke vjere, oženjen, te izjavljuje kako slijedi:

Ja sam već godinu dana u svadji sa svojom suprugom zbog slijedećih činjenica: (nabraja kronološkim redom pojedinosti). Svaki dogadjaj treba metnuti u novi otsjek, a možda i providjeti posebnom brojkom. Valja pripaziti na dokazni materijal: (svjedoci, pismeni sastavci). Kada je dotična osoba sve izrekla, protokolist joj pročitao zapisnik, pa ukoliko se stranka posve slaže sa svojim izjavama, zaključuje se tapisnik. To se može označiti kraticama: Z.P. O.P. (završeno, pročitano, odobreno, potpisano) ili slično.

Ako je osoba, koja je došla na zapisnik nepismena, osim protokoliste (redovito je to sam župnik, a dobro bi bilo, da je u zamašnijim stvarima posebni zapisničar) mora biti prisutan i svjedok, koji je pismen, te će posvjedočiti nepismenost osobe, koja je govorila u zapisnik, a umjesto potpisa postavila samo znak križa.

U drugim slučajevima, kada je stranka manje okretna, da iznese suvislo svoje misli, a pogotovu, kada je materija zapisnika dosta zapletena, najbolje, da istražitelj postavlja pitanja i bilježi na njih odgovore, kako smo to vidjeli u ženidbenim stvarima.

Prijepisi. U prijašnjoj župnikovoj praksi, nije bio rijedak slučaj, da je morao ovjeriti neke prijepise s originala. Razumije se, da prijepis mora biti po svojoj sadržini istovjetan s originalom. Tada nadležni župnik svojim potpisom i pečatom jednostavno izjavljuje: "slaže se s originalom", iza toga mjesto i datum ovjerovljenja. I danas ima župnik češće prilike da ovjerovi različne dokumente onima, kojima original nužno treba istovremeno na drugom mjestu. Stoga načini ili dade načiniti prijepis, koji će u crkvene svrhe poslati na duhovnu vlast kao nužni dokumenat i na vrhu naznačiti: P r i j e p i s! a na dnu dokumenta stavlja opasku: "Da se ovaj prijepis podudara s originalom tvrdi i ovjerava: N.N., upravitelj župe.

U M., dne.....19...,
Žig.

C. URUDŽBENI ZAPISNIK

Veći ili manji broj raznih akata, koji ulaze u župni ured ili izlaze iz njega, župnik treba da ima u potrebnoj evidenciji. On ih registrira u posebnu knjigu koju zovu urudžbeni zapisnik, "journal", djelovodnik, djelovodni protokol, "exhibit", registar, pa i "zapisnik".

Ima više načina, kako uobičavaju tiskati formulare za urudžbeni zapisnik. Donosimo dva tipa takvih urudžbenih zapisnika. Za župne urede s manjim prometom dostaje urudžbeni zapisnik sa slijedećim stavkama:

Tek. broj	Odašiljač dan i broj otpreme dan primitka	Sadržaj spisa	Rješenje	Primjedbe

Pod "odašiljač" podrazumijeva se svaki onaj, koji se pismeno obratio na župni ured, a i svaki naš podnesak službene naravi, kojim se obračamo na različite ustanove. Tako medju odašiljačima najčešće nalazimo župne urede, duhovni stol. Ukoliko župni ured šalje neki spis, župnik naznačuje "IZ UREDA", ili samo: "ured". Dan i broj otpreme, kao i dan primitka su od velike važnosti, ako dodje do spora što je neki spis prekasno riješen itd. Ukoliko spis izlazi iz našeg župnog ureda, razumije se po sebi da ne treba pisati nadnevak, koji se odnosi na dan primitka. U stavku "sadržaj spisa" stavljamo kratkim oznakama što je bitno u spisu, i to po nekom stalnom redoslijedu: predmet o kom se radi, a tada osobu na koju se taj predmet odnosi ili se s njime povezuje. Tako npr.: oprost od navještaja Matić-Kesejić. Ili: oprost od tažbine 2/2, Nesković-Nedeljković.- Ukoliko spis ne iziskuje nikakvih razjašnjivanja ili kakvo rješenje, stavlja se iza žiga, kojim zaprimamo sve akte, a koji glasi:
Župni ured u....
Primljeno dne 26.V 1968. broj 34/68.

a.a/ ad acta, što znači da smo rješenje, obavijest, naredjenje, primili do znanja i proveli je u djelo, a sam spis stavljamo na njegovo od-

redjeno mjesto medju akta naše registrature. Ovaj "aa" dolazi i u urudžbeni zapisnik. Primjer: oprost od tazbine, oprost od navještaja.

Na poziv duhovne vlasti, da izvjestimo o nekoj stvari, može župni ured i po nekoliko puta radi te iste stvari saobraćati s duhovnom oblasti i zato u pojedinim etapama naznačiti, što je provedeno, pa se kod svakog podneska umnažaju brojevi urudžbenog zapisnika s jedne i druge strane. U potonjem slučaju u svakom spisu treba posebno naglasiti već u samom uvodu kratku rekapitulaciju. Tako npr.: Odredbom Naslova broj...od...stavljeno je ovom župnom uredu u dužnost....

Na taj način olakšavamo pravilan saobraćaj.

Ako imamo otpraviti rješenje, koje za našu uredovnicu nema nikakve veće važnosti, tada ga riješimo, ali jer nijesmo načinili koncept, a pogotovu takav koncept ukoliko bismo ga učinili, nijesmo stavili medju spise u našu registraturu, to se sada bilježi u rubriku "rješenje" kraticom s.r.(=sine referato).

Ukoliko imamo posla sa sebi ravnopravnom ili opet nadredjenom vlasti, koja nam nalaže, da u samom aktu učinimo neku uredsku dužnost ili izvještaj (inače se prema nadredjenoj vlasti ima upotrijebiti posebni papir), mi takav proces rješavanja zovemo brevi manu, a u urudžbeni zapisnik bilježimo pod stavku "rješenje" dvije kratice: b.m.

"Primjedba" sadrži kome je spis osobno uručen (možda i njegov potpis!), posudjen ili slično.

U uredovnicama, gdje je veliki promet, dobro dolazi urudžbeni zapisnik, koji ima na jednoj strani primljene akte, a na drugoj otposlane (iz ureda) akte. Ako zamislimo urudžbeni tapisnik otvoren, tada bi na lijevoj strani bilo "primljeno", a na desnoj "otposlano". Donosimo ujedno i drugi način razmještanja pojedinih stavaka:

1. strana (lijeva) 2. strana (desna).

P r i m l j e n o					O t p o s l a n o				
Tek. broj	Dan primitka	Odašiljač	Sadržaj	Rješenje	Tek. broj	Primalac	Sadržaj	Poslano	Primjedba

D. RASPODJELA SPISA

Župnik će srodne spise brižno razdijeliti u razne svježniće (fascikli), a na omotu svakog svežnja će napisati naslov onoga o čemu se radi u sadržaju. Tako npr. ženidbeni spisi će dolaziti pod naslovom "sponsalia" ili "matrimonial". Ako je poveći broj tih spisa, kako to može biti na velikim župama, tada se metne godina, na koju se odnose. Inače može i po nekoliko godina biti zajedno.

Osim "sponsalia" moraju i drugi spisi imati svoj omot. Tako će npr. uprava zaklada, uprava župne imovine, rastavne parnice, pozakonjenja, biskupske odredbe itd. imati svoje posebne omote. Možda će biti najbolje, da smjesta kod bilježenja spisa u urudžbeni zapisnik u samoj opasci naznačimo mjesto, kamo smo metnuli dotični spis. To silno olakšava naš posao u pojedinim slučajevima, kada nam hitno treba sam spis, a osobito je ugodno prigodom dekanske vizitacije, a pogotovu kad dodje biskup.

V. A R H I V

Spise, koji su u registraturi, a već su zastarjeli, ali nijesu bez svake vrijednosti, pače, mogli bi pomoći u studiju pastorizacije župe, odjeljujemo od onih posve bezvrijednih.

Medju registraturnim spisima ima takvih, koji su po svojoj vrijednosti od najveće važnosti za cijelu povijest župe, pa ih stoga moramo na poseban način čuvati. Medju takve spise ubrajamo dekret o osnivanju župe, o gradnji crkve, razne fundacije itd.

Stare matice, koje se više redovito ne upotrebljavaju, smještaju se u arhiv, kao i već popunjene knjige status animarum, knjiga ozova, knjiga oglasa itd.

U ž u p n i a r h i v dolaze sve biskupske odredbe, okružnice.

Razumije se samo po sebi, da je župnik kao upravitelj arhiva dužan da o svima spisima, knjigama, okružnicama, sastavi potpuni inventar, koji se s popunjavanjem i obogaćivanjem arhiva takodjer nadopunjuje.

Inventar arhiva kod dekanske i biskupske vizitacije pregledava dekan odnosno biskup, da se uvjeri ne postoje li neki nedostaci ili nepravilnosti. Župnik je dužan da za župni arhiv učini inventar u dva primjerka. Jedan se primjerak šalje na Ordinarijat, a drugi se čuva u samom župnom arhivu (can. 383, § 1). Župnik je dužan u prva dva mjeseca gradjanske godine staviti u arhiv i zabilježiti u inventar nove spise iz prošle godine ili pak one spise, koje je naknadno pronašao u registraturi ili ih dobio od nekog nadleštva ili privatnika.

Tek kada je arhiv uredjen, kako smo gore naznačili, župnik može dopustiti, da se pojedina osoba služi arhivskim podacima u znanstvene svrhe. Samo u najizimnijim slučajevima i na vrlo kratko vrijeme mogu se posuditi spisi iz arhiva i to osoba, čije je poštenje ne samo izvan svake sumnje, već i svoju začasnu riječ iskupljuju u svakom slučaju. Razumije se, da i unatoč takvih garancija, treba da posudilac potpiše primku (revers) s naznakom spisa, vremena na koje je posudjen (tri dana...), datumom, kada ga je primio i vlastoručnim potpisom. Ordinarij ili generalni vikar može produljiti naznačeni rok od tri dana, ali po duhu kanona opet na kratko vrijeme (can. 378 § 1). Najbolje je, da sam župnik izvadi spis iz arhiva i dade na uvid onome, koji će raditi u župnikovoj prisutnosti, a kada završi, makar i dio posla, župnik stavlja spis opet do slijedećeg puta u arhiv.

U starijim i vrijednijim župnim arhivima valja posebnom brigom nastojati, da arhiv bude na sigurnom mjestu, a povrh toga, koliko je moguće, zaštićen od vlage i požara. Kovčezi, ormari, ukoliko nijesu gradjeni kao blagajne (dvostruka čelična stijena, a izmedju loš vodič topline ili materijal, koji može izdržati više stotina celzija topline) trebali bi da su providjeni aparaturom "minimax" ili sličnim patentom.

.....

VI. ŽUPNI URED

Pod župnim uredom razumijevamo prostoriju, u kojoj se čuvaju župne knjige i spisi, izdaju crkvene isprave, obavljaju notarski i ostali župni poslovi. Često je u njima i župna biblioteka.

Nema propisa, po kojima bi morao biti uredjen župni ured. Redovito je to prostorija, koja svojim namještajem, a nerijetko i primitivnošću, dokazuje stoljetnu ostavštinu. Pa ipak u njemu župnik mora često proboraviti više sati na dan. Stoga nije svejedno, da li je ta prostorija takva da svojim namještajem podsvijesno odbija i njega i njegove vjernike.

Župnik će nastojati, da po mogućnosti ne odabere kao uredovnicu najvlažniju prostoriju. Ukoliko je cijeli župni dvor vlažan, on će se napose boriti protiv vlage u župnom uredu, barem čestim zračenjem, a prema novčanim mogućnostima, zatražiti savjet stručnjaka, kako bi smanjio vlagu, ako je već ne bi mogao posve odstraniti. Ako treba krečiti prostoriju župnog ureda, on će nastojati da je oboji lakom žutom, modrom ili zelenom bojom. Te boje djeluju psihološki, jer smiruju i dižu oduševljenje, posebno to vrijedi za žutu boju.

Što se tiče samog namještaja župnik će u tim stvarima tražiti savjet iskusnih stručnjaka. Medju ostalim pojedinostima u župnom uredu, svakako će moderni pisaći stol u mnogome olakšati red i župnikovo poslovanje. Takav pisaći stol može posve lako u manjem župnom uredu obuhvatiti cijelu registraturu (sve tekuće matice, spise, okružnice, tiskanice i župne knjige) a da se ne osjeti nikakva prenatrpanost. Ukoliko župna blagajna nije u stanju da namiri trošak ni za pisaći stroj, župnik će sam na svoj račun nastojati da ga kupi i da se njime služi u uredskim poslovima, posebno kada je dužan neki spis načiniti u duplikatu ili triplikatu (npr. ugovor izmedju mladenaca, kad se radi de mixta religione ili disparitate cultus, imovnike itd.). Preporuča se da župnik za pisaću mašinu dade načiniti posebni stolić, koji je 10-15 cm. niži od pisaćeg stola, kako ne bi kvario oči zbog prevelike blizine teksta pred očima.

Red-ovno je u župnom uredu smješten i župni arhiv. To je obično ormar, koji bi morao biti providjen dobrom (modernom) bravom.

.....

VII. OPĆA PRAVILA

Donosimo u najkraćem sadržaju one važnije pojedinosti, koje se odnose na župnikove uredske dužnosti, u kojima se može češće potkrasti i po koji nedostatak.

U podnescima, koje upravljamo uredima po rangu jednakim nama (dakle za naš slučaj: župnim uredima), mi "molimo" (kada nešto trebamo), "saopćujemo" (kada je neki župni ured nešto zamolio od nas). Ako spis iz župnog ureda upravljamo na višu vlast, tada već prema naravi podneska "molimo" (ako se radi o molbi), "izvješćujemo" (ako se radi o izvješću). Kada viša vlast saobraća s nižom (npr. Ordinarijat sa župnim uredom), tada se ona služi izrazima: naredjuje, odredjuje, saopćava, nalaže, otpisuje, rješava. Stoga nikada ne smijemo, da na temelju otpisa više vlasti započnemo spis slijedećim riječima: "U vezi s <u>d o p i s o m</u> preč.Naslova...", jer mi možemo poslati dopis višoj vlasti, a viša vlast može nama na naš dopis poslati <u>o t p i s</u>, saopćenje.

Ukoliko spis potječe iz nekog ureda, i mi mu sada odgovaramo, treba da u uvodnim riječima spomenemo broj i datum, pod kojim je tamošnji ured upravio svoj akt na nas.

Naš podnesak završujemo vlastoručnim potpisom, koji čitljivo sadrži i m e i p r e z i m e, službu (župnik, upravitelj župe, kapelan). Ako u župnom mjestu nema poštē, treba da stavimo: z.p. X., jer to u mnogome olakšava ekspediciju. Konačno treba da podnesak providimo službenim župnim žigom.

Različite molbe redovito imaju i neke priloge. U samoj molbi izričito spominjemo te priloge. Molbi se u pravilu prilažu izvorni prilozi. Ako to nije moguće, prilažemo ovjerovljeni prijepis. Nema li ni toga, a imali smo svojevremeno u ruci bilo original bilo prijepis, treba to navedemo u molbi, a isto tako i razlog, zašto nije priložen ni original ni ovjerovljeni prijepis.

Ako je potrebno, da nadležna vlast vrati neke dokumente, dužni smo to uz obrazloženje u podnesku zatražiti.

U molbi za oprost od zapreke krvnog srodstva, tazbine, najbolje je uz samo obrazloženje staviti i shemu rodoslovlja, da se ne bi kojom nezgodom izgubila.

Najmanji format papira, na kojem sastavljamo i šaljemo podneske, jest polovica arka papira. Papir, na kojem se piše, neka ne bude proziran. Što je manji format papira, to je teže raditi s njime u arhivskim poslovima.

Stvari savjesti (reservata, censurae) nikada se ne pišu na otvorenoj dopisnici, a pogotovu (u potonjem slučaju) ne in lingua vernacula.

Na jednom komadu papira ne smije župnik sastaviti nekoliko dopisa, molbi. Svaki dopis, svaka molba treba da ima svoj posebni papir. Nekoliko različitih podnesaka možemo strpati u jednu kuvertu. Samo kod toga valja pripaziti, da pošiljku pravilno frankiramo.

U pojedinim molbama, gdje vjernicima treba oprost, valja u molbi naznačiti, da smo priložili taksu za oprost, a možda i novac za biljege na rješenje, ili ćemo to učiniti, kad se rješenje vrati. Kod veoma siromašnih zaručnika župnik će zamoliti oprost od takse.

Odmah po primitku nekog spisa pristupaj k njegovu rješenju.

Sve buduće nejasne stvari u vezi s maticama valja poslati Ordinarijatu. (U zagrebačkoj je nadbiskupiji osnovan "Dijecezanski matični ured".).

Svaki liturgijski čin (krst, potvrda, ženidba, ukop) valja što prije unijeti u dotične matične knjige.

U novčanim stvarima valja se načelno držati sinodalnih propisa, pa ćemo si uštediti mnogu nepriliku, a ujedno izbjeći sumnju, da nepravilno upravljamo crkvenim novcem.

.....

D O D A T A K

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL - ZAGREB

Broj 8615/46.

O K R U Ž N I C A

Postupak za ustanovljenje smrti poginulih za vrijeme rata.

Za vrijeme ovog rata poginulo je mnogo ljudi. Mnogi od ovih poginulih nisu pokopani u groblju niti uneseni u matice umrlih, već su pokopani tamo, gdje su poginuli. Za mnoge od ovih poginulih trebat će ustanoviti smrt i proglasiti ih mrtvima, jer se živi bračni drug želi ponovno vjenčati ili treba potvrdu u koju drugu svrhu. Takvih potraživanja već danas ima mnogo a bit će ih svaki dan sve više.

1. Kako treba postupati, da se ustanovi i dokaže smrt pojedinog čovjeka?

Ako svjetovne vlasti traže potvrdu smrti radi koje gradjanske svrhe (radi uredjenja mirovine, nasljedstva ili pozakonjenja djeteta udovice poginulog, koja se je kasnije preudala ili u koju drugu svrhu), treba kod svjetovnog suda zatražiti postupak za proglašenje mrtvim.

2. Treba li ustanovljenje smrti radi sklapanja ponovne ženidbe bračnog druga od poginule osobe, tada treba provesti postupak za proglašenje mrtvim kod crkvene vlasti za crkveno vjenčanje. Taj se postupak provadja ovako:

Treba pronaći vjerodostojne svjedoke (dva ili više), koji što znadu o msrti poginulog, koji su ga na pr. vidjeli mrtva ili teško ranjena, prisustvovali njegovom pokopu, ili čuli od nekoga vjerodostojnog, koji ga je vidio mrtva, ili znadu da je bio odveden u logor ili zatvor, gdje je ubijen ili su primili kakvo pismo, u kojem se javlja, da je dotični umro ili ubijen bio, ili znadu nešto drugo, iz čega se sa sigurnošću može zaključiti, da je dotični umro. Kada se pronadju takvi svjedoci, sastavi se s njima zapisnik, a prije nego li se počne praviti zapisnik, mora se svjedoke zaprisegnuti, i to kasnije u zapisniku konstatirati. Postoji li kakova službena potvrda kojeg nadleštva i ona može služiti kao dokazno sredstvo.

Na početku zapisnika treba navesti ime i prezime svjedoka, njegovu adresu, u kakvom je odnošaju bio s pokojnikom i njegovim živim bračnim drugom te da je propisno zaprisegnut. Iza toga se u zapisniku navede sve, što dotični svjedok znade o pokojniku, kako je gore navedeno. Zapisnik potpiše svjedok i župnik kao perovodja.

Osim svjedoka na sličan način treba preslušati živog bračnog druga, te dva vjerodostojna svjedoka, koji znadu, u kakvim su odnošajima živjeli dotični supruzi prije nego su se rastali. Predmjeva se naime, ako su bračni drugovi živjeli u ljubavi i slozi te imali možda djece, da bi se bračni drug, o čijoj se smrti vodi istraga, javio ili vratio k svojoj obitelji, kad bi bio živ.

Zapisnik tako sastavljen sa popratnim dopisom župnog ureda, u kojem treba istaknuti, da li su svjedoci vjerodostojni, treba poslati Nadbiskupskom duhovnom stolu, koji će izdati odluku o proglašenju smrti dotičnog pokojnika, ako pronadje dokaze o smrti dostatnim.

U molbi za proglašenje mrtvim treba točno navesti gdje, kada i od koga je rodjena osoba, za koju se podnosi molba, da se proglasi mrtvom.

Konačno upozorenje. Ponovna crkvena ženidba moguća je samo na temelju odluke Nadbiskupskog duhovnog stola, kojom se netko proglašuje mrtvim u svrhu ponovne ženidbe živog bračnog druga, u koliko za tu osobu ne postoji od crkvene vlasti izdani smrtni list ili potvrda, da je dotična osoba poginula ili umrla.

Molbu za proglašenje mrtvim treba biljegovati sa Din.5o.-, svaki zapisnik i prilog sa Din.5.-, dok kancelarijska pristojba iznosi Din. 2oo.- Osim toga valja uvijek priložiti odgovarajući iznos za poštarinu.

U Zagrebu, dne 27. studenoga 1945.

Generalni Vikar:
Dr. Franjo Salis, v.r.

****

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL - ZAGREB

Broj 6728/1946.

O K R U Ž N I C A

O predavanju parica matičnih knjiga.

1. Kako je već okružnicom od 12.VII 1946. broj 4662/46. izričito propisano, moraju se parice matičnih knjiga (rodjenih, vjenčanih i umrlih) i dalje voditi, samo se te parice počam od 9.svibnja 1946. više neće svake godine dostavljati državnim vlastima, nego isključivo Nadbiskupskom duhovnom stolu, kako to propisuje Kanon 47o § 3. C.Z.

2. Zato će crkveni voditelji matica (župnici i upravitelji župa) sve ove parice matičnih knjiga najkasnije do 2o.siječnja 1947. dostaviti svojemu nadležnom dekanu, i to kako parice za cijelu godinu 1946. (dakle i one od 1. I do 9. V 1946.), tako i one iz ranijih godina, ako ih još nisu već prije na vrijeme otpremili državnim vlastima prema dosadanjim propisima.

3. Dekani su dužni najkasnije do konca mjeseca siječnja 1947. (do potrebe i požurenjem nemarnjaka) sakupiti sve parice područnih župa, te parice matičnih knjiga do 9. V 1946. i one iz ranijih godina odaslati izravno: VJERSKOJ KOMISIJI pri Predsjedništvu Vlade NR Hrvatske (Zagreb, Demetrova 11), a sve parice crkvenih matičnih knjiga od dana 9. svibnja 1946. i dalje izravno i isključivo: NADBISKUPSKOM DUHOVNOM STOLU (Zagreb I. Pošt.pret.4o6) s popratnim dopisom, u kojemu će navesti iskaz župa i posebice navesti one župnike koji parice n isu dostavili.

Prema ovim odredbama postupat će se i u narednim godinama.

U Zagrebu, dne 5. studena 1946.

Generalni Vikar:
Dr.Franjo Salis - Seewis, v.r.

****

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL - ZAGREB

O K R U Ž N I C A

o sastavljanju molbi za oprost od malodobnosti

Sklapanje ženidbe spada medju najvažnije korake u životu za one, koji stupaju u brak. Zbog toga se traži, da su dotičnici ne samo tjelesno razvijeni, nego da su duševno i vjerski toliko zreli i odgojeni, da shvate kako važnost koraka, što ga čine, tako i težinu dužnosti, koju preuzimaju glede bračnoga života, uzgoja djece i podržavanja nerazrješive bračne zajednice.

Zbog toga je Crkva i ustanovila zapreku za sklapanje ženidbe prije navršene 14. odnosno 16. godine života, a iz istoga razloga takodjer i ova Duhovna oblast zabranjuje sklapanje ženidbe prije navršene 15. odnosno 18. godine života.

No, ako postoje važni razlozi, može se moliti od ove Duhovne oblasti oprost od malodobnosti, tj. dozvola za sklapanje ženidbe prije navršene 15. odnosno 18. godine života, ali svakako nakon navršene 14. godine kod mladenke, a kod mladenca - obzirom na štetne posljedice fiziološke moralne i socijalne naravi preranih ženidbi - redovito ne prije navršene 17. godine života.

Medjutim prije toga treba ustanoviti, da li je stranka vjerski poučena i uzgojena, kako je gore rečeno, pa ako nije, stvar je savjesti dušobrižnika, da je pouči, i kad bude poučena, da se oprost ovdje zamoli. A da je stranka dobro vjerski poučena i uzgojena, to treba u molbi napose naglasiti.

U molbi treba takodjer iznijeti:

1/ Mišljenje župnog ureda, da postoji opravdana predmjeva, da će mladenci nakon sklopljene ženidbe provoditi život u bračnoj zajednici kako to sv. Crkva zahtijeva od svojih vjernika. Kod prosudjivanja tih predmjeva treba imati pred očima motiv ženidbe, ćud, kućni religiozni odgoj, obiteljske i imućstvene prilike molitelja i na temelju tih okolnosti treba izjaviti, da li postoji ili ne postoji predmjeva za takav život u ženidbi kakav propisuje sv. Crkva.

2/ Razloge, koji vojuju za podjeljenje ovoga oprosta.

3/ Da li kao odgovorni dušobrižnik preporučuje sklapanje ove ženidbe.

Molbi treba još priložiti liječničku svjedodžbu o moliočevoj tjelesnoj sposobnosti za ženidbu.

U Zagrebu, dne 14. veljače 1947.

Generalni Vikar:
Dr. Franjo Salis, v.r.

.....

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL - ZAGREB

Broj: 44/47.

O K R U Ž N I C A

o odrešenju koje se daje općenito i istodobno za više osoba zajedno

S.Paenitentiaria Apostolica izdala je novi Naputak (INSTRUCTIO, 25. III. 1944. circa sacramentalem absolutionem generali modo pluribus impertiendam - AAS 1944, 15o), koja glasi u prijevodu ovako:

I. Svećenici, iako nemaju odobrenja za ispovijedanje, imaju ovlast odriješiti općenito i više osoba zajedno:

a/ Vojnike, kada prijeti ili je zametnuta bitka, kao osobe koje se nalaze u smrtnoj pogibli, kadgod se pojedinački ne mogu ispovijediti, bilo zato, što je njihov broj velik, bilo zato, što nema dosta vremena. No ako stvari tako stoje, da je moralno nemoguće ili preteško tek tada dati vojnicima odrešenje, kada prijeti ili je već započela bitka, tada je slobodno odriješiti ih odmah, kada se to smatra potrebitim (isporedi odgovor ove S.Penit.Apost., 1o.XII.194o. - AAS 194o, 571.).

b/ Sve gradjanske osobe i vojnike, kada zaprijeti smrtna pogibao za vrijeme neprijateljskih napadaja.

II. Izvan slučajeva smrtne pogibli nije slobodno dati sakramentalno odrešenje više broju osoba istodobno i zajedno ili pojedinima, koji su se nabrzo i nepotpuno ispovijedili, samo zbog toga, što je broj pokornika za ispovijed vrlo velik, kako se to primjerice može dogoditi u dane kakove velike svetkovine ili proštenja (ispor.Prop.59. osudj.od Inoc.XI. 2. III. 1679.); ali to je slobodno, ako povrh toga postoji druga koja sasvim velika i hitna nužda, te ona odgovara težini zapovijedi Božje o potpunosti ispovijedi primjerice, ako bi pokornici, inače bez svake svoje krivnje, morali dugo vremena ostati bez sakramentalne milosti i bez sv.Pričesti.

U tom pako, da li se mnoštvo vojnika ili zarobljenika ili gradjanskih osoba nalazi u takovoj nuždi, pridržana je odluka mjesnim Ordinarijima, pa su svećenici dužni na nje se obratiti, kada je to moguće, da dopušteno mogu dati takovo odrešenje.

III. Sakramentalna odrešenja podijeljena višebroju osoba istodobno i zajedno od strane svećenika po vlastitom nahodjenju, izvan slučajeva spomenutih u točki I., ili bez prethodnog dopuštenja Ordinarijevog, kada je bilo moguće na njega se obratiti, moraju se prema onomu, što je rečeno u točki II., smatrati zloporabom.

IV. Prije toga, no što svećenici podijele sakramentalno odrješenje, moraju, ukoliko to prilike dopuštaju, vjernike opomenuti o ovomu:

a/ Da je naime potrebito, da se svaki od njih pokaje za počinjene grijehe i odluči ne griješiti više. - U redu je takodjer, da svećenici na zgodan način opomenu vjernike, da čin pokajanja i naizvan pokažu, ako im je to moguće, primjerice da se udare u prsa.

b/ Nadalje da su svi oni, koji su dobili zajednički s mnoštvom odrešenje, strogo dužni, da naknadno u prvoj ispovijedi kažu sve one svoje smrtne grijehe, koje još nisu pojedinački ispovijedili.

V. Svećenici neka otvoreno poduče vjernike, da je strogo zabranjeno onima koji su sebi svjesni smrtnoga grijeha, koji im još nije u valjanoj ispovijedi oprošten, pa ih radi toga veže zapovijed bilo Božja bilo crkve-

na da potpuno ispovijedaju smrtne grijehe, namjerice izbjegavati da izvrše svoju ovu dužnost, čekajući na prigodu, kada će se odrešenje podijeliti zajednički u mnoštvu.

VI. A mjesni Ordinariji neka ne propuste opomenuti na ove odredbe i strogu dužnost svećenike onda, kada im dopuste da se ovom ovlasti posluže, da podijele, u iznimnim prilikama, sakramentalno odrešenje, općenito i više osoba zajedno.

VII. Ako ima dosta vremena, treba da se ovo odrešenje podijeli običnom i potpunom formulom u množini; inače se može uzeti ova kraća formula: "Ego vos absolvo ab omnibus censuris et peccatis in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti".

U Zagrebu, dne 7. siječnja 1947.

Generalni Vikar:
Dr. Franjo Salis, v.r.

******

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL - ZAGREB

Broj 1535/1948.
Predmet: Nagovor kumovima kod krštenja.

O K R U Ž N I C A

Budući da se u Zagrebačkom priručniku Rimskog obrednika kod sakramenta krštenja ne nalazi nagovor kumovima, a jer se osjeća potreba, da se kumovima tom zgodom kaže nekoliko pobudnih riječi i da ih se upozori na njihove svete dužnosti, to se velečasnom dušobrižnom svećenstvu ovime priopćuje slijedeći nacrt nagovora kumovima kod krštenja.

Kršćanski kumovi.

Vi ste donijeli na sv.Krst ovo dijete, kome je Bog posredstvom roditelja dao naravni život, da mu se po sv.Krstu otvore vrata sv.katoličke Crkve, te ono započne novi nadnaravni život. Sv.Krst je prvi od sedam sv.sakramenata Novoga Zavjeta, što ih je Gospodin Isus Krist naredio.Kako je taj sakrament potreban za spasenje, razabiremo iz riječi Kristovih: "Ako se tko ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može unići u Kraljevstvo Božje." (Iv. 3,5).

U sv.Krstu se dijete duhovno preporadja u Kristu. Ono prima posvećujuću milost, počelo božanskog života, po kojoj postaje dijete Božje sudionik božanske naravi, subaštinik Kristov, tj. prima sposobnost i pravo na blaženi život s Bogom u vječnosti. Ujedno mu se oprašta istočni grijeh, žalosna baština naših praroditelja. A s posvećujućom milošću ulijeva mu Duh Sveti i dar vjere, ufanja i ljubavi. Ovako preporodjena duša djeteta posvećuje i njegovo tijelo, te ono postaje živi hram Božji.

Po sv.Krstu dijete postaje član Kristove Crkve i dobiva pravo na sva sredstva posvećenja, na sv.sakramente. Isus Krist neizbrisivo ubilježuje njegovu dušu svojom slikom. Zato se sv.Krst ne može ponoviti. Ova slika ostaje mu za sve vrijeme i vječnost utisnuta u dušu, te mu daje dostojanstvo kršćanina, Kristova učenika, punopravnog gradjanina Kraljevstva Božjega na zemlji, sv.katoličke Crkve.

To je, dragi kumovi, značenje prvoga susreta ovoga djeteta sa Spasiteljem Isusom Kristom, a Vi ste danas svjedoci najznamenitijeg časa u njegovom kršćanskom životu.

Obredi, kojima Crkva podjeljuje sakramenat sv.Krsta, podsjećaju na starokršćanske obrede krštenja odraslih. Oni odgovaraju nekadašnjoj daljnoj i bližoj pripravi na krštenje i samom krštenju, kad se polijeva glava djeteta krsnom vodom i izgovaraju riječi: "Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga". U ovim obredima Crkva slikovito prikazuje oslobadjanje od vlasti djavla, kad u dva navrata zaklinje djavla, da napusti dušu djeteta, te samo primanje u zajednicu kršćanskih vjernika, kad svećenik stavlja ruku nad dijete, moleći nad njim, te ga uvodi u crkvu, a Vi pridržavate štolu.

U toku obreda Vi ćete u ime djeteta ispovijediti katoličku vjeru i odreći se djavla i svih njegovih djela. U Vaše će ruke Crkva predati ovo dijete čisto i nevino, da ga duhovno preporodjeno vratite u ruke njegovih roditelja. Prema odredbi sv.Crkve vaša je dužnost, da zajedno s roditeljima bdijete nad ovim djetetom, da bi ono sačuvalo bijelu haljinu krsne nevinosti. Vi ćete se kao kumovi brinuti, da ovo dijete dobije kršćanski odgoj, a kad poodraste, da nauči katoličku vjeru temeljito poznavati, savjesno po njoj živjeti, te tako postati dobar kršćanin i vjeran član Kat. Crkve, pa će time izvršiti ono, što ćete vi kao kumovi danas u njegovo ime kod toga svetoga čina obećati. Tu ćete dužnost napose onda izvršivati, ako bi to roditelji propustili, ili ne bi mogli sami učiniti.

Kao kumovi postajete djetetu duhovni rodjaci. Ovo je duhovno srodstvo tako tijesno, da postoji i ženidbena zapreka izmedju kumova i kumčeta.

Neka dobri Bog blagoslovi sva Vaša nastojanja za vremenito i vječno dobro djeteta, a napose, neka dade njemu i nama, te kroz čitav život brižno sačuvamo posvećujuću milost, što je primamo u sv.Krstu.

U Zagrebu, dne 16. veljače 1948.

Generalni Vikar:
Dr.Franjo Salis - Seewis, v.r.

.....

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL - ZAGREB

Broj 2601/1948.

O K R U Ž N I C A

O podjeljivanju sv.Potvrde osobama, koje se zbog bolesti nalaze u smrtnoj pogibli.

Sveta Kongregacija za Sakramente izdala je po posebnom odobrenju i odredbi Sv.Oca opsežan DEKRET od 14. rujna 1946. o podjeljivanju Sakramenta sv.Potvrde u <u>iznimnim prilikama.</u> (AAS, 1946, 349).

I.

U tom dekretu odredjuje se ovo:

1. Na osnovu općenite pogodnosti Apostolske Stolice daje se ovlaštenje podjeljivati sakramenat sv.Potvrde kao izvanrednim djeliteljima (kan. 782 § 2), ali samo za slučajeve i pod uslovima niže navedenima, ovim svećenicima i isključivo njima:

a/ Župnicima s vlastitim područjem, dakle ne župnicima osobnim ili obiteljskim, osim ako i oni imaju vlastito područje, iako skupno;

b/ župskim namjesnicima (vikarima), o kojima je riječ u kan. 471, te upraviteljima upražnjenih župa;

c/ svećenicima, kojima je isključivo i trajno povjereno dušobrižništvo u odredjenom području i s označenom crkvom, i to posvema sa svima pravima i dužnostima župnika.

2. Spomenuti djelitelji mogu valjano i dopušteno podijeliti Potvrdu oni sami, osobno, i to samo vjernicima koji se nalaze na njihovom području, pa i takovima koji borave u njihovim mjestima, a izuzeti su ispod župnikove vlasti; nisu dakle isključena sjemeništa, gostinjci, lječilišta ni drugi bilo kakovi zavodi, pa i redovnički kojim god načinom izuzeti (ispor. kan.792); pod tim uslovom, da se ti vjernici NALAZE U PRAVOJ SMRTNOJ POGIBLI ZBOG TEŠKE BOLESTI, ZA KOJU SE PREDVIDJA DA BI OD NJE MOGLI UMRIJETI.

Ako bi djelitelji prekoračili granice ovako danog ovlaštenja, neka znadu, da su krivo uradili i da su ništavo podijelili sakramenat, a povrh toga da za njih važi i odredba kan. 2365.

3. Ovim se ovlaštenjem mogu poslužiti kako u samom sjedištu biskupovom tako i izvan njega, bilo da je stolica biskupska popunjena bilo da je upražnjena, pod uvjetom, da se dijecezanski Biskup ne može imati ili je zakonito spriječen tako, da on sam ne može podijeliti Potvrde, a nema ni drugoga biskupa, koji je u zajedništvu sa Apostolskom Stolicom, iako samo naslovni, a koji bi ga mogao zamijeniti.

4. Potvrdu treba podijeliti uz obdržavanje pravnih propisa sadržanih u Kodeksu kanonskog prava primjenjujući ih na stvar, o kojoj se radi, te uz izvršivanje obreda uzetim iz Rimskog Obrednika, koji su u cijelosti i potpunoma dodani niže: podijeliti se mora besplatno sa svakoga naslova.

5. Ako su krizmanici došli do porabe razuma traži se za to, da mogu s plodom primiti ovaj sakramenat, osim stanja milosti još i stanovita priprava i pouka. Djelitelj treba dakle da ih prema razumskom dohvatu pojedinih bolesnika poduči o onomu, što moraju znati, te kod njih pobudi neku nakanu primiti ovaj sakramenat, koji se daje zato, da jača dušu. (ispor.kan.786).

6. Prema odredbi kan.798. mora izvanredni djelitelj učiniti zabilježbu o podijeljenom sakramentu u župskoj matici potvrdjenih (krizmanih), te upisati u njoj svoje ime i imena potvrdjenog (a ako nije njegov župljanin takodjer i njegovu biskupiju i župu), njegovih roditelja i kuma, dan i mjesto, a na kraju dodati ove riječi: "POTVRDA JE PODIJELJENA NA OSNOVU APOSTOLSKE POVLASTICE U SMRTNOJ POGIBLI ZBOG TEŠKE BOLESTI POTVRDJENOG." Zabilježba se mora učiniti i u matici krštenih prema odredbi kan. 470 § 2.

Ako potvrdjenik pripada drugoj župi, dužan je sam djelitelj obavijestiti o podijeljenom sakramentu vlastitoga župnika krizmanika, i to putem vjerovne isprave, koja mora sadržavati sve gornje podatke.

7. Povrh toga dužni su izvanredni djelitelji svaki puta odmah poslati dijecezanskom Ordinariju vlastiti vjerovni izvještaj o podijeljenoj potvrdi i u njemu navesti sve prilike, pod kojima se je slučaj desio.

8. Mjesni Ordinarij treba da izvanredne djelitelje, o kojima je bi-

lo u prednjem govora, poduči na način, koji smatra najboljim, o odredbama ovoga dekreta i njima ih pojedinačno izloži, da budu u svemu spremni izvršiti tako važan posao.

9. Isti je mjesni Ordinarij dužan svake godine, i to početkom naredne nove godine, poslati ovoj Sv.Kongregaciji IZVJEŠTAJ o broju potvrdjenih, te podjedno o razlogu i načinu, na koji su izvanredni djelitelji njemu potčinjeni postupili pri izvršivanju ove veličajne dužnosti.

Uz gornje odredbe dodala je Sv.Kongregacija u drugom dijelu svojega dekreta iscrpno sve one pravne propise, koje prema propisu u točki 4. moraju znati i obdržavati svećenici, koji kao izvanredni djelitelji krizmaju u slučaju smrtne pogibli. Ti propisi u prijevodu glase ovako:

1. Svećenik, kojemu je ova ovlastica dana, treba da dobro znade, da se Sveto Otajstvo potvde mora podijeliti polaganjem ruku s pomazanjem krizme na čelu i izgovaranjem riječi propisanih u odobrenim od Crkve velesvećeničkim knjigama (in pontificalibus libris). (Kan. 780).

2. Ovo Otajstvo koje daje duši biljeg, ne može se još jednom primiti, ako postoji dvojba o tom, da li je uopće ili da li je valjano podijeljeno, mora se ponovno podijeliti uvjetno (Kan.732).

3. Krizma, koja se upotrebljava kod ovoga svetoga Otajstva i onda kada ga podjeljuje obični svećenik, mora biti od Biskupa, koji je u zajedništvu s Apostolskom Stolicom posvećena na neposredni prošli Vel.Četvrtak i ne smije se upotrebiti stara, ako ne postoji neotkloniva nužda. Ako bi blagoslovljeno ulje bilo na izmaku treba primiješati drugo neblagoslovljeno ulje, pa i opetovano, ali u manjoj količini. (Kan. 734,781). No nikada nije dopušteno podijeliti potvrdu bez krizme ili uzet je od krivovjerničkih ili raskolničkih biskupa. Pomazanje pak ne smije biti izvršeno kakvim orudjem, nego prostom rukom, koju djelitelj potvrdjeniku stavlja propisno na glavu. (Kan.781 § 2).

4. Svećenik latinskog obreda, koji ovu ovlasticu ima na osnovu pogodnosti, može Potvrdu valjano podijeliti samo vjernicima svojega obreda, ako u otpisu nije drugačije izrijekom predvidjeno. Zabranjeno je svećenicima istočnog obreda, koji imaju ovlast ili povlasticu podjeljivati Potvrdu djeci zajedno s krštenjem, potvrdjivati djecu latinskog obreda (Kan.782 §§ 4 i 5).

5. Svećenik kojemu je dana Apostolska povlastica, dužan je podijeliti ovo sveto Otajstvo onim osobama, u korist kojih mu je ovlaštenje dano, kada one za to propisno i razložno mole. (Kan. 785 §§ 1 i 2).

6. Iako ovo sveto Otajstvo nije za spasenje neophodno potrebito, zato ipak ne smije nitko zanemariti da ga primi, kada za to ima prigode, a župnici moraju o tom voditi posebnu brigu, da mu vjernici pristupe kada je za to vrijeme (Kan.787).

7. Po drevnom običaju u Crkvi mora se, kao pri krštenju, tako i kod Potvrde uzeti kum, ako ga se može imati. (Kan.793).

8. Kum kod Potvrde treba da kumuje samo jednoj ili dvjema osobama, osim ako djelitelj iz opravdanog razloga odobri da bude drukčije. I svaki potvrdjenik treba da ima samo po jednoga kuma (Kan.794).

9. Da netko bude kumom, traži se:

1° Da je i sam već potvrdjen, da je došao do porabe razuma, te da ima nakanu preuzeti ovu dužnost;

2° Da ne pripada nikakovoj krivovjernoj ili raskolničkoj sjedbi, da nije odsudnom ili izjavnom presudom izopćen, da nije pravno bešćastan odnošno da nije izgubio otkrvena časna prava, te da nije svrgnuti ili duhovništva lišeni duhovnik;

3° Da nije potvrdjeniku ni otac ni majka ni ženidb. drug;

4° Da bude označen od potvrdjenika odnosno od njegovih roditelja ili štitnika, odnosno kad ovih nema ili neće da to učine, od djelitelja ili od župnika;

5° Da se potvrdjenika kod samoga čina Potvrdjivanja osobno ili po zastupniku tjelesno dotiče. (Kan. 795).

lo. Da se netko dopušteno smije pripustiti za kuma traži se:

1° Da bude osoba različita od kršnog kuma, osim kada je zbog razložnog razloga, po sudu djelitelja, zgodnije, da to bude ista osoba ili kada se potvrda zakonito podjeljuje odmah poslije krštenja;

2° Da to bude osoba istoga spola s potvrdjenikom, osim kada za pojedinačne slučajeve djelitelj zbog razložnog uzroka odobri, da bude drukčije;

3° Da je dosegao četrnaesti godinu života, osim ako bi djelitelj držao, da to iz pravednog uzroka nije potrebito;

4° Da nije zbog notorna kaživiča djela izopćen ili isključen od crkvenih časnih prava ili bešćasten pravnom bešćasnošću, sve da i nije o tomu izrečena presuda, te da nije udaren uskraćom bogoslužja (interdiktom), niti inače javni prestupnik ili bešćastan činjeničnom bešćasnošću;

5° Da zna te temeljne vjerske istine;

6° Da nije ni u kojoj redovničkoj družbi bogoslovom odnosno da nije položio redovničke zavjete, osim ako postoji nužda, a izrijekom je dano dopuštenje od njegovog Moglavara u boru mjesnoga;

7° Da nije primio svetih redova, osim ako za to ima izričito dopuštenje od vlastitog Ordinarija. (Kan. 796 i 766).

11. Iz valjane Potvrde nastaje duhovno srodstvo između potvrdjenika i njegova kuma, zbog kojega treba da kum ostane u trajnoj vezi sa svojim kumčetom i da pazi na to, da bude kršćanski odgojen. (Kan. 797). No iz toga srodstva više ne nastaje zapreka za ženidbu. (Kan. 1079).

12. Za dokaz o primljenoj Potvrdi dostaje jedan posvema nezavrzivi (omni exceptione maior) svjedok, kada iz toga ni za koga ne proizlazi nikakova obaveza, ili pod prisegom dana izjava samoga potvrdjenika, osim ako je on Potvrdu primio u djetinjoj dobi. (Kan. 800).

13. Svećenik koji bi se usudio podijeliti sveto Otajstvo Potvrde, a da za to nije bio ovlašten po zakonu ili od strane Rimskog Prvosvećenika, ima se kazniti obustavom (suspenzijom), a ako bi preuzeto prekoračio granice, u kojima je dano ovlaštenje, tim samim oduzeto mu je isto ovlaštenje.

III.

U trećem dijelu svojega dekreta prenosi sv.Kongregacija iz Ritual Romanum potpuni tekst obreda, koji moraju svećenici kao izvanredni dijelitelji sv.Potvrde upotrebljavati. Taj dio nosi naslov: Ritus servandus a Sacerdote vi huius Apostolici indulti confirmationem conferente.

Taj se tekst obreda nalazi u našemu odobrenom hrvatskom OBREDNIKU (Zagreb 1929, strana 405), pa naši ovlašteni svećenici mogu pri podjeljivanju sv.Potvrde uzeti taj obred i izvršivati na hrvatskom jeziku, ali im je dopušteno rabiti i latinski.

Uz obred naveden u Rimskom Obredniku dodaju se za dijeljenje Potvrde u slučaju smrtne pogibli slijedeće preinake dotično dopune:

1. Svećenik, koji dijeli sv.Potvrdu mora biti obučen barem u stolu, ako ne bi mogao imati rokete.

2. Sv. se Potvrda ne smije dijeliti pred krivovjercima ili raskolnicima, a još manje bi ovi smjeli posluživati kod dijeljenja sakramenta.

3. Izrazi, koji su u obredu u množini imaju se staviti u jednini, kad se Potvrda dijeli samo jednomu, a to će biti redoviti slučaj.

4. Pošto je svećenik pomazao krizmanika, pažljivo mu obriše čelo vatom, otare si palac kruhom, opere palac i ruke vodom nad pladnjem; zatim ovu vodu s kruhom i vatom (kojom je obrisao čelo krizmanika) stavi u čistu posudu, koju ponese sa sobom, konačno sve spali i pepeo baci u sakrarij.

IV.

Za bolje razumijevanje i točno obdržavanje novoga dekreta Sv.Kongregacije za sakramente o podjeljivanju sv.Potvrde u slučajevima smrtne pogibli u teškoj bolesti, daje ovaj Nadbiskupski duhovni stol dušobrižnom svećenstvu ove upute:

1. Ovim dekretom posebice (in forma specifica) potvrđenim od Sv. Stolice, izdan je novi crkveni zakon (ius commune). Ovim je novim zakonom u skladu s kan. 782 § 3 prošireno trajno ovlaštenje podjeljivati sv.Potvrdu dano u kan.782 § 2, takodjer i na sve župnike i župnicima izjednačene dušobrižnike u odredjenim granicama.

a/ župnicima i to samo područnima (teritorijalnima) u smislu odredaba kan. 451 § 1. Ne pripada dakle župnicima osobnima ili obiteljskima, kakovih uostalom sada kod nas uopće nema.

b/ Župskim namjesnicima u smislu kan. 471 (vicariis perpetuis seu actualibus). To su kod nas u pravilu upravitelji onih župa, koje su predane ili povjerene redovnicima odnosno redovničkim kućama.

c/ Upraviteljima privremenim i stalnima upražnjenih župa u smislu kan.472 (vicariis oeconomis).

d/ Župskim namjesnicima - zamjenicima, kada trajno s potpunom župničkom jurisdikcijom zamjenjuju u smislu kan. 474. u svezi s kan. 465 §§ 4. i 5. otsutnoga župnika.

e/ Župskim namjesnicima - pomagačima (vicariis adiutoribus), koji su s potpunom župničkom jurisdikcijom postavljeni za pomoć župnicima trajno spriječenima, u smislu kan. 475 § 2.

f/ Upraviteljima stalnih župskih ispostava (ekspozitura) ili sličnih mjesta (vd. kan. 1427), koja su odvojena od svojih župa i u kojima oni imaju potpunu župničku jurisdikciju.

Ne pripada pak običnim župskim namjesnicima (duhovnim pomoćnicima, kapelanima) u smislu kan. 476., iako im je možda dano općenito ovlaštenje (delegatio generalis), prema kan. 1096 § 1. da prisustvuju ženidbama. Isto tako ne pripada ni drugim privremenim župničkim zamjenicima, pa ni trajnima ako nemaju potpune župničke jurisdikcije (vd. kk. 474-476), niti Rektoru sjemeništa, iako on prema kan. 1368. izvršuje u sjemeništu i službu župnika, niti duhovnicima bolnica, kazniona, redovničkih ustanova, pobožnih kuća itd.

3. Svećenicima nabrojenim u prednjoj točki (od a/ do d/), pripada ovo ovlaštenje, samo na području župe, za koju imaju potpunu župničku jurisdikciju i to od časa kada su zakonito nastupili svoju službu (isp. kan. 1444 § 1), pa sve dotle dok im ta služba nije zakonito prestala. Ovlaštenje kroz to vrijeme ne prestaje ni u slučaju, kada je ovlašteni svećenik upao u bilo koju kaznenu zabranu (excommunicatus, suspensus, interdictus), doklegod nije o tom izrečena zakonita presuda odsudna ili izjavna (sententia condemnatoria vel declaratoria). Ispor. kk. 1095 § 1, 2265 § 2, 2275 § 3, 2283.

4. Dano ovlaštenje vezano je uz odnosnu službu, pa zato ima doduše značaj redovne vlasti, ali ipak se ne može prenositi na drugoga (delegirati), jer je izričito propisano, da se mora izvršivati osobno (per se, personaliter). Vd. kan. 199 § 1. Prema tomu ne mogu ovlašteni svećenici nikoga delegirati, pa ni župnik svojega kapelana.

5. Ovlašteni se svećenici mogu valjano poslužiti ovim ovlaštenjem na području i u granicama one župe odnosno svih onih župa, za koje imaju potpunu župničku jurisdikciju. Na tom području mogu sv. Potvrdu podijeliti valjano i dopušteno svima teškim bolesnicima, iako oni možda nisu tamošnji župljani, nego strani. Naprotiv izvan svojega područja ne može je valjano podijeliti niti svojim župljanima.

6. Sv. Potvrda se može valjano podijeliti samo takovim vjernicima (kršćenima), koji se nalaze u smrtnoj pogibli, i to zbog teške bolesti, kada se može predvidjati, da bi od te bolesti mogli umrijeti. Smrtna pogibelj mora dakle postojati zbog bolesti, a ne zbog drugog kojeg uzroka (npr. zbog osude na smrt). Bolest mora biti teška po razboritom sudu ovlaštenog svećenika, koji će pri tom uzeti u obzir prirodu bolesti, dobu i konstituciju bolesnikovu itd., a u prvom redu mišljenje ili izjavu liječnika. Svaka je smrtna bolest, dakako i teška, ali nije svaka teška bolest ujedno i smrtna (Ispor. kan. 523). Bolest dakle mora biti teška i smrtna, tj. spojena s pogibli smrti. Smrtna pogibao mora biti neposredna (periculum proximum seu imminens) tako, da se razborito može uzeti, da će nastupiti smrt, ali se ne traži, da se bolesnik već nalazi na samrti (in articulo mortis) ili da izdiše (in extremis). Sve se to traži za valjanost sv. Potvrde, ali sve dakako po razboritom sudu (moralis aestimatio), pa ako bolesnik ozdravi ili se kasnije ispostavi, da je mišljenje ovlaštenog svećenika bilo prenagljeno ili objektivno krivo, ne može se sumnjati u valjanost sv. Potvrde, ako ako je subjektivno mišljenje svećenikovo bilo istinito i razborito.

7. Sv. Potvrdu može ovlašteni svećenik podijeliti s v i m a vjernicima (valjano krštenima) bez razlike, ako još nisu potvrdjeni. Može se

dakle podijeliti i malenoj djeci ispod sedam godina od poroda dalje, nedorasloj djeci iznad sedam godina i odraslima.

8. Za valjanost se traži, da ni dijecezanski Biskup ni drugi katolički Biskup, iako bi se nalazili u dotičnom mjestu, ne mogu ili neće da podijele sv. Potvrdu, jer su spriječeni. O tom sude dakako u prvom redu Biskupi sami, ali dolazi u obzir i razborito mišljenje (prudenter et moraliter) ovlaštenog svećenika.

9. Sveti Obred mora se izvršiti prema Obredniku. Bitni je oblik (ritus essentialis) dovoljan za valjanost, a i dopušten je u hitnim slučajevima. Svaka naplata u novcu ili u naravi (etiam ex titulo externo) strogo je zabranjeno (ispor. kan. 736). Da li je u slučaju prekršaja ove zabrane počinjena simonija ili ne, sporno je pitanje, dakle praktički nema simonije (Vd. Cappello, De Sacram. I. n. 81).

10. Sve ostalo što je u dekretu još propisano: o potrebitoj pouci prije sv. Potvrde, o matičnoj zabilježbi, obavijesti Ordinarija i vlastitoga župnika poslije sv. Potvrde, mora se točno obdržavati, ali se sve to odnosi samo na dopuštenost.

11. Konačno treba upozoriti na važnu kaznenu odredbu, da svaki ovlašteni svećenik, ako namjerice, znatice i hotice prekorači granice svoga ovlaštenja, i zbog toga nevaljano podijeli sv. Potvrdu, gubi prema odredbi kan. 2365 bez daljnjega (ipso facto) svoje ovlaštenje, pa zato više ne bi mogao kao izvanredni djelitelj podjeljivati sv. Potvrdu ni u smrtnoj bolesti, pa bi se morao za to, da mu se ovlaštenje povrati, obratiti na Svetu Stolicu.

U Zagrebu, dne 6. travnja 1948.

GENERALNI VIKAR SEDE IMPEDITA:
Dr. Franjo Salis, v.r.

==========

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL - ZAGREB

Ispovjedna ovlast kod putovanja na avionima

Motupr. Animorum studio, 16. XII. 1947. (AAS, 1948, 17) proširio je sv. Otac Pijo XII. odredbu sadržanu u kanonu 883. C.Z. tako, da ispovjedna ovlast, koja je u toj odredbi dana svećenicima, koji putuju brodom, vrijedi u istom opsegu i uz ista ograničenja i uvjete i za svećenike, koji putuju zračnim vozilom.

.....

Broj: 124/48. Pr.

O k r u ž n i c a

Prema okružnici od 12. VII 1946. broj 4603/46. ima se eventualna misna nagrada druge sv. Mise, koju isti svećenik nedjeljom ili blagdanom bilo zapovijedanim bilo nezapovijedanim svojim vjernicima služi, dostaviti ovom Nadb. duhovnom stolu za potrebe biskupije.

Medjutim uslijed otpisa Sv. Stolice (S. Congr. Concilii) od 4. VI 1948.

br.3311/48. na ovostranu molbu od 1o.IV.1948.broj 67/48-Pr. ukazuje se korisnijim i svrsishodnijim, da svećenici, koji biniraju, služe u buduće i do dalje odredbe drugu sv.Misu ne po nakani koje stranke, nego na nakanu odredjenu od strane ove Duhovne oblasti.

To se velečasnom svećenstvu, koje binira, ili bude biniralo, znanja i ravnanja radi saopćuje sa pozivom, neka se pojedini obrate na ovaj Duhovni stol, da im se doznače nakane, na koje će nedjeljom i blagdanom, bilo zapovijedanim bilo nezapovijedanim služiti jednu od dviju sv.Misa. Ujedno se pripominje, da će ovaj Nadb.duh.stol u dopisu, kojim podjeljuje ovlast binacije, zgodimice spomenuti - što je već češće učinjeno - i broj sv.Misa koje dotičnik ima odslužiti na gornju nakanu.

Umoljava se velečasno svećenstvo, da spominjući se proroštva Malahije o "čistom daru", koji će se Imenu Božjem prinositi od istoka sunčanog do zapada, o velikim milostima i plodovima sv.Mise, kako za svećenika samoga, tako za sv.Crkvu i vjerni puk, rado i spremno - makar uz žrtve - obavlja u smislu ove Okružnice binaciju.

O odsluženju sv.Misa treba da misnici radi zabilježbe u očevidniku savjesno obavješćuje ovaj Nadbiskupski duhovni stol.

Zagreb, dne 14.rujna 1948.

Ordinarij sede impedita:
Dr. Franjo Salis, v.r.

Broj 5296/1948.

O k r u ž n i c a

Na brojne upite župskih ureda o upisu u matice kršćenih djece čiji su roditelji ili samo civilno vjenčani, ili crkveno vjenčani pa rastavljeni ili crkveno vjenčani pa nerastavljeni žive u konkubinatu, izdaju se slijedeće upute:

1. Ako su roditelji samo civilno vjenčani, djeca se upisuju kao zakonita pro foro civili.

2. Ako su roditelji crkveno vjenčani odmah poslije civilnog vjenčanja, djeca se upisuju, kao da su roditelji samo crkveno vjenčani, tj. kao zakonita.

3. Ako su roditelji crkveno vjenčani, a sada civilno rastavljeni a da nisu civilno vjenčani, onda se isto tako djeca upisuju, kako se upisuju kad su roditelji samo crkveno vjenčani. Treba medjutim paziti kada je dijete rodjeno poslije rastave, ako je naime rodjeno desetoga mjeseca poslije konačnog razrješenja ženidbene veze, upisuje se kao nezakonito.

4. Ako su pak roditelji u slučaju crkvenog vjenčanja i civilne rastave poslije civilno vjenčani, djeca, poslije civilnog vjenčanja, upisuju se kao zakonita pro foro civili.

5. Ako su roditelji crkveno vjenčani, a žive u konkubinati jedan i drugi a nisu sudbeno rastavljeni, djeca se upisuju kao zakonita ex patre quem nuptiae probant.

Glede upisa u naše matice odluka gradjanskih sudova o rastavi, po-

što se takve odluke mogu ticati samo vjenčanja crkveno obavljenih - a ne vjenčanja, koja su samo civilno obavljena - jer se takva vjenčanja uopće ne bilježe u naše matice, nego eventualno samo u jednu bilježnicu - upućuju se župni uredi da se takve odluke mogu (ali ne moraju) unesti u naše matice, ali i to samo odredbom Nadbiskupskog duhov. stola.-

U Zagrebu, dne 15. listopada 1948.

Ordinarij sede impedita:
Dr. Franjo Salis, v.r.

xxxxxx

Broj 1728/1949.

OKRUŽNICA O MILOSTINJI ZA SV. GROB

Prema dosadanjoj odredbi imala se sva milostinja sakupljena kod Božjega groba na Veliki Petak odaslati Nadb. duhov. stolu za Sv. Grob. Na upit nekih svećenika, da li se imade tu razumijevati i milostinja na Veliku Subotu, ovime se odgovara, da se za Sv. Grob imade odaslati samo milostinja sakupljena na Veliki Petak.

Na molbu nekih župskih ureda, ovime se dopušta, da se milostinja za Sv. Grob može sabirati i imade ovamo odaslati i u koji drugi dan, a ne mora to biti baš na Veliki Petak. Koji se upravitelji crkvi žele poslužiti ovom dozvolom, mogu upotrebiti svu milostinju na Vel. Petak kod Božjega Groba sakupljenu za svrhe svoje crkve, a za Sv. Grob imadu onda odaslati ovamo milostinju sakupljenu na nedjelju u osmini Uzvišenja Sv. Križa. Za crkve, u kojima se na spomenutu nedjelju obavlja proštenje, mogu milostinju toga dana upotrebiti za svoju crkvu, a ovamo neka odašalju milostinju, sakupljenu slijedeće nedjelje.

U Zagrebu, dne 22. III 1949.

Ordinarij sede impedita:
Dr. Franjo Salis, v.r.

++++++

D O D A T A K

Pravilniku o vodjenju crkvenih matica
(Br. 130. Pr.-1951).

Prilježećem Pravilniku dodajem neke primjedbe, razjašnjenja i upozorenja na nove gradjanske propise znanja radi i ravnanja voditeljima crkvenih matica.

Na § 10.: Voditelj matica može upisati krštenika u matice krštenih i u slučaju, ako mu stranka ne predloži zatraženi izvadak iz državnih matica.

Prema čl. 45a/ Zakona o državnim matičnim knjigama od 5. I. 1949. dijete se ne smije krstiti dok nije prijavljeno za upis u civilne matice, te o tom predložena župnom uredu potvrda gradjanskog matičnog ureda. Medjutim ova odredba čl. 45a/ ukinuta je propisom čl. 19. t. 2. Uvodnog zakona za krivični zakonik, koji podjedno ukida i sve kaznene sankcije odredjene u čl. 45a/ Zakona o državnim matičnim knjigama. Conf. ovostranu Okružnicu br. 126-Pr. 1951. od 25. VI. 1951.

Na § 11. t.b.: Krštenik rodjen iz civilnog braka neka se ne upisuje u matice "legitimus pro foro civili" nego "zakonit za gradjansko pravno područje".

Kod t. b. i c. primjedba se upisuje u rubriku "Opaska".

Ad t.d.: Ime majke može se upisati u matice krštenih i onda, ako ona to sama (lično) zatraži. Izjava majke neka se pribilježi u rubrici "Opaska".- Isto vrijedi i za upis imena očeva (t.e).

Na § 12.: U ovom paragrafu libri paroechiae originis imadu se razumjeti kao libri paroechiae domicilii kan. 778. C.Z. i u slučaju, da je rodjen izvan župe domicila.

Stavka 5.: odnosi se na slučajeve, kad je krštenje obavljeno izvan župe domicila.

Na § 15., t. a/: Dijete koje se krsti od vjerskog akatoličkog službenika, može biti rodjeno bilo iz čisto katoličkog braka bilo iz mješovitog braka bilo iz čiste nekatoličkog braka. U kojem god od gore spomenutih slučajeva, podnosi župnik predmet na rješenje Ordinarijatu.

Ordinarijat će odrediti prema stanju stvari:

1. Da se dijete rodjeno iz čisto katoličkog braka upiše u matice krštenih nadležne rimokat.župe;

2. Jednaku odredbu će izdati, kad dijete potječe iz mješovitog ili čisto akatoličkog braka, ali jest nevaljano ili dvojbeno kršteno.

3. Za valjano kršteno dijete iz mješovitog braka ili čisto akatoličkog braka odredit će, da se isto upiše u "Knjigu obraćenika".

Ad b/: Upis u knjigu obaćenika obavit će se obzirom na dob obraćenika uz ili bez prethodnog odrješenja od cenzura.

Na § 16.: Crkveno poništenje ženidbe bilježi se u matice krštenih na temelju kan. 1988. C.Z.

Na § 18.: stavka 4 - Župnik koji podjeljuje potvrdu stranom župljanu ima o tom svetom činu obavijestiti župnika domicila, a ako potvrdjenik nije u toj župi kršten, ima župnik domicila uredovati prema kan. 470. § 2. C.Z. tj. o primitku sv.Potvrde obavijestiti župnika, gdje je potvrdjenik kršten.

Na § 21.: Imaju se zabilježiti samo osobni podaci, tj. ime krštenika, ime i prezime njegovih roditelja, mjesto i datum rodjenja te mjesto i datum krštenja.

Na § 29.: Opaža se, da čl.312. uvoda krivič.zakona,koji glasi: "Tko izvrši obred vjenčanja po propisima vjeroispovijesti prije nego što je zaključen brak pred nadležnim državnim organom, kaznit će se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine" podvrgava kazni svećenika, koji prisustvuje braku samo u slučaju, ako vjerenike crkveno vjenča prije nego je zaključen brak pred državnim organom. Prama tome može svećenik, koji pozitivno znade -npr. iz vlastitog opažanja ili iz istinske izjave samih zaručnika ili iz vjerodostojnih iskaza svjedoka, - da je gradjanski brak već zaključen, pristupiti crkvenom vjenčanju bez bojazni pred kakovom kaznom, makar mu zaručnici ne doprinesu potvrdu civilnog matičara o svom gradjanskom braku, kako to odredjuje čl. 37. Osnovnog zakona o braku.

Na § 33.: Župnik će ubilježiti u matice vjenčanih sudsku deklaraciju

ništetnosti braka ne samovoljno nego na temelju odredbe Ordinarijata izdane u vezi s kan. 1988. C.Z. Za ubilježbu rastave od stola i postelje eventualno i razvodu braka, treba tražiti posebnu dozvolu Ordinarijata.

Na § 37.: U bilježnicu - razumijeva se više u tvrdo vezanih listova - neka se upiše točno vlast, koja je odluku o smrti izdala, broj i datum odnosne odluke te datum i mjesto smrti pokojnika.

Priloženi Pravilnik sastavljen na sjednici Poslovnog Odbora Episkopata dne 15. svibnja 1951. stupa na snagu za nadbiskupiju zagrebačku zajedno s priloženim dodatkom sa datumom 15. srpnja 1951. godine.

U Zagrebu, dne 4. srpnja 1951.

ORDINARIJ SEDE IMPEDITA:
Dr. Franjo Salis, v.r.

.....

NOVE CENZURE

Sv. Stolica je 1950. i 1951. g. objavila dvije slijedeće cenzure latae sententiae:

1. Odlukom od 22. III.1950. De vetita clericis et religiosis negotiatione et mercatura (AAS 1950. str.330) odredila je Sv. Kongreg. Koncila: "Clerici et Religiosi omnes ritus latini de quibus in can. 487-681. ne exceptis quidem recentium Institutorum saecularium sodalibus, qui per se vel per alios, mercaturam seu negotiationem ciuusvis generis, etiam argentariam exercentes, sive in propriam sive in aliorum utilitatem, contra praescriptum can. 142, utpote huius criminis rei, excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae speciali modo reservatam incurrunt et, si causa ferat, degradationis etiam poena plectantur."

2. Ista Kongreg. Koncila izdala je 29.VI.1950. doluku, koja se odnosi i na laike: De ecclesiasticis officiis et beneficiis canonice instituendis seu providendis (AAS 1950. str.602), gdje odredjuje slijedeću cenzuru: "In excommunicationem speciali modo Sedi Apostolicae reservatam ipso facto incurrunt: 1) qui contra legitimas ecclesiasticas auctoritates machinantur aut eorum potestatem quomodocunque conantur subvertere, 2) qui ecclesiasticum officium vel beneficium vel dignitatem si sine institutione vel provisione canonica, ad normam sacrorum canonum facta, occupat vel in eadem sinit illegitime immitti, vel eadem retinet! 3) qui criminibus nn 1. et 2. declaratis quovis modo, directe vel indirecte, partem habet (Službeni Vjesnik nadbiskupije zagrebačke V. 1951. str.2.).

.....

UPOZORENJE ŽUPNIM UREDIMA

1. Imade župnih ureda, koji se ne drže propisa o upisivanju vjenčanih, a koji su vrlo važni, te se upozoruju svi župni uredi na propise Pravilnika o vodjenju crkvenih matica napose na § 31. toga Pravilnika, koji glasi: "Parochus baptismi mora odmah izvršiti upis u krsnoj knjizi te o tom upisu obavijestiti župnika, koji je prisustvovao vjenčanju (Istr. u 11.b.).

Ako parochus copulans ne dobije odgovora, mora ga ponovno tražiti:

non acquiescat donec hunc nuntium receperit, receptum autem alliget fasciculo documentorum celebrati matrimonii (Instr. u.11.b.) i neka potvrdi primitak."

Pravilnik o vodjenju crkvenih matica sa Dodatkom objavljen je i proglašen obvezatnim za područje zagrebačke nadbiskupije danom 15.srpnja 1951., i svi voditelji crkv.matičnih knjiga odgovorni za njihovo vodjenje, te se imadu točno držati novih matičnih propisa u Pravilniku. (Službeni Vjesnik nadbiskupije zagrebačke II.-1952.).

========

Broj: 1786/1952.

OKRUŽNICA O MATIČNIM PROPISIMA

U važne i odgovorne službe župnika i upravitelja župe spada i vodjenje te čuvanje sada crkvenih matičnih knjiga i to prema propisima Kodeksa, odredbama rimskih kongregacija i uputama svoga Ordinarija.

Napose se upozoruju svi voditelji matičnih knjiga, da savjesno i potpuno obdržavaju medju ostalima ove propise:

1. U maticu krštenih treba da zabilježi i ovo:

a) kada je dotičnik primio sv.Potvrdu
b) kada i gdje je crkveno vjenčan
c) ako je primio viši red i
d) ako je položio svečane redovničke zavjete.

Isto tako imadu se upisati u Opasku i ostale zabilježbe kao npr. pozakonjenje, usvojenje, promjena porodičnog imena itd. Ako nema matičnih knjiga, jer su oduzete, onda se ovo upisuje u Posebnu knjigu za naknadne zabilježbe. Sve ove potankosti treba upisati i na krsni list, kada se dotičnomu izdaje.

2. Prema Instrukciji S.Kongregagionis Sacramentorum od 29.VI.1941. važi svuda pa tako i na području naše zagrebačke nadbiskupije slijedeći n o v i matični propis:

Dosadanji propis u kan.1103. § 2. po kojemu mora župnik vjenčanja poslati obavjest o vjenčanju župniku krštenja (ako dotičnik nije kršten u župi vjenčanja) dobiva novu obavezu, da je župnik krsnoga mjesta dužan natrag obavijestiti župnika vjenčanja o tomu, da je obavijest primio i da je istu u svojim maticama proveo. Ovakovu obavjest mora župnik vjenčanog mjesta tako dugo potraživati doklegod je ne dobije ("non acquiescat donec hunc nuntium receperit").

"Onus notificandi parocho baptismi matrimonium initum incumbit parochi paroeciae, ubi matrimonium celebratum est et est onus sub gravi obligans" (Coronata, Compendium Juris Canonici 1949. n.1061.).

Tko bi se pak u tome iznevjerio svojoj službi, tomu može Ordinarijat obustaviti službu ili naložiti globu prema težini krivnje (kanon 2406,§ 2.).

Svi dekani neka prigodom vizitacije ispitaju,da li se vrše svi ovdje navedeni propisi.

U Zagrebu,dne 1.travnja 1952.

Generalni Vikar:
Dr. Josip Lach, v.r.

Broj: 65-Pr-1952.

O k r u ž n i c a

Sacra Congregatio Rituum svojim reskriptom od 5.IV.1952. broj Z.3/1952. podijelila je Zagrebačkoj Nadbiskupiji indult "ut in omnibus ecclesiis et oratoriis publici aut semipublicis Dioecesis Zagrebiensis, primo cuiusque mensis Sabbato, unica Missa votiva de Immaculato Corde Beatae Mariae Virginis celebrari valeat, dummodo non occurrar Festum duplex primae vel secundae classis, Feria, Vigilia, aut Octava quae sint ex privilegiatis, necnon Festum, Vigilia aut Octava ipsius B.M.V. mane peragatur. Servatis de cetero Rubricis. Contrariis non obstantibus quibuscumque."

Prednje se dušobrižnom svećenstvu i upraviteljima crkvi stavlja do znanja.

Zagreb, dne 16.travnja 1952. (Služb.Vj.zagreb.nadb.IV/1952.).

Generalni Vikar:
Dr. Josip Lach, v.r.

======

Broj: 109-Pr.1952.

O k r u ž n i c a

Zakonom od 8.X.1951. o saglašavanju posebnih propisa o prekršajima u saveznim zakonima s odredbama osnovnog zakona o prekršajima (Sl. l. 46/51) izmijenjeni su neki propisi zakona o matičnim knjigama od 1.IV. 1946. i to:

Član 45a/ mijenja se i glasi:

"Tko izvrši krštenje ili odgovarajući obred prije nego što je podnešena prijava rodjenog imena djeteta za upis u matičnu knjigu kaznit će se novčanom kaznom do 2.000 dinara.

Istom kaznom kaznit će se i tko bez dozvole nadležnog narodnog odbora izvrši pogreb ili obred pogreba prije prijave smrti matičaru.

Prema osobi koja u iznimnim i hitnim slučajevima izvrši krštenje ili odgovarajući obred odnosno pogreb ili obred pogreba prije nego što je izvršena prijava matičaru, ili bez odobrenja nadležnog narodnog odbora, neće se primjenjivati kazne odredjene u prethodnim stavovima ako navedene slučajeve prijavi matičaru u roku od 48 sati od izvršenja krštenja, pogreba odnosno obreda."

U Zagrebu, dne 14. lipnja 1952. (Služb.Vjesnik nadbiskupije zagrebačke V. - 1952., str. 2. i 3.).

======

ZAKON O PRAVNOM POLOŽAJU VJERSKIH ZAJEDNICA

Opće odredbe

Čl. 1. - Gradjanima Federativne Narodne Republike Jugoslavije zajamčuje se sloboda savjesti i sloboda vjeroispovijesti.

Gradjani Federativne Narodne Republike Jugoslavije mogu pripadati bilo kojoj vjeroispovijesti ili bilo kojoj vjerskoj zajednici ili ne pripadati ni jednoj od njih.

Ispovijedanje vjere je privatna stvar gradjana.

Čl. 2. Gradjani mogu slobodno osnivati vjerske zajednice.

Sve vjeroispovijesti uživaju jednaka prava i sve vjerske zajednice imaju isti pravni položaj.

Djelatnost vjerskih zajednica mora biti u skladu sa Ustavom i zakonima.

Čl. 3. Vjerske zajednice su slobodne u vršenju vjerskih poslova i vjerskih obreda.

Vjerske zajednice mogu izdavati i raspačavati vjersku štampu. U pogledu vjerske štampe vrijede opći propisi o štampi.

Čl. 4. Škola je odvojena od crkve.

Vjerska nastava (katehizacija) u crkvama, hramovima, odnosno u drugim prostorijama koje su za to odredjene, slobodna je.

Vjerske zajednice mogu slobodno osnivati posebne vjerske škole (nepotpune srednje, srednje i više škole) za spremanje svećenika i upravljati tim školama.

Čl. 5. Zabranjena je zloupotreba vjerskih poslova, vjerske nastave, vjerske štampe, vjerskih obreda i drugih očitovanja vjerskih osjećaja u političke svrhe.

Zabranjeno je izazivanje ili raspirivanje vjerske netrpeljivosti, mržnje i razdora.

Zabranjeno je sprečavanje vjerskih skupova, vjerske nastave, vjerskih obreda ili drugih očitovanja vjerskih osjećaja.

Čl. 6. Nitko ne može na bilo koji način biti prisiljen da postane član neke vjerske zajednice, da ostane član takve zajednice ili da iz nje istupi.

Nitko ne može na bilo koji način biti prisiljen da učestvuje u vjerskim obredima, procesijama i drugim očitovanjima vjerskih osjećaja.

Nitko ne može zabraniti gradjanima da učestvuju u vjerskim obredima i drugim očitovanjima vjerskih osjećaja.

Nitko ne može prisiliti člana vjerske zajednice da ne koristi prava koja mu kao gradjaninu pripadaju po Ustavu i zakonima.

Čl. 7. Gradjani ne mogu biti ograničeni u pravima koja im pripadaju po zakonu zbog svojih vjerskih uvjerenja, zbog pripadnosti nekoj vjeroispovijesti ili nekoj vjerskoj zajednici, ili zbog učestvovanja u vršenju vjerskih obreda i drugim očitovanjima vjerskih osjećaja.

Vjerske zajednice, njihovi svećenici, vjerski predstavnici, ili pripadnici neke vjeroispovijesti ne mogu uživati posebne prednosti, privilegije ili posebnu zaštitu.

Pripadništvo nekoj vjerskoj zajednici ili ispovijedanje neke vjere

nikog ne oslobadja od općih gradjanskih, vojnih ili drugih dužnosti koje gradjani moraju vršiti na temelju zakona.

Čl. 8. Vjerske zajednice i njihovi odgovarajući organi su pravne osobe po gradjanskom pravu.

Čl. 9. Svećenici pojedinih vjeroispovijesti imaju pravo osnivati svoja svećenička udruženja.

U pogledu ovih udruženja vrijede opći propisi o udruženjima.

Čl. 1o. Odluke vjerskih zajednica u bračnim sporovima i u predmetima disciplinskog karaktera, kao i druge odluke vjerskih zajednica, nemaju učinak izvan vjerske zajednice.

Čl. 11. Savezno izvršno vijeće i republička izvršna vijeća mogu davati materijalnu pomoć vjerskim zajednicama. Odlukom kojom se dodjeljuje pomoć može se odrediti i svrha u koju se pomoć ili njezin dio može upotrijebiti.

Vjerske zajednice same raspolažu dodijeljenim materijalnim sredstvima, a ako je pomoć dana za odredjenu svrhu, može se tražiti od vjerskih zajednica da podnesu izvještaj o upotrebi dodijeljenih sredstava.

Čl. 12. Nitko ne može biti prisiljen ni spriječen da daje priloge u vjerske svrhe.

Prikupljanje priloga u vjerske svrhe slobodno je u crkvama, hramovima i drugim prostorima koji su za to odredjeni. Izvan ovih mjesta prikupljanje priloga može se vršiti samo po odobrenju narodnog odbora kotara odnosno grada.

Svećenici mogu primati nagradu u novcu ili na drugi uobičajeni način za obavljanje vjerskih obreda koje vrše na zahtjev pojedinaca, bez obzira da li se vjerski obred vrši u crkvama odnosno hramovima, domovima vjernih ili na drugom mjestu na kome se obred uobičajeno vrši.

Vršenje vjerskih obreda

Čl. 13. Vjerski obredi koji se vrše u skupovima mogu se slobodno vršiti u crkvama, hramovima i drugim javnim prostorijama koje su vjerske zajednice odredile za vršenje vjerskih obreda, kao i u dvorištima, portama, grobljima i drugim javnim prostorima vezanim uz crkve odnosno hramove.

Održavanje litija, procesija i drugih vjerskih obreda izvan prostora navedenih u prethodnom stavu, može odobriti narodni odbor kotara odnosno grada na temelju propisa republičkog izvršnog vijeća.

Odredba prethodnog stava ovog zakona ne odnosi se na vjerske obrede u vezi sa porodičnim slavljem, vjenčanjem i pogrebom.

Nadležni narodni odbor kotara odnosno grada može, u okviru poduzetih općih mjera za zaštitu narodnog zdravlja i javnog reda, zabraniti održavanje vjerskih skupova za vrijeme dok traju okolnosti radi kojih su navedene mjere poduzete.

Čl. 14. Akt krštenja i akt obrezivanja maloljetnih osoba može se vršiti samo na zahtjev jednog od roditelja odnosno staraoca. Ako je maloljetnik stariji od 1o godina, potreban je i njegov pristanak.

Čl. 15. Vjenčanje po vjerskim obredima može se izvršiti samo poslije zaključenja braka pred nadležnim državnim organom, a krštenje samo poslije upisa u matičnu knjigu rodjenih.

Čl. 16. Osobe, koje se nalaže u bolnicama, domovima staraca, internatima i sličnim zavodima i ustanovama mogu u granicama kućnog reda vršiti ispovijedanje svoje vjere, a može ih pohoditi svećenik, ako oni to zahtijevaju.

Čl. 17. Zvona po crkvama i hramovima i crkvenim zgradama mogu se upotrijebiti i za zvonjenje u slučaju opće opasnost (požar, poplava i sl.). Vjerski predstavnik ne može odbiti da se upotrijebe zvona u takvom slučaju.

Vršenje vjerske nastave

Čl. 18. Vjerske zajednice same upravljaju školama za spremanje svećenika, slobodno odredjuju program i plan nastave i slobodne su u odredjivanju nastavnika.

Država samo vrši opći nadzor nad radom vjerskih škola.

Čl. 19. Vjersku nastavu (katehizaciju) učenici redovnih škola ne mogu pohadjati u školskim satima. Za pohadjanje vjerske nastave potrebno je odobrenje oba roditelja odnosno staraoca i pristanak maloljetnika.

Škole za spremanje svećenika mogu pohadjati samo osobe koje su svršile obavezno osnovno školovanje.

Čl. 2o. Osobe koje pohadjaju škole za spremanje svećenika mogu uživati prava koja se priznaju osobama na školovanju.

Potanje propise o uživanju ovih prava donosi Savezno izvršno vijeće.

Završne odredbe

Čl. 21. Za povrede propisa ovog zakona, ukoliko te povrede ne predstavljaju krivično djelo, učinilac će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom do 1o.ooo dinara ili zatvorom do 15 dana.

Čl. 22. Kad je zloupotrebom vjerske nastave učinjeno krivično djelo sud može, osim kazni predvidjenih u zakonu, izreći i zatvaranje vjerske škole za vrijeme od jedne do deset godina.

Čl. 23. Savezno izvršno vijeće odnosno republička izvršna vijeća starat će se o izvršenju ovog zakona i po potrebi donositi potanje propise za njegovo izvršenje.

Čl. 24. Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljenju u "Službenom listu FNRJ".

(Ovaj zakon proglašen je Ukazom Predsjednika Republike PR br. 7. od 27. svibnja 1953., a objavljen je u br. 22 "Službenog lista FNRJ" od 27. svibnja 1953.).

=========

"Biskupski ordinarijat Križevci
Br. 364/53.

Matrimonia catholicarum mixti ritus

Medju propisima CIC de forma celebrationis matrimonii (can.1094sq) odredjuje can.1097 par.2 de matrimoniis mixti ritus, da se obredno mješoviti brakovi imaju redovito sklapati pred župnikom zaručnika i po njegovu obredu, u koliko partikularno pravo ne predvidja drugačije.

"In quolibet casu pro regula habeatur ut matrimonium coram sponsae parocho celebretur, nisi iusta causa excuset; matrimonia autem catholicorum mixti ritus, nisi aliud particulari iure cautum sit, in ritu viri et coram eiusdem parocho sunt celebranda".

Kod nas je doista postojalo takovo partikularno pravo tzv. "Medjuobredni odnosi" prema kojemu su se i obredno mješoviti brakovi sklapali pred župnikom zaručnice. Nusgred budi rečeno, ta je praksa išla često na uštrb grkokatoličke manjine, jer su neki rimokat. župnici, u slučajevima gdje je zaručnica bila rimskog obreda, pozivali se na "Medjuobredne odnose", po kojima bi oni vjenčali takav brak, dok bi se u slučajevima, gdje je zaručnik bio rimskog obreda, pozivali na par.2. can. 1097, koji zahtijeva da se obredno mješoviti brakovi redovito sklapaju u obredu zaručnika i pred njegovim župnikom.

Novo ženidbeno pravo istočne Crkve, koje je izdala sv.Stolica odredjuje, u can. 88 § 3. da se obredno mješovite ženidbe (izmedju katolika različitih obreda) imadu sklapati u obredu i pred župnikom zaručnika. "Matrimonia autem catholicorum mixti ritus in ritu viri et coram eiusdem parocho sunt celebranda".

Commissio Pont. Ad redig. codicem iuris can.orient, dala je autentičnu interpretaciju citiranog canona, kad je 3.V.1953/AAS.nr.6-7,pag. 313/ (Ta autentična tumačenja ovaj je ordinarijat saopćio već svima župama dne 2.VII.1953. pod br.28.) odgovorila na pitanje:

D. An praescriptum can. 88 par 3 "matrimonia autem catholicorum mixti ritus in ritu viri et coram eiusdem parocho sunt celebranda" abroget praescriptum can.1097 § 2. CIC "matrimonia autem catholicorum mixti ritus, nisi aliud particulari iure cautum sit (podvukao ordinarijat) in ritu viri et coram eiusdem parocho sunt celebranda".

R. Affirmative.

Prema tome stavljen je time van snage ius particulare "Medjuobredni odnosi" te se obredno mješoviti brakovi katolika različitih obreda, imadu sklapati po obredu i pred župnikom, kojemu pripada zaručnik.

Ako se uvaži postojeći propis da i djeca iz takovih brakova imaju slijediti očev obred, onda je posve logično, da se već u samom početku i temelju nove obitelji, pri sklapanju braka, afirmira i počinje po obredu oca obitelji.

Pozivlje se dušobrižno svećenstvo, da se toga propisa strogo pridržava.

Križevci, dne 1o. septembra 1953.

Dr. Gabrijel Bukatko, v.r.
nasl.vladika, apostolski administrator

Broj 5659/1953.

Gornje se saopćuje dušobrižnom svećenstvu na znanje i ravnanje.

U Zagrebu, dne 1. prosinca 1953. (Službeni Vjesnik nadbiskupije zagrebačke, br. 8. str. 2).

GENERALNI VIKAR:
Dr. Josip Lach, v.r.

* * * * * * * * *

Broj: 1182/1959.

O K R U Ž N I C A

Uputa o postupku u medjuobrednim ženidbama

Na području zagrebačke nadbiskupije žive u mnogim mjestima pomiješani naši vjernici rimskog obreda sa vjernicima grkokatolicima, tj. vjernicima katolicima istočnog obreda. Dolazi i do sklapanja brakova izmedju jednih i drugih tako, da obredno mješovite ženidbe u našoj dijecezi nisu tako rijetke. Sv. Otac Papa Pio XII. Motu Proprijem "Crebrae allatae sunt" od 22. II 1949. (AAS 1949 n. 3) proglasio je novo ženidbeno pravo za Istočnu Crkvu. Prema tomu u postupku u slučajevima medjuobrednih ženidbi imaju se obdržavati i propisi kako Koleksa tako i novog ženidbenog prava za Istočnu Crkvu.

U vezi toga daju se dušobrižnom svećenstvu ove kratke upute:

1. Obredno mješoviti brak, tj. brak katoličke stranke latinskog obreda s katoličkom strankom istočnog obreda ima se uvijek sklopiti po obredu z a r u č n i k a i pred njegovim župnikom (cf. can. 1097 § 2 CIC). Izuzetak partikularnog prava o kojemu je riječ u istom kanonu i u našoj Prvoj Sinodi (str. 287) više ne postoji (cf AAS 1953, pg. 313).

Prema tomu kada je zaručnik katolik latinskog obreda, a zaručnica katolikinja istočnog obreda, nadležan je za njihovo vjenčanje vlastiti župnik zaručnikov, tj. župnik latinskog obreda. Taj župnik ima obaviti "Examen sponsorum", navještaje i pripravu za vjenčanje jednako, kako je dužan obaviti, kada su oboje zaručnika latinskog obreda. O upisu mora obavijestiti vlastitog župnika zaručnice radi navještaja. Župnik zaručnice mora ispostaviti za zaručnicu sve isprave sa svim ostalim, što je prema općim i dijecezanskim propisima potrebno za vjenčanje. - Eventualne oproste od navještaja i ženidbenih smetnji zatražit će za oba zaručnika župnik zaručnika od svog Ordinarija i o tom takodjer obavijestiti župnika zaručničina krštenja radi upisa u njegove Matice krštenih odnosno u Knjigu za posebne matične zabilježbe.

Ako je zaručnik grkokatolik, tj. katolik istoč. obreda, a zaručnica katolikinja lat. obreda, tada je za vjenčanje, kao za sve ostalo prije i poslije vjenčanja nadležan zaručnikov župnik i Ordinarij istočnog obreda.

2. Sklapanje obredne mješovite ženidbe pred zaručnikovim župnikom propis je nebitnog ženidbenog oblika. Prema tomu će takav brak biti valjano sklopljen, ali nedopušteno, ako je sklopljen pred župnikom zaručnice.

3. Župnik koji obavlja vjenčanje, ima se medjuobrednim vjenčanjima držati propisa svoga obreda i vjenčanje obaviti po svojim obrednim knjigama.

4. Djeca iz medjusobrednih brakova slijede obred oca (cf. can. 756. § 2 CIC).

5. Propis kan.1095 § 1, 2° CZ, prema kojemu župnik na području svoje župe može valjano vjenčati pripadnike ne samo svoje župe, nego takodjer i tudje, ne odnosi se na slučaj, ako su oboje zaručnika istočnog obreda.

Iz autentičnog tumačenja Komisije za Zakonik istoč.kanonskog prava slijedi, da mjesni župnik latinskog obreda ne može ni valjano ni dopušteno, bez posebne delegacije, vjenčati dvoje zaručnika istoč.obreda, pa makar i ne bilo u dotičnom mjestu svećenika, odnosno župe drugog obreda na čijem teritoriju se sklapa ženidba, ili Ordinarija u Križevcima, odnosno u Zagrebu.

Gornje se priopćuje dušobrižnom svećenstvu znanja radi i s pozivom da se svih ovih propisa točno pridržava, jer se radi ne samo o dpuštenosti, nego i o valjanosti Sakramenta ženidbe.

U Zagrebu, 6. travnja 1959. (Službeni Vjesnik nadb. zagrebačke III, 1959, str. 7/8.).

NADBISKUP KOADJUTOR:
Dr. Franjo Šeper, v.r.

xxxxxxxx

Broj: 1226-1959.

O K R U Ž N I C A

Liber intentionum

Propis kan.844. § 2 CZ traži da svaki svećenik mora imati liber intentionum, u koji treba da točno bilježi koje je mise preuzeo i koje je odslužio. Liber intentionum mora se pomno, točno i uredno voditi.

Preč.gg. dekani imadu prigodom vizitacije napose pripaziti, da li se ovi propisi vrše. Pronadju li tu kakovu nepravilnost, moraju odmah o tom izvjestiti izravno Ordinarija. U buduće imadu dekani svake godine pregledati i liber intentionum umirovljenih svećenika na području svoga dekanata.

Napose se svećenstvo upozoruje još i na ove propise u pogledu misnih nagrada:

- kan.827 CZ: da kod davanja i primanja misnih nagrada ne smije biti "species negotiationis";

- kan.835 CZ: da nitko ne smije uzeti više sv.Misa, koje bi sam služio, nego što ih može da odsluži u godinu dana;

- kan.838 CZ: Tko ima misa, s kojima mu je slobodno raspolagati, može ih dati svećenicima kojima hoće, ali samo ako je siguran, da su ti svećenici bez prigovora i da ih preporuča njihov Ordinarij.- U praksi neka se suvišak misnih intencija šalje Ordinarijatu. Ukoliko ipak netko daje misne intencije drugom svećeniku, neka nikad ponovno ne daje, dok nema dokaza da su prve odslužene.

- kan.840 § 1 CZ: Tko odstupa drugome misne intencije, dužan ih je odstupiti s onom nagradom, što ju je za njih primio.

- kan.841 § 2 CZ: Tko ima manualne sv.Mise, a nije ih odslužio ili dao odslužiti u roku od godine dana od kako ih je primio, mora odmah sve neodslužene poslati Nadb.duhov.stolu.

Naša Prva Sinoda na str.135-138 detaljno govori o propisima u pogledu misnih nagrada. Treba paziti da se ti propisi točno obdržavaju.

Svećenici koji nemaju dovoljno misnih intencija, neka se obrate Dijecezanskoj blagajni.

U Zagrebu, 16.IV 1959. (Službeni Vjesnik nadbiskupije zagrebačke, III, 1959, str.8/9).

NADBISKUP KOADJUTOR:
Dr.Franjo Šeper, v.r.

,,,,,,,,,,

Broj: 5152/55.

KNJIGA ZA NAKNADNE MATIČNE ZABILJEŽBE

Ovaj je Duhovni stol u svojoj Okružnici br.444/49. od 15.I 1949. ("Služb.Vjesnik" II-1949) dao dušobrižnom kleru upute o vodjenju matičnih knjiga nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim matičnim knjigama od 5.I 1949. - Te upute djelomično su dopunjene Okružnicom br.2733 od 23.V 1949.

Medju ostalim je naredjeno voditeljima matičnih knjiga da prirede posebnu Knjigu za naknadne matične zabilježbe. Ta će knjiga služiti umjesto rubrike "Opaske" za stare matične knjige krštenih i vjenčanih koje su zaključene danom 9.V 1946., a u medjuvremenu i oduzete crkvenim voditeljima matičnih knjiga. Drugim riječima u tu se knjigu imaju unositi sve naknadne zabilježbe, koje bi trebalo unijeti u rubriku "Opaske" matica rodjenih i vjenčanih, a tiču se osoba koje su kao krštene, dotično vjenčane unesene u matične knjige, koje su oduzete župnim uredima. Prema tomu se u ovu knjigu bilježi: primitak sv.Potvrde, sklapanje braka, primitak subdjakonata, vječni zavjeti (cfr. can.470 § 2), crkveno poništenje braka (can.1988), konvalidacija braka, sanatio in radice, pozakonjenje djeteta, promjena prezimena ili drugo što se prema nalogu Duh.stola ima pribilježiti.

Prigodom kanonske vizitacije je zapaženo da pojedini žup.uredi još nemaju Knjige za naknadne matične zabilježbe ili, ukoliko imaju, da ništa u nju ne bilježe. Neki se zadovoljavaju time da te podatke unesu u Status animarum.

Pozivaju se svi voditelji matičnih knjiga da ovu knjigu o d m a h nabave (ako je nemaju), da naknadno unesu sve što dosada nijesu unijeli i da je ubuduće uredno vode. Unošenjem podataka u Status ne udovoljava se ovoj obavezi, jer Status nije matična knjiga, dok Knjiga za naknadne zabilježbe ima značaj službene matične knjige, pa se kao takova i ovjerovljava prigodom kanonske vizitacije.

Za ovu knjigu ne postoje posebni štampani formulari. Može se za tu svrhu upotrijebiti bilježnica malo većeg formata i opsega, ali svakako tvrdog uveza.

Podatke treba u Knjigu za naknadne zabilježbe unositi tako da se dotična osoba lako pronadje u odnosnoj matici. Npr.:

Stjepan Turčin, rodj.ovdje 1.II 1930. (godina i redni broj matice) sklopio brak u Zagrebu (Sv.Marija) dne 30.IX 1952.s Marijom Ivanović.

Ivan Pavlović, rodjen ovdje dne 15.VII 1937. (godina i redni broj matice) primio sv.Potvrdu u Sarajevu dne 24.VI 1954.

Za unošenje podataka mogu se upotrijebiti dvije metode:

1. podaci se unose po godinama kronološkim redom kako je voditelj matica dobio obavijest o činjenici, koju treba pribilježiti.- Dakako da će uz tako vodjenu knjigu trebati načiniti i abecedni Index, jer je inače nemoguće traženje podataka.

2. mjesto obične bilježnice uzima se knjiga s alfabetskim registrom na rubu listova. U tom se slučaju svako ime s potrebnim podacima bilježi pod odgovarajuće slovo. Ovaj je sistem bolji, jer otpada potreba posebnog Indexa uz knjigu.

Preč. gg. arhidjakoni i dekani neka prigodom vizitacije vode brigu o tome, da li se udovoljilo odredbama ove Okružnice. (Služb.Vjesnik nadbiskupije zagrebačke Br.V.-1955.str.3-4).

NADBISKUP-KOADJUTOR:
Dr.Franjo Šeper,v.r.

3333333333

PRILOG KORIZMENOJ POSLANICI ZA SVEĆENIKE (g.1955.)

Promicanje česte i dnevne sv.Pričesti najviše ovisi o dušobrižnicima i o njihovoj apostolskoj revnosti. Često pričešćivanje traži u prvom redu pojačanu aktivnost svećenika u ispovijedaonici. Nije uvijek lako ostvariti u ljudskim dušama potrebne preduvjete za čestu sv.Pričest.Želim upozoriti braću svećenike na neka pomagala kojima se može znatno pridonijeti procvatu euharistijskog života u dušama koje su nam povjerene.

1. Dušobrižnik neka prema mjesnim prilikama, pa i na temelju dogovora sa župljanima, nastoji odrediti za župljane što prikladnije vrijeme ne samo nedjeljnih Misa, već i Mise na radne dane.

2. Ne žalite nikakovih materijalnih žrtava da na blagdan titulara župe, na dan klanjanja, adventske i korizmene ispovijedi, stavite na raspolaganje vjernicima ne samo susjedne dušobrižnike, nego - ako je ikako moguće - još barem jednog stranog ispovjednika, da se vjernici lakše odluče na potpunu i skrušenu ispovijed. Svakako bi dobro bilo da župnik već pridie **ima** barem jednog ispovjednika.

3. Odredjujem da od sada nedjeljom i zapovijedanim blagdanom dušobrižnik bude u ispovijedaonici barem četvrt sata prije svake svete Mise, bez obzira na to da li ga tko od vjernika zove ili čeka. Ova odredba ne obvezuje samo u onim crkvama gdje je više svećenika, pa se ispovijeda i za vrijeme sv.Misa. - Vjernici će radije dolaziti na ispovijed, ako budu vidjeli da njihov dušobrižnik rado ispovijeda. - O provedbi ovoga neka se vodi računa prigodom dekanske, arhidjakonske i kanonske vizitacije.

4. Dušobrižnici neka nastoje da se u crkvama po mogućnosti što prije postave zatvorene ispovijedaonice. Na rešetke koje dijele penitenta od ispovjednika neka se stavi celofan. Dobro uredjena ispovjedaonica, kako iskustvo pokazuje, znatno pomaže podizanju euharistijskog života. Gdje nije moguće postaviti zatvorene ispovijedaonice, neka se pazi da ispovijedaonica koja postoji bude u redu (neoštećena rešetka, dobro klecalo).

5. Potrebno je da dušobrižnici svu pažnju posvete kakvoći sv.ispovi-

jedi. U prvom redu treba paziti na pravne norme, jer i u tome možda nisu posve rijetke pogreške ispovjednika obzirom na integritet ispovijedi (omissio Missae praeceptae, onanismus coniugalis etc.). Mnogi penitenti o izvjesnim stvarima govore samo, ako ih ispovjednik pita. Povrh toga moramo kao duhovni ocevi i učitelji posvetiti pažnju i duhovnom životu vjernika te ih savjetima pomagati u borbi protiv grijeha i u nastojanju oko duhovnog napretka.

6. Prema duhov.stanju penitenta ispovjednik će dati savjet o čestoj sv.Pričesti. Kod toga moramo gledati na načelo da Euharistija nije neka nagrada za pobožan život, već u prvom redu hrana i lijek, pomoć za ustrajnost u borbi protiv grijeha i za jačanje u dobru.

7. Neka dušobrižnik nikada ne ostavi pokornika bez, makar i kraćeg nagovora, koji treba da je individualno prilagodjen shvaćanju i potrebama pokornika.

8. Čuvajmo se "tipiziranih" pokora. I pokora mora biti prilagodjena duhovnim potrebama pokornika. Ne davati za pokoru uvijek samo molitve. Pogotovo ne stereotipno i šablonski. Ne zaboravimo dobra djela, makar i neznatna.

9. Dok se brinemo za spas i napredak duša koje su nam povjerene, ne zaboravimo ni vlastite duše: In statu gratiae semper esto! To je jedan od bitnih uvjeta za uspješno djelovanje u sakramentu pokore.

Braćo svećenici! Kad se zagledamo u euharistijsku stvarnost područja na koje nas je postavila dobrota i providnost Božja, možda nas hvata malodušje i bojazan hoćemo li ikada biti u stanju da ostvarimo jači posjet sv.Mise i brojniji odaziv sv.Pričesti. Na nama je samo da to molimo, radimo i žrtvujemo svega sebe za sveti cilj da sve privedemo Kristu. Deus est qui incrementum dat. Prihvatimo se s ljubavlju rada na ostvarivanju Božjega kraljevstva u dušama vjernika pomoću velikog Sakramenta Isusove ljubavi.

U Zagrebu, dne 27.veljače 1955. (Službeni Vjesnik nadb.zagrebačke, Br.II., 1955, str.6/7.).

Broj: 229-1958.

O k r u ž n i c a

KNJIGA PRVOPRIČESNIKA

Iskustvo je zadnjih godina pokazalo da bi bilo potrebno voditi kod žup.ureda posebnu knjigu prvopričesnika, da se činjenica prve sv.Pričesti može u slučaju potrebe dokazati, npr.kod primanja sv.Potvrde ili prigodom vjenčanja. Dušobrižnici i katehete vodili su i dosada evidenciju pripravnika za prvu sv.Pričest, pa stoga uvodjenje takve knjige neće zadavati posebnih poteškoća.

U knjigu neka se svake godine nakon prve Pričesti uvedu svi prvopričesnici abecednim redom. Uz prezime i ime treba staviti barem još datum i mjesto rodjenja, a po mogućnosti i imena roditelja. Iz ove će se knjige prema potrebi izdavati potvrde o primljenoj prvoj sv.Pričesti.

Za knjigu prvopričesnika će župnici i upravitelji župa nabaviti na račun crkv.blagajne posebnu knjigu ili bilježnicu s tvrdim koricama.

U župama gdje se u Status animarum bilježi datum prve sv.Pričesti, nije potrebno voditi knjige prvopričesnika.

U Zagrebu, dne 13. I 1958. (Službeni Vjesnik nadbiskupije zagrebačke, Br. I 1958, str.5/6).

=...=..=...=

Broj: 5973/1957.

Okružnica

ČUVANJE PRESV. SAKRAMENTA

Tabernakul u kojemu se čuva presv.Sakramenat je najsvetije mjesto u crkvi. To je u pravom smislu riječi Sancta sanctorum. I na naša svetohraništa možemo primijeniti riječi: "Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis" (Apoc.21,3).- Nije stoga čudo da Crkva u svojim mnogobrojnim odredbama posvećuje posebnu pažnju tabernakulu.

God.1938. izdala je Sv.kongregacija Sakramenata opširnu Instrukciju o čuvanju presv.Sakramenta (vidi AAS 1938,198 sq.). God.1941. ponovno je ista Sv.Kongregacija naglasila da se odredbe ove Instrukcije imadu striktno provoditi (AAS 1941,57).- U našem smo "Služb.vjesniku" br. V od ove godine reproducirali u cjelini novi dekret Sv.Kongregacije Obreda od 1. VI o.g. koji donosi propise o tabernakulu.

Briga za tabernakul i briga za dostojno čuvanje presv.Sakramenta mora biti prva i najvažnija briga svakog dušobrižnika.

Nažalost je primjećeno, prigodom kanonskih vizitacija i inače, da imade crkvi u našoj nadbiskupiji, u kojima tabernakuli nisu propisno uredjeni i u kojima se ne drže svi propisi u pogledu čuvanja presv.Sakramenta. Zato smatramo uputnim upozoriti vlč. dušobrižni kler na neke propise s tim u vezi.

1. Tabernakul mora biti nepomičan ("in tabernaculo inamovibili",can. 1269 § 1), tj. mora biti čvrsto povezan s konstrukcijom oltara.- Ukoliko se u kojoj crkvi ili kapeli nalazi tabernakul koji ne odgovara ovom propisu, dužan je dušobrižnik da se u najkraćem vremenu pobrine da se tabernakul solidno pričvrsti na menzu oltara.

2. Nesolidno gradjeni, oštećeni ili trošni tabernakuli koji ne daju dovoljno garancije za sigurno čuvanje presv.Sakramenta, ili koji omogućuju da udju insekti, da se stvaraju gljivice ili da ulazi vlaga, treba biti temeljito popravljen ili izmijenjen novim. Na ovo se posebno upozorava za slučaj da se uredjuje ili popravlja crkva. Tu se često puta troši novac za sve drugo, a tabernakul ostaje kakav je bio i prije.

3. Kod gradnje novih tabernakula treba dati napraviti nacrt kod stručnjaka, ali takvih, koji imadu crkvenoga duha i znadu liturgijske propise. Najbolje je obratiti se na Duhovni stol, koji će dati potrebne upute.

4. Ključ od tabernakula treba najpomnije ("diligentissime", can.1269 § 4) čuvati. To je teška obveza savjesti ("onera graviter conscientia sacerdotis", can.1269 § 4). O ključu tabernakula odredjuje Instrukcija od 26.V 1938.:

a) ključ se tabernakula ne smije nikad ostavljati u vrataščima ili na menzi oltara, "ne tempore quidem quo mane divina officia ad Sacramenti altare et Sanctissimae Communionis distributio peraguntur, praesertim si hoc altare haud in conspicuo sit". - Prema tomu treba ključ tabernakula svaki put iza Mise ili dijeljenja sv.Pričesti ili blagoslova ponijeti u sakristiju.

b) kroz ostalo vrijeme mora upravitelj crkve čuvati ključ tabernakula kod sebe u kući ili ga nositi sa sobom, pazeći dakako, da ga ne izgubi. Ili se ključ može čuvati u sakristiji, in loco tuto et secreto, ali pod drugim ključem koji mora odgovorni svećenik čuvati kod sebe, kako je naprijed rečeno.- Iz ovoga slijedi, da nikako ne udovoljavaju ovoj teškoj obvezi svećenici koji ključ tabernakula ostavljaju sakriven u sakristiji u kakvom nezaključanom pretincu ili ladici, ili pod ključem koji je kod zvonara.

5. Brave i ključevi tabernakula su često puta vrlo primitivni, tako da ne daju nikakve garancije protiv provale. Te bi se brave morale zamijeniti posebnim sigurnim bravama, najbolje cilindričnima.

6. Nutarnji zidovi tabernakula moraju biti pozlaćeni ili obloženi bijelom svilom.

7. U tabernakulu se ne smije čuvati ništa osim svetih posuda s presv. Sakramentom. Protupropisno je (i nedostojno) da se u tabernakul sprema pričesna plitica ili čak burza s korporalom ili burza za proviziju. Te predmete treba bezuvjetno odmah otkloniti.

8. Pod svetim posudama mora biti blagoslovljeni korporal. Najbolje je da je taj korporal posebno napravljen prema veličini tabernakula. To je mnogo bolje, nego da se uzimaju misni korporali koje treba previjanjem prilagoditi obliku i veličini tabernakula. Za svaki tabernakul neka budu dva takva korporala, da se mogu mijenjati. Korporal koji stoji u tabernakulu treba mijenjati svaka tri mjeseca ili najmanje u Svetom tjednu.

9. Kanonske vizitacije pokazuju da velika većina crkvi uopće nema kustodije, pa se zbog toga Presveto u mnogo slučajeva čuva u monstranci, koja je mnogo puta od velike materijalne, umjetničke ili historijske vrijednost. To je abusus koji može dati povoda svetogrdnim provalama. Neka se monstranca nikada ne čuva u tabernakulu. Tko nema kustodije, treba da je što prije nabavi. Jednostavne, ali ukusne kustodije mogu se nabaviti s malim troškom. Tko je treba, neka se obrati Duhovnom stolu.

10. Na tabernakul se ne smiju nikada stavljati nikakvi predmeti, osim oltarnog križa. Inače tabernakul ima ulogu stalka, što je nedostojno. Na tabernakulu ne smiju stajati ni kipovi ni relikvijari, a još manje vaze s cvijećem. Na ovo treba upozoravati osobe koje kite crkvu, jer se prečesto, osobito na blagdane i crkvene svečanosti, tabernakuli pretrpavaju posudama s cvijećem.

11. Konačno, da se spriječe provale tabernakula, kojih nažalost ima i u zadnje vrijeme, treba općenito crkvu osigurati, nadzirati i čuvati. Urediti brave i zasune na svima crkv.vratima. Postaviti rešetke na prozore. Prije zaključavanja crkve pogledati da li se nije tko sakrio u crkvi. Crkvu neka zaključava svećenik ili barem pouzdana osoba, ne djeca ili osobe koje su odane piću. - Can.1271. predvidja čak slučaj da se presv.Sakramenat, iz važnih razloga i uz dozvolu Ordin arija, može noću

čuvati na drugom sigurnom mjesti izvan tabernakula, za koji su slučaj dane posebne upute.

Spomenuta Instrukcija iz god.1938. odredjuje da se prigodom svake svetogrdne provale u crkvi ima protiv odgovornog svećenika provesti administrativni postupak, a spisi o tomu se šalju Sv.Kongregaciji. Bilo bi teško, kad bi se ustanovilo da se je provala mogla spriječiti, da se je svećenik točno držao propisa o čuvanju presv.Sakramenta.

Braćo svećenici! Kad pročitate ovu Okružnicu, pregledajte svoje crkve i tabernakule. Ako opazite da štogod kod Vas nije u redu, pobrinite se da se sve odmah uskladi s gore danim uputama.

U Zagrebu, dne 3.prosinca 1957. (Služb.Vjesnik nadbiskupije zagrebačke, Br.VII-1957, str.1-3).

NADBISKUP-KOADJUTOR:
Dr.Franjo Šeper,v.r.

.....

S A C R A R I T U U M C O N G R E G A T I O

D e c r e t u m

FACULTAS BENEDICTIONEM CINERUM ITERANDI IN MISSA VESPERTINA

Ordinariis quibusdam instantibus, Summus Pontifex Pius Pp.XII,praehabito Sacrae Rituum Congregationis favorabili suffragio, Ordinariis locorum facultatem concedit permittendi, ut in ecclesiis ubi Missa vespertina cum magno fidelium concursu celebrari solet, benedictio cinerum, quae iuxta rubricas, feria IV cinerum, semel mane ante Missam principalem peragenda est, ante Missam quoque vespertinam iterari possit.

Contrariis quibuslibet non obstantibus.

Die 5. februarii 1958.

C. Card. Cicognani, Praefectus

+ A. Carinci, Archiep. Seleuc.
a Secretis

NAPOMENE UZ DEKRET.

Po dosadanjim je propisima (SRC 2o.VI 1922, D.4273) bilo dopušteno da se i na I.korizmenu nedjelju može obavljati pepeljenje s pepelom koji je blagoslovljen na Pepelnicu. Ovaj dekret dopušta da se i sam obred blagoslova pepela može ponoviti, i to na Pepelnicu uvečer. Dekret je za ovu godinu prekasno stigao, ali ga objavljujemo za ravnanje kleru.

Dekret ne ovlašćuje da se blagoslov pepela i pepeljenje jednostavno prenese s jutra na večer, nego da se u slučaju potrebe obavi takodjer navečer. Za ponavljanje blagoslova pepela kod večernje Mise na Pepelnicu potrebna je dozvola Ordinarija, koji će dozvolu dati, ako se ta Misa obavlja cum magn o fidelium concursu. (Službeni vjesnik nadbiskupije zagrebačke, Br. II,1958, str.11).

========

Broj: 2921-1960.

O k r u ž n i c a

Popravci na crkvenim objektima

Već više puta upozorio je ovaj Nadb.duhovni stol dušobrižno svećenstvo i upravitelje crkvi, da se nijedan veći popravak u crkvama i crkvenim objektima ne smije izvadjati bez predhodne dozvole nadb.duhovnog stola i to radi toga, da se nestručnim radovima ne nanese šteta crkvenim umjetninama i vrijednim starinama, što je nažalost u mnogim mjestima učinjeno. Da se to ne bi i ubuduće dogodilo, ponovno se upozoruje dušobrižno svećenstvo i upravitelji crkvi, da se kod svih većih radova, a napose kod obnove i slikanja crkve, postave novih oltara, mora zatražiti predhodna dozvola i stručni savjet od ove duhovne oblasti.

Svi crkveni objekti, koji se radi svoje starine ili umjetničke vrijednosti nalaze pod nadzorom Konzervatorskog Zavoda, ne mogu se popravljati bez dozvole i stručnog nadzora tog zavoda. Zato kod popravka takvih gradjevinskih objekata treba zatražiti dozvolu i stručni nadzor Konzervatorskog zavoda.

U Zagrebu, 2.VII 1960.

GENERALNI VIKAR:
Dr.Stjepan Bakšić,v.r.

-+-+-+-+-

ZAKON O GROBLJIMA

U Narodnim novinama od 29. VI 1960. br. 26. objavljen je republički Zakon o grobljima.

Po tom zakonu: "Groblja su komunalni objekti, kojima upravljaju općinski narodni odbori" (čl. 1).

Čl. 7. "Na groblju mogu se održavati samo skupovi koji su u vezi s pogrebom ili s uobičajenim pomenima.

Vjerski obredi mogu se vršiti na groblju u skladu s propisima o vjerskim zajednicama".

Čl. 1o. st. 2. i 3.: "Na grobovima mogu se postavljati nadgrobni znaci i spomenici.

Za izgradnju grobnica kao i za izgradnju nadgrobnih spomenika, koji se u smislu gradjevinskih propisa smatraju gradjevinskim objektima, potrebna je gradjevna dozvola."

Čl. 2o.: "Općinski narodni odbori preužet će, najdalje u roku od 2 godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, upravljanje svim grobljima na području općine.

Dok općinski narodni odbori ne preuzmu upravljanje, grobljima će upravljati dosadašnji organi upravljanja, prema odredbama ovoga zakona.

Crkvama(kapelama)i drugim objektima u kojima se vrše vjerski obredi, a koji su sagradjeni na grobljima, upravljaju organi odgovarajućih vjerskih zajednica."

Ovaj je zakon stupio na snagu 7.VII 1960.
(Služb.Vj.zagreb.nadb.br.5-1960, str.55/56).

Broj: 186/Pr.-1960.

O K R U Ž N I C A

REDUKCIJA MISNIH ZAKLADA

Srědjujući pitanje misnih zaklada u zagrebačkoj nadbiskupiji poslije rata nakon devalvacije novca i oduzimanja crkvenog zemljišta po agrarnoj reformi ovaj je Nadb.duhov.stol izdao do 1.XII 1960. - na temelju ovlasti Sv.Stolice (Sv.Kongrěgacije Koncila br.47o1/46 od 23.IX 1946. i od 22. IX 1955. br. 5109/D) - mnoga rješenja, kojima se obveza broja služenja zakladnih sv.Misa reducira, odnosno kojima se neke misne zaklade proglašuju utrnutima.

Na temelju novog reskripta Sv.Stolice (Sv.Kongregacije Koncila br. 52644/A od 10.VI 1960.), a također i na temelju ovlasti Sv.Stolice dane zagrebačkom Ordinariju (Fac.Quinqu.-S.Congreg.Consistorialis nr. 308/28 dd. 6.VI 1958.), da se donekle izjednači budući postupak u predmetu redukcije obveze broja služenja zakladnih sv.Misa s prošlim postupkom, izdajem slijedeće

RJEŠENJE O REDUKCIJI MISNIH ZAKLADA

1. Stavljaju se izvan snage sva rješenja izdana do 1.XII 1960., sa strane ovog Nadb.duhov.stola, kojima su obveze broja služenja zakladnih sv.Misa reducirane, a misne zaklade proglašene utrnutima.

2. Reducira se obveza broja služenja zakladnih sv.Misa na jednu tihu sv.Misu godišnje "pro piis fundatoribus" gdje su temelj misnih zaklada bile glavnice, kojima su na temelju prijašnjih odredbi Nadb.duh.stola bile realizirane i za realiziranu svotu odslužen prema dijecezanskom misnom stipendiju odredjeni broj manualnih sv.Misa.

Stipendij za ovu sv.Misu neka se uzme iz crkvene blagajne.

3. Reducira se obveza broja služenja zakladnih sv.Misa na jednu tihu sv.Misu godišnje "pro piis fundatoribus" gdje su temelj zakladnih sv.Misa bile zakladna zemljišta, a koja su po agrarnoj reformi nakon rata

a) podpuno ili djelomično oduzeta ili
b) podpuno ili djelomično ostavljena u tzv. "maximum" za uzdržavanje svećenika.

Stipendij za ovu sv.Misu:

- ako se radi o slučaju pod toč. a) (tj.da je zakladno zemljište u cijelosti oduzeto po agrarnoj reformi) može dušobrižnik uzeti iz crkvene blagajne;

- ako se radi o slučaju pod toč.b) (tj. da je zakladno zemljište u cijelosti ili djelomično ostavljeno u tzv. "maximumu") neka se ne uzima iz crkvene blagajne.

4. Ova redukcija (pod toč. 2. i 3.) obeveze broja služenja zaklad. sv.Misa vrijedi do 31.XII 1965.NNakon istekā ovog roka moraju svi oni,kojih se ova Okružnica tiče, zamoliti produženje valjanosti ovog rješenja o redukciji.

5. Svi oni, kojih se ovo rješenje tiče, dužni su svake godine izvijestiti ovaj Nadb.duh.stol, da je obvezama misnih zaklada udovoljeno prema ovom rješenju o redukciji.

6. Ovu Okružnicu trebaju prepisati u Knjigu Spomenicu i u Imovnik pobož. zaklada svi, kojih se rješenje tiče.

7. Ovim rješenjem ne reducira se obveza broja služenja zakladnih sv.Misa u onim slučajevima, gdje je zakladno zemljište ostalo po agar. reformi župi pod naslovom "zaklade" mimo tzv. "maximuma". Ukoliko bi trebalo i u tim slučajevima redukcije obveze broja zakladnih sv.Misa, neka se dušobrižnici obrazloženom molbom obrate ovom Nadb.duhov.stolu.

8. Posebno se povjerava preč.gg. dekanima da prigodom dekanskih vizitacija u godini 1961. posebno pregledaju, da li se odredbe ove Okružnice točno provode - te o tome izvjeste Nadb.duhov.stol.-

U Zagrebu, 2o.prosinca 196o.

NADBISKUP:
Dr. Franjo Šeper v.r.

O p a s k a:

Da se olakša dušobrižnicima prepis ove Okružnice u Knjigu Spomenicu i Imovnik pobožnih zaklada, mogu svi oni kojih se Okružnica tiče dobiti po 2 primjerka Okružnice kod Nadb.Duh.stola - te ih nalijepiti u Spomenicu i Imovnik.

.....

Broj: 12/Pr.-1961.

O K R U Ž N I C A

MISE "PRO POPULO"

U vezi s novim Kodeksom rubrika izdala je Sv.Kongregacija Koncila dne 3.XII 196o. dekret (AAS 196o,985) kojim se propisuje novi taksativni popis blagdana na koje su, počevši od 1.I 1961., rezidencijalni biskupi i župnici (upravitelji župa) po propisima kan. 339 § 1 i 466 § 1 CZ dužni aplicirati Misu "pro populo". U popisu su sadržani slijedeći blagdani:

I. sve nedjelje i deset zapovijedanih blagdana opće Crkve.

II. a) blagdani I reda u kalendaru opće Crkve:

1. blagdan Presv.Srca Isusova
2. blagdan Predragocjene Krvi Isusove
3. Blagovijest
4. blagdan sv.Josipa-Radnika (1.V)
5. blagdan sv.Mihovila (29.IX)
6. Rodjenje sv.Ivana Krstitelja (24.VI.)

b) blagdani I reda u partikularnim kalendarima:

7. glavni Patron naroda
8. glavni Patron provincije (crkvene ili gradjanske)
9. blagdan Patrona dijeceze
1o. godišnjica posvete katedrale
11. glavni Patron mjesta ili grada
12. godišnjica posvete vlastite crkve
13. titular vlastite crkve

c) blagdani II reda:

14. Mala Gospa
15. Svijećnica
16. Sv.Andrija Apostol
17. Sv.Toma Apostol
18. Sv.Ivan Apostol (27.XII.)
19. Sv.Matija Apostol
20. Sv.Marko Evandjelista
21. Sv.Filip i Jakob (11.v)
22. Sv.Jakob Apostol (25.VII)
23. Sv.Bartolomej Apostol
24. Sv.Matej Apostol
25. Sv.Luka Evandjelista
26. Sv.Šimun i Juda Apostol.

Ovaj se popis znanja radi priopćuje veleč.kleru zagrebačke Nadbiskupije. - Medjutim zbog dispenzacije podijeljene sa strane Sv.Kongregacije koncila dne 9. VII 1960. (vidi "Službeni vjesnik" 1960/VI, str.76) za župnike i upravitelje župa u zagrebačkoj nadbiskupiji ostaje do daljnje odredbe obveza aplicirania Mise "pro populo" samo za nedjelje i zapovijedane blagdane.

Zagreb, dne 2. veljače 1961.

NADBISKUP:

Dr.Franjo Šeper v.r.

.....

Na temelju člana 23 Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica (Služb.list FNRJ, broj 22-1953), Izvršno Vijeće Sabora NR Hrvatske donosi

U R E D B U

za izvršenje Zakona o pravnom položaju Vjerskih Zajednica.

Član 1.
(uz član 13.stav 1 Zakona)

Kao javna prostorija za vršenje vjerskih obreda smatra se zgrada ili prostorija u zgradi koja čini zasebnu cjelinu i ima zaseban ulaz i koja je odredjena od strane vjerske zajednice za vršenje vjerskih obreda.

Vjerska zajednica dužna je obavijestiti organ uprave općinskog narodnog odbora nadležan za unutrašnje poslove o tome koje su zgrade odnosno prostorije u zgradama odredjene kao javne prostorije za vršenje vjerskih obreda kao i prostorije u kojima vjerska zajednica vrši vjerske poslove i to najkasnije 15 dana prije upotrebe ovih prostorija.

Član 2.
(uz član 13.stav 1 Zakona)

Vjerski obredi koji se po običaju vrše na grobljima mogu se vršiti na svim grobljima u naseljima i van naselja, i to kako na onim koji se nalaze uz crkvu, hram, džamiju, manastire, samostan i sl. tako i na onima koja su od njih odvojena.

Član 3.
(uz član 13.stav 2 Zakona)

Litije, procesije i drugi vjerski obredi, mogu se održavati van

van prostora navedenih u čl.13.stav 1 Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica samo na osnovu odobrenja organa uprave općinskog narodnog odbora nadležnog za unutrašnje poslove.

Zahtjev za odobrenje održavanja vjerskih obreda iz prethodnog stava podnosi starješina crkve odnosno hrama koji održava vjerski obred, i to najkasnije n a osam dana prije dana odredjenog za vršenje vjerskog obreda. U zahtjevu će se navesti vjerski obred koji će se vršiti kao i vrijeme i mjesto gdje će se vršiti.

Organ kome je podnijet zahtjev za odobrenje održavanja vjerskih obreda iz stava 1 ovog člana dužan je da donese rješenje najkasnije tri dana prije održavanja vjerskog obreda.

Rješenje o zahtjevu donosi se po slobodnoj ocjeni i ne mora se obrazložiti.

Član 4.
(uz član 14. Zakona)

Za vršenje akta krštenja ili akta obrezivanja maloljetnika potreban je pismeni zahtjev jednog od njegovih roditelja ili njegovog staratelja.

Pismeni zahtjev nije potreban ako aktu krštenja ili aktu obrezivanja maloljetnika prisustvuje njegov roditelj odnosno staratelj.

Član 5.
(uz član 14. Zakona)

Akt krštenja i akt obrezivanja maloljetnika može se vršiti i u stanu pripadnika vjerske zajednice.

Za vršenje akta krštenja i obrezivanja u stanu pripadnika vjerske zajednice nije potrebno odobrenje.

Član 6.
(uz član 14. Zakona)

Ako vjerska zajednica vrši akt krštenja na rijekama ovaj se može vršiti na mjestu koje odobri organ uprave općinskog narodnog odbora nadležan za unutrašnje poslove.

Zahtjev za odobrenje ovih mjesta podnosi predstavnik vjerske zajednice.

Član 7.
(uz član 14. Zakona)

Ako je maloljetnik stariji od 10 godina, lice koje vrši akt krštenja odnosno obrezivanja dužno je upitati maloljetnika da li pristaje da se nad njim izvrši akt krštenja odnosno obrezivanja.

Član 8.
(uz član 4. stav 2 i čl. 19. stav 1 Zakona)

Vjerska nastava (katehizacija) može se vršiti u crkvama, hramovima i javnim prostorijama odredjenim za vršenje vjerskih obreda u smislu čl.1 ove uredbe kao i u drugim prostorijama u kojima vjerska zajednica vrši vjerske poslove.

Za pohadjanje vjerske nastave (katehizacije) roditelji odnosno staratelj i maloljetnik moraju dati svoj pristanak.

Član 9.
(uz član 18. stav 1 Zakona)

Škola za spremanje svećenika, novicijat, sjemenište (internat) i sl. može početi radom kada vjerska zajednica podnese o tome prijavu organu uprave općinskog narodnog odbora nadležnog za poslove prosvjete.

Prijava mora sadržavati:
1. naziv škole i njeno sjedište;
2. vrstu škole;
3. trajanje nastave u školi;
4. broj učenika koje škola može da primi;
5. naznačenje organa upravljanja školom.

Uz prijavu podnose se i pravila škole za spremanje svećenika, odnosno akt o njenom unutrašnjem uredjenju i radu.

Član 1o.
(uz član 18. Zakona)

Vjerske zajednice mogu uz škole za spremanje svećenika osnivati internate (sjemeništa), radi zajedničkog smještaja i ishrane učenika škole.

U internat (sjemenište) mogu se primati samo učenici škole za spremanje svećenika uz koji je internat (sjemenište) osnovan.

Član 11.

Internati (sjemeništa), škole za spremanje svećenika mogu početi radom kad predstavnik vjerske zajednice podnese prijavu o osnivanju internata (sjemeništa) organu uprave općinskog narodnog odbora nadležnom za poslove prosvjete.

U prijavi će se naznačiti škola za koju se internat (sjemenište) osniva, kao i broj učenika kojeg internat (sjemenište) može da primi.

Uz prijavu podnose se i pravila internata (sjemeništa) odnosno akt o njegovom unutrašnjem uredjenju i radu.

Član 12.
(uz član 18. stav 1 Zakona)

Vjerska zajednica dužna je da o svim promjenama u podačima iz čl. 9. i 11. ove uredbe obavijesti odmah, a najkasnije za 15 dana od dana nastale promjene organ općinskog narodnog odbora nadležan za poslove prosvjete.

Član 13.
(uz član 18. stav 1 Zakona)

Na radna mjesta direktora i nastavnika škole za spremanje svećenika, kao i na radna mjesta starješina novicijata, internata (sjemeništa) i sl. mogu se postaviti samo lica koja su jugoslavenski državljani i koja imaju prebivalište na teritoriju Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Član 14.
(uz član 2o. Zakona)

Opći propisi o trajanju školskog raspusta u toku školske godine shodno se primjenjuju i na škole za spremanje svećenika.

Nastava u školama za spremanje svećenika ne održava se za vrijeme školskog raspusta, jedan dan u toku nedjelje i u dane državnih praznika.

Član 15.
(uz član 18. stav 2 Zakona)

Nadzor nad radom škola za spremanje svećenika, novicijata, internata (sjemeništa) i sl. vrši organ uprave općinskog narodnog odbora nadležan za poslove prosvjete.

Član 16.
(uz član 18. stav 2 Zakona)

Direktori i nastavnici škola za spremanje svećenika kao i upravnici, te starješine novicijata, internata (sjemeništa) i sl. dužni su da organu uprave općinskog narodnog odbora nadležnog za poslove prosvjete omoguće vršenje nadzora i pruže potrebna obavještenja i podatke u vezi s radom škola za spremanje svećenika, novicijata, odnosno internata (sjemeništa) i sl. kao i o uslovima života i rada učenika.

Član 17.
(uz član 18. stav 2 Zakona)

U vršenju n adzora organ uprave općinskog narodnog odbora nadležan za poslove prosvjete prati da li je rad škole, novicijata, internata (sjemeništa) i sl. u skladu sa Ustavom, zakonima i drugim propisima.

U tom cilju organ uprave općinskog narodnog odbora nadležan za poslove prosvjete ima pravo i dužnost da pregleda udžbenike, pismena predavanja i literaturu namijenjenu učenicima škole, kao i da u slučaju ako nadje da upotreba udžbenika, predavanja, literature i sl. prelaze okvire djelatnosti vjerskih zajednica da od direktora škole, odnosno upravnika novicijata, internata i sl. zatraži da se odstrani iz upotrebe takav udžbenik, pismeno predavanje, literatura i sl.

Član 18.
(uz čl. 6 stav 4 i čl. 18. stav 2 Zakona)

Ako u vršenju nadzora nad radom škola za spremanje svećenika, novicijata, internata (sjemeništa) i sl. organ uprave općinskog narodnog odbora nad-ležan za poslove prosvjete utvrdi da je pravilima škole, internata (sjemeništa) novicijata i sl. ili drugim propisima vjerske zajednice, zabranjeno učenicima škole, internata(sjemenošta) novicijata i sl. da vrše svoja prava utvrdjena Ustavom i zakonima, ili utvrdi da se oni sprečavaju ili ometanju u vršenju tih prava od strane direktora ili nastavnika škole, starješina internata (sjemeništa), novicijata i sl. organ uprave općinskog narodnog odbora nadležan za poslove prosvjete ukazat će vjerskoj zajednici na ove povrede prava i tražiti da ih otklone.

Član 19
(uz član 18. stav 2 Zakona)

Protiv naloga organa uprave općinskog narodnog odbora za poslove prosvjete direktor škole za spremanje svećenika, starješina internata (sjemeništa), novicijata i sl., odnosno predstavnik vjerske zajednice može uložiti žalbu organu uprave Kotarskog narodnog odbora za poslove prosvjete.

Član 2o.
(uz član 12. stav 2 Zakona)

Prilozi u vjerske svrhe mogu se prikupljati u crkvama, hramovima, prostorijama odredjenim za vršenje vjerskih obreda u smislu čl.1. ove uredbe i u prostorijama u kojima vjerska zajednica vrši vjerske poslove.

Prikupljanje priloga može se vršiti i na prostorijama vezanim uz cr-

kvu i hram koji s njime čine jednu cjelinu.

Prikupljanje priloga na drugim mjestima može se vršiti samo na osnovu odobrenja organa uprave općinskog narodnog odbora nadležnog za unutrašnje poslove na čijem se području prikupljan je priloga vrši.

Član 21.

Novčanom kaznom do 10.000 dinara ili kaznom zatvora do 15 dana kaznit će se za prekršaj učinilac:

1. koji održava litiju, procesiju i drugi vjerski obred bez odobrenja nad ležnog organa (čl.3.stav 1);

2. koji naredi početak rada u školi za spremanje svećenika, novicijatu, odnosno internatu (sjemeništu) i sl. bez prethodne prijave (čl.9. stav 1 i čl. 11. stav 1);

3. koji postavi stranog državljanina na radno mjesto direktora ili nastavnika škole za spremanje svećenika, odnosno upravnika ili nastavnika novicijata, internata (sjemeništa) i sl.

4. koji ometa organu uprave općinskog narodnog odbora nadležnom za poslove prosvjete, vršenje nadzora u školi za spremanje svećenika, novicijata, odnosno internatu (sjemeništu) i sl. ili ne pruži potrebna obavještenja i podatke u vezi s radom škole za spremanje svećenika odnosno internata (sjemeništa) i sl. (čl.16.);

5. koji onemogući organu uprave općinskog narodnog odbora nadležnom za poslove prosvjete pregled udžbenika, pismenih predavanja, literature i sl. ili ne izvrši njegovo naredjenje o odstranjenju iz upotrebe odžbenika, predavanja, literature i sl. (čl.17);

6. koji ne postupi po naredjenju organa uprave općinskog narodnog odbora nadležnog za poslove prosvjete u otklanjanju povrede prava učenika u školi za spremanje svećenika, novicijatu, internatu (sjemeništu) i sl. (čl.18);

7. koji prikuplja priloge na mjestima za koje je potrebno odobrenje nadležnog organa (čl.2o);

8. koji vrši vjerski obred ili posao u zgradi odn osno prostoriji, koje n isu prijavljene nad ležnom organu kao javne prostorije za vršenje vjerskog obreda, odnosno vjerskog posla (čl.1).

Član 22.

Novčanom kaznom do 5.000 dinara kaznit će se za prekršaj:

1. Lice koje izvrši akt krštenja ili akt obrezivanja maloljetnika bez pismenog zahtjeva od njegovih roditelja, odnosno njegovog staratelja (član 4 stav), ili bez pristanka maloljetnika od 10 godina (čl.7. stav 1);

2. Lice koje ne obavijesti nadležni organ u odredjenom roku o nastalim promjenama u podacima iz prijave (čl. 12);

3. Lice koje u odredjenom roku ne podnese prijavu za škole za spremanje svećenika, novicijata i internate (sjemeništa) i sl. koji već postoje i rade na dan stupanja na snagu ove uredbe (čl.23).

Član 23.

U roku od 6o dana od dana stupanja na snagu ove uredbe vjerska zajednica je dužna podnijeti prijavu u smislu čl. 9 i čl. 11. ove uredbe za škole za spremanje svećenika, novicijate i internate (sjemeništa) i sl., koje postoje na dan stupanja na snagu ove uredbe.

Član 24.

Ova uredba stupa na snagu osmog dana nakon objave u "Narodnim novinama".

Broj: 13529/1-1961.
Zagreb, 12. srpnja 1961.

Predsjednik:
Jakov Blaževič, v.r.

(Služb.Vjesnik Nadb.zagrebačke
Br.III-1961, str.24-28).

Broj: 2305-61.

O K R U Ž N I C A

Upozorenje vlč.svećenstvu u vezi Uredbe za izvršenje Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica

Uredba za izvršenje Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica izašla je u Narodnim Novinama (Službeni list N.R.Hrvatske) br.30 od 2.VIII 1961. a stupa na snagu 10.VIII.1961.

Uz čl.1. Ne postoji propis, da se imadu prijaviti bogoštovni objekti,koji na dan stupanja na snagu Uredbe služe za vršenje obreda. Isto tako niti prostorija, u kojoj vjerska zajednica vrši svoje poslove. Prijava se vrši samo kod novootvorenih bogoštovnih objekata i prostorija za vršenje vjerskih poslova.

Organ općinske uprave nadležan za unutrašnje poslove nema ovlaštenja na osnovu ove Uredbe zabraniti upotrebu zgrade ili prostorije za vršenje obreda odnosno za vršenje vjerskih poslova, no isti organ nije samo registrator prijave, nego imade dužnost po drugim zakonskim propisima ispitati, da li zgrada odnosno prostorija odgovara gradjevinskim, sanitarnim, vatrosigurnim i drugim javnim propisima. Npr. pod crkve mora odgovarati gradjevinskim propisima te mora biti dokazano statičkim računima, da podnosi opterećenje koje nastaje kad je crkva puna vjernika. Prema tome kod otvaranja prostorija za bogoštovne objekte nema se gledati samo na propise Zakona o položaju vjerskih zajednica i čl. 1 Uredbe za provedbu toga zakona, nego na sve propise, koji vrijede za slične objekte.

Uz čl.3. Podjeljivanje sv.sakramenata dozvoljeno je u privatnim kućama, ako se inače ne podjeljuje sakrament skupno (ispovijed, pričest, posljednja pomast). Podjeljivanje sakramenata skupno (ispovijed i pričest) smatra se u dosadašnjim rješenjima sudaca za prekršaje prekršajem.

Uz čl.7. Maloljetnik stariji od 10 godina mora dati i pristanak za krštenje. To slijedi iz okolnosti, da je svećenik kažnjiv, ako krsti maloljetnika bez pristanka. Prema tome treba dobiti za krštenje pristanak maloljetnika unatoč teksta propisa, koji nalaže svećeniku da samo "upita" maloljetnika, da li pristaje na krštenje. Taj pristanak ne mora biti pismen, nego je dovoljan i usmeni. U pojedinim slučajevima bolje je dobiti od maloljetnika pismeni pristanak ili još bolje pismenu potvrdu prisutnog svjedoka, kojom potvrdjuje da je maloljetnik pred njim dao svećeniku pristanak za krštenje.

Uz čl. 8. Pristanak roditelja odnosno staratelja i maloljetnika za pohadjanje vjerske nastave (vjeronauka) ne mora biti pismen. I ovdje se preporuča, da se u dvojbenim slučajevima pribavi i pismeni pristanak odnosno izjavu svjedoka o danom usmenom pristanku.

Upozorava se svećenstvo da ovu Uredbu prouči i da se prema njoj ravna. Budući da se ova Uredba odnosi na Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica iz 1953. godine, treba uz tekst Uredbe proučiti i spomenuti Zakon.

U Zagrebu, 9.VIII 1961. (Služb.Vjesnik Nadb.zagrebačke, Br. III-1961, str.28/29).

NADBISKUP:
Dr.Franjo Šeper, v.r.

=======

Broj: 3226/62.

NAKNADA ZA NACIONALIZOVANE NEKRETNINE

Prema odredbi čl.42. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i gradjevinskog zemljišta odredjena je ukupna naknada za nacionalizovanu zgradu zajedno sa zemljištem koje pokriva ta zgrada i sa zemljištem koje služi za redovnu upotrebu te zgrade u iznosu od 10% stanarine koja se plaćala na dan 26. XII 1958. Ova se naknada isplaćuje kroz 50 god. u gotovu novcu.

Ako je sa zgradom u užem gradjevinskom rajonu nacionalizirano još i zemljište koje nije potrebno za redovnu upotrebu te zgrade onda se naknada za taj dio zemljišta odredjuje prema tarifi, po kojoj se odredjuje naknada za ekspropriirano gradjevinsko zemljište. U pojedinom slučaju može biti ova naknada i veća od naknade za samu zgradu.

Ako se nacionalizovana zgrada nalazi izvan užega gradjevinskog rajona onda dio zemljišta koji nije potreban za redovnu upotrebu te zgrade, ostaje u vlasništvu i u posjedu dosadašnjeg vlasnika. Zato ovaj dio zemljišta može biti oduzet vlasniku u javne svrhe samo na temelju posebnog postupka po Zakonu o ekspropriaciji, ali u tom slučaju cijela naknada plaća se odmah.

Ako u rješenju o nacionalizaciji nije navedena posebna površina zemljišta koje je potrebno za redovnu upotrebu nacionalizovane zgrade u užem gradjevinskom rajonu, a posebno površina zemljišta koje nije potrebno za redovnu upotrebu te zgrade, premda na gradjevnoj parceli postoji i takva površina, valja podnijeti nadležnom općinskom odjelu financija predstavku sa zahtjevom da se naknadno odredi posebno naknada u iznosu od 10% stanarine za nacionalizovanu zgradu zajedno sa zemljištem koje ona pokriva i sa zemljištem koje je potrebno za redovnu upotrebu te zgrade, a posebno prema tarifi za ekspropriiran gradjevinsko zemljište (čl. 47. Zakona o ekspropriaciji) naknada za dio zemljišta koje nije potrebno za redovnu upotrebu te zgrade.

Ako se nacionalizovana zgrada nalazi izvan našega gradjevinskog rajona, a u rješenju o nacionalizaciji nije posebno navedena i površina koja nije potrebna za redovnu upotrebu te zgrade, premda na gradjevnoj parceli ima i takve površine onda valja staviti zahtjev da se tačno odredi dio zemljišta koji je potreban za redovnu upotrebu nacionalizovane zgrade, a posebno opet dio zemljišta koji nije potreban za redovnu upotrebu te zgrade i koji prema tomu ostaje i nadalje u dosadašnjem vlasništvu i posjedu.

Ovo se priopćuje vlč.župnim uredima da naknadno zatraže obnovu postupka u koliko u pojedinom slučaju nacionalizacije crkvene zgrade sa zemljištem postoje za to uvjeti prema prednjim uputama.

GENERALNI VIKAR:
Dr. Stjepan Bakšić

(Služb.Vjesnik Nadb.zagreb., Br.I-1963.str.15).

Broj: 304/1962.

OSNIVANJE FOTOTEKE I ZBIRKE NACRTA CRKVENIH OBJEKATA

I

1. U skladu sa can. 375 CZ ovime se kod Nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu osniva fototeka i zbirka nacrta svih crkvenih objekata Zagrebačke nadbiskupije.

2. Svrha fototeke i zbirke nacrta crkv.objekata jest historijska i praktična.

Historijska: da se naime za povijest Zagrebačke Nadbiskupije prikupi i sačuva vjerna zorna slika crkv.gradjevnih objekata i crkv.predmeta; a praktična svrha jest ta, da se na temelju fotografija i nacrta mogu lakše uočiti potrebe za popravcima crkv.objekata i njihovim uskladjivanjem sa liturgijskim propisima po načelima crkv.umjetnosti. Osim toga fototeka i zbirka nacrta kao nadopuna i tumač Šematizmu ima služiti kao pomagalo u upravi Zagrebačke Nadbiskupije.

3. Fototeka i zbirka nacrta nije samostalna ustanova niti posebni ogran Nadbiskupskog duhov.stola, nego samo administrativno pomagalo Ordinarija, odnosno Ordinarijata, te o njenom prikupljanju, čuvanju i korištenju vrijede svi propisi Crkvenog Zakonika, o Nadbiskupskoj Kuriji i crkv.arhivima.

4. Fototeka i zbirka nacrta treba da bude organizirana, vodjena i održavana po suvremenim naučnim načelima, prilagodjenima specifičnoj svrsi, kojoj fototeka i zbirka nacrta ima služiti.

II

1. Analogno prema fototeci i zbirci nacrta Nadbiskupskog Duhovnog Stola dužni su i župnici te upravitelji crkvi i crkv.objekata načiniti fototeku i zbirku nacrta svih crkv.objekata i predmeta, koji su njima povjereni na čuvanje.

2. Župna fototeka i zbirka nacrta jest sastavni dio župnog arhiva i ima se voditi isto tako savjesno, kao i župna spomenica. Za nju vrijede isti propisi CZ, koji vrijede za župne arhive.

3. Prigodom kanonske vizitacije vizitator će voditi brigu o fototeci i zbirci nacrta isto tako, kao i o ostalim službenim knjigama župne kancelarije i arhiva.

III

Da bi ordinarijatska i župne fototeke i zbirke nacrta mogle biti potpune i dati vjernu sliku stvarnog stanja crkv.objekata i predmeta, ovime se odredjuje slijedeće:

1. Svi župnici, upravitelji crkvi i crkv.objekata dužni su Nadbiskupskom Duhovnom stolu pozivom na gornji broj najkasnije u roku od godinu dana dostaviti fotografije crkv.objekata i predmeta. Fotografije neka budu u veličini 13x18 cm. i tako oštre, da mogu poslužiti za klišeje. Jedan primjerak fotografije šalje se ovom Nadb.duhov.stolu, a drugi primjerak ostaje za župnu fototeku.

Za fototeku Nadb.duhov. stola treba po mogućnosti poslati i negative dotičnih fotografija, koji će se čuvati kod Nadb.duh.stola u posebnoj zbirci negativa.

2. Fotografirati treba:

a) Crkve izvana: pročelje, pogled sa strane, pogled na svetište (apside), karakteristični portal i eventualno vrata, ako imaju neku umjetničku vrijednost (rezbarija).

b) Crkve iznutra: pogled prema svetištu, pogled prema koru, pogled prema stropu (pogotovo, ako su stropovi oslikani), svaki oltar pojedinačno, zidne slikarije i kipove, propovjedaonicu, krstionicu, ispovijedaonicu, natpisne ploče (nadgrobne ploče i historijske ploče o gradnji i obnovama crkve, ako takve postoje);

c) Crkvene predmete: kaleže, ciborije, monstrance, relikvijare, pacifikale, te škropionice i kadionice, ukoliko nisu produkti tvorničke serijske proizvodnje. Zatim estetski i historijski vrednije crkv.ruho, makar ono bilo i malo oštećeno.

d) Župne dvorove i sve crkv.gradjevne objekte (crkv.kuće, vrednije gospodarske zgrade itd.) treba fotografirati samo izvana, i to barem sa strane pročelja.

Što je navedeno pod točkama 2a, b, c, d, vrijedi ne samo za župne crkve nego i za sve područne filijale i kapele na teritoriju župe.

e) Zatim treba fotografirati sva raspela i pilove (spomenike) po putovima i po selima, koji su vlasništvo crkve i o kojima crkva treba voditi brigu.

3. Na poledjini svake fotografije treba čitljivo ispisati, što dotična fotografija predstavlja, i kad je snimljena, odnosno koje stanje crkv.objekta prikazuje, npr.: Snimljeno dne 15.III 1961." ili: "Snimljeno prije bojenja crkve g.1960."

4. Ukoliko s vremenom nastane kakva promjena u crkvi (npr. obnova bojenja, promjena oltara, kipova i sl.), takvo novonastalo stanje treba fotografirati, te jednu fotografiju treba uložiti kronološkim redom u žup. fototeku, a drugu po mogućnosti sa negativom treba poslati Nadb.duhovnom stolu za centralnu fototeku.

5. Crkve, crkv.objekte i predmete treba fotografirati na slijedeći način:

a) Crkve i crkv.objekti, oko kojih se nalazi drveće, treba fotografirati zimi, kad nema lišća, da se zgrada bolje vidi.

b) u unutrašnjosti crkve oltare treba fotografirati bez ikakvog cvijeća, a po mogućnosti i bez svijećnjaka, da se što bolje vidi arhitektura oltara i kipovi. Na oltaru smije biti samo oltarnik bez antipendija, da se vidi podnožje, bez obzira bilo ono "lijepo" ili ne.

c) Upozoravamo, da fotografije mnogo bolje uspiju, kad nije u crkvi upaljena električna rasvjeta, osim u slučaju, ako je rasvjeta tako postavljena, da nigdje direktno ne udara u oči.

d) Ukoliko koji od gg.upravitelja crkv.objekata ne bi imao prilike fotografirati ili ne bi znao, što i kako treba fotografirati, neka javno ovom Nadb.duhovnom stolu, pa će biti poslan izaslanik Nadb.duhov. stola, koji će na račun dotične župe sve objekte snimiti i dati upute za njihovo čuvanje i eventual.popravke.

e) Budući da snimanje nacrta traži posebni uredjaj, to će biti najbolje, da gg.svećenici danom prilikom donesu nacrte ovom Nadb.duhov.stolu, pa će se oni ovdje fotografirati.

IV

1. Župnu fototeku treba organizirati na slijedeći način: U jakim kartonskim koricama sa vrpcama (kartular=korice, mape za spise=herbarske korice) treba narezati listove tanjeg kartona, kakav se upotrebljava za broširanje knjiga ili za albume. Na te listove treba lijepiti fotografije. Bolje je lijepiti ih, nego li stavljati u foto-uglove, jer iz njih fotografije lako ispadaju. Ispod svake fotografije treba napisati, što predstavlja i kada je snimljena. Fotografije treba tako grupirati, da su od jednog objekta sve fotografije na okupu, npr. sve fotografije župne crkve čine posebnu grupu, župni dvor drugu, pojedine kapele treću itd. Kako fotografije kronološki nastaju, tako se lijepe na kartone i prilažu onoj grupi, kojoj pripadaju.

2. Posebna grupa snimaka župne fototeke neka bude "Vjerski život župe", u kojoj će biti kronološki grupirane fotografije vjerskog života, npr. Prva sv.pričest g. ..., mlada misa, itd.

3. Ako je župna fototeka tako omašna, da bi se teško čuvala u kartonskim koricama, onda je najbolje za nju načiniti drvenu kutiju, gdje će se kartoni sa fotografijama čuvati kao kartoteka.

4. Fotografije se na karton ne lijepo po čitavoj površini, nego samo na uglovima. Za sada je najprikladnije sredstvo tzv. Karbofiks, jer ono kemijski ne djeluje tako, da bi fotografija na zalijepljenom mjestu izblijedila, kako se to dogadja kod drugih ljepila.

5. Kako se fototeka organizira i čuva, mogu gg. svećenici praktički vidjeti danom prilikom kod ovog Nadb.duhov.stola.

6. Zbirka nacrta crkv.objekta neka se u župnom arhivu čuva u velikoj kartonskoj mapi. A ako bi to zauzimalo previše mjesta, može se čuvati u posebnoj okrugloj kutiji za nacrte (roli), koja može biti od jakog kartona, ili od metala, koji ne rdja (aluminij npr.). Metalna rola treba iznutra biti obložena kartonom.

Sve informacije o fototeci i zbirci nacrta može vel.svećenstvo dobiti usmeno kod ovog Nadb.duhov.stola. Upozorava se veleč.svećenstvo, da ovo snimanje ne prepusti slučajnom "ukusu" fotografa i amatera, nego treba voditi brigu, da posao bude stručno obavljen.

U Zagrebu, dne 13.I 1963. (Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br.I-1963. str.16-19).

GENERALNI VIKAR:
Dr. Stjepan Bakšić

.....

NAKNADA ZA NACIONALIZIRANO ZEMLJIŠTE

Prema odredbi čl. 47.st.1 Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i gradjevinskog zemljišta prijašnjem vlasniku nacionaliziranog zemljišta, koji je na tom zemljištu vršio poljoprivrednu djelatnost, koja mu je bila jedini ili glavni izvor prihoda, utvrdjeni iznos naknade daje se odjednom najkasnije u roku od tri mjeseca od dana predaje zemljišta u posjed općini ili drugom korisniku.

Na savjetovanju nadležnih predstavnika imovinsko-pravnih službi na dan 29. i 30. ožujka 1962. (Financijski bilten Drž.sekretarijata za poslove financija NRH za mjesec travanj, br.4, str.225) prihvaćeno je tu-

mačenje, da se ova odredba čl.47.st.1. zakona o nacionalizaciji može primijeniti i na pravne osobe, koje ispunjavaju uvjete iz stava 1. čl. 47. s time, da se u tom slučaju naknada za preuzeto nacionalizirano gradjevinsko zemljište isplaćuje u gotovu novcu i odjednom.

Na osnovu ovoga tumačenja primijenjena je već odredba st.1. čl.47. cit.zakona u nekim slučajevima i na nadarbinsko zemljište župa, koje je općina preuzela u posjed od nadarbine, a koje su uživaoci nadarbine obradjivali u poljoprivredne svrhe.

Uživaoci župnadarbina podnijeli su u tim slučajevima nadležnom odboru općine, odjelu za financije, molbu za obnovu postupak o utvrdjenju naknade za nacionalizirano nadarbinsko zemljište, sa zahtjevom, da se na to zemljište, koje je općina već preuzela u posjed, primijeni naprijed navedeno tumačenje stava 1.čl.47. zakona o nacionalizaciji, jer je nadarbenik kao uživalac toga zemljišta iskorištavao ovo zemljište u poljoprivredne svrhe, budući da mu je poljoprivredna djelatnost glavni izvor prihoda.

Prema tomu ovo se tumačenje može primijeniti samo onda, ako je nacionalizirano gradjevinsko zemljište već preuzela u posjed općina ili drugi korisnik i a ko se na tom zemljištu vršila poljoprivredna djelatnost i ako je nadarbeniku poljoprivreda glavni izvor prihoda.

Kod toga se predpostavlja, da je za nacionalizirano nadarbinsko zemljište već donesena pravomoćna odluka o utvrdjenju naknade za to zemljište tako, da se ta naknada ima isplaćivati u roku od 5o godina.
(Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke,Br.II-1963,str.21/22.).

=========

Broj: 27o6-1964.

MOLBE ZA DISPENZACIJU KOD MJEŠOVITIH ŽENIDBI

Kod podnašanja molbi za dispenzaciju u slučajevima mixtae religionis ili disparitatis cultus župni uredi vrlo često u molbama ne navode osnovnih podataka po kojima bi Nadbiskupski duhovni stol mogao prosuditi može li se dispenzacija podijeliti ili ne.

Za svaku dispenzaciju potreban je opravdan razlog (can. 84 § 1: iusta et rationabilis causa), inače je dispenzacija nedopuštena i nevaljana. Stoga je u molbi potrebno jasno navesti razloge koji govore u prilog podjeljivanju dispenzacije. Razloge koji mogu doći u obzir kod podjeljivanja oprosta od ženidbenih zabrana i zapreka mogu dušobrižnici naći npr. kod Crnice, Priručnik kan.prava, Zagreb 1945, str.199.

Druga okolnost, koja je vrlo važna kod podjeljivanja ovih oprosta, jest moralna sigurnost da će se držati obveze koje se u ovim slučajevima traže (can 1061 i 1071). Ova je moralna sigurnost uvjet za valjanost podijeljene dispenzacije. Da Ordinarij, koji daje dispenzaciju, stekne tu sigurnost, mora od dušobrižnika koji šalje molbu dobiti potrebne podatke, Stoga nije dosta da ovaj samo navede: "postoji moralna sigurnost", nego mora, nakon što je ispitao okolnosti obiju stranaka, izvijestiti koji razlozi govore u prilog.

Župnici i upravitelji župa se upozoravaju da se kod podnošenja molbi Nadb.duhov.stolu točno drže gornjih uputa, inače će se molbe vraćati zbog nadopune, čime se postupak samo nepotrebno produžuje i otešćava.

U Zagrebu, dne 22.srpnja 1964. (Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br.VI-1964.str.61/62.).

Dr. Franjo Šeper v.r.
nadbiskup.

.=.....=.

Broj: 27-Pr-1965.

DOZVOLA ZA NOŠENJE BOLESNIČKOG ULJA

Kanon 946 Crkvenog zakonika odredio je da se bolesničko ulje ima čuvati na dostojnom mjestu, ali je pritom bio izuzet svećenikov stan.

Mnogi slučajevi nagle smrti, pogotvo u prometnim nesrećama, doveli su do promjene discipline u ovoj stvari, kako se vidi iz dekreta Sv. Kongregacije Obreda koji objavljujemo u ovom broju "Službenog Vjesnika".

Na temelju ovoga dekreta dopuštam svima svećenicima na području zagrebačke nadbiskupije koji se voze na motornim vozilima da uza se nose sv.bolesničko ulje. Isto dopuštam i ostalim svećenicima koji smatraju da bi bilo korisno da imadu bolesničko ulje pri ruci.

Bolesničko ulje ima biti "in tuta ac decenti custodia asservatum". Osim toga treba voditi brigu o tome da se svake godine iza Velikog četvrtka promijeni.

U Rimu, dne 26.ožujka 1965.

+ Franjo Kard. Šeper v.r.
nadbiskup zagrebački

(Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br. V-1965, str.82/83.).

****

Broj: 1428

PREUREDJENJE SVETIŠTA I OLTARA PREMA NAJNOVIJIM LITURGIJSKIM PROPISIMA

Nadbiskupskom duh.stolu obraćaju se mnogi župnici i upravitelji crkvi, tražeći dozvolu da smiju ukloniti stari oltar u svojoj crkvi i postaviti novi, okrenut prema narodu. U vezi s takvim molbama, a naročito u vezi s takvim postupcima bez ikakvih molbi, ovaj Nadb.duhovni stol odredjuje slijedeće:

1. Nikome nije dopušteno uklanjati ili premještati dosadašnje oltare ili oltarne retable bez pismene dozvole Nadb.duhov.stola u svakom konkretnom slučaju.

Takodjer je zabranjeno bez posebne pismene dozvole Nadb.duhov.stola uklanjati, premještati ili na niže spuštati dosadašnje propovijedaonice.

Prekršaj ovoga propisa povlači za sobom o s o b n u materijalnu i moralnu odgovornost ovome Ordinarijatu, a u izvjesnim slučajevima - koji

su pod zaštitom Konzervatorskog zavoda - povlači i materijalnu odgovornost pred sudom.

2. Ukoliko upravitelji crkvi i ostali svećenici žele sv.Misu služiti okrenuto prema narodu, a to im nije moguće na dosadašnjim oltarima, to mogu - ako u svetištu crkve postoji dovoljno mjesta - postaviti privremeni oltar, na kojem se sv.Misa može služiti prema narodu, ali taj oltar treba postaviti tako, da se ni najmanje ne dira u cjelovitost ili smještaj dosadašnjih oltara. Ti privremeni oltari moraju biti dolični bogoslužja, a ne bilo kako zbijeni stolovi. Ako je u kojem konkretnom slučaju doličnije, mogu se takvi privremeni oltari sa svih strana ukrasiti antipendijima, premda se načelno preporuča, da to i na vidljiv način budu stolovi ("stol Gospodnji"), ali ne bilo kakvi, nego doista sakralni.

Za novonastale potrebe bogoslužja mogu se u svetištu, odnosno uz pričesnu ogradu privremeno postaviti mali amboni, ili samo čvršći stalak za knjigu na povišenom podiju, prekriven liturgijskom tkaninom. Sa tog mjesta može se i propovijedati, ako je prikladno. Ovi amboni ne smiju biti prevelики i trebaju biti tako načinjeni, da se u slučaju potrebe mogu lako ukloniti.

3. Svetohraništa u crkvama trebaju i nadalje ostati na svojim dosadašnjim mjestima, tj. na glavnom oltaru. Za svaku eventualnu promjenu mjesta treba zatražiti pismenu dozvolu Nadb.duhov.stola.

4. Sedilia za celebranta i asistenciju pripadaju na bitni namještaj svetišta. Njih treba postaviti tako, da svećenik bude vidljiv i da može vidjeti vjernike; ali ne smiju biti jače istaknuta od oltara. Ako bi klupe ili drugi predmeti, koji bitno ne pripadaju namještaju svetišta, smetali smještaju sedilia, takvi predmeti se imaju premjestiti iz svetišta na drugo mjesto.

U svetištu treba postojati i credentia, tj. stolić za cvijeće, kalež, ampulice i ostale predmete, koji su potrebni kod liturgijskih funkcija.

Navedene odredbe odnose se do daljnjega na dosada izgradjene i uredjene crkve. Kod novogradnji crkvi i kod restauracija postojećih crkvi strogo će se primjenjivati novi liturgijski propisi (Instrukcija za provedbu Konstitucije o svetoj Liturgiji i ostali propisi). Za takve novogradnje i restauracije i po dosadašnjim propisima treba zatražiti dozvolu Nadb.duhovnog stola.

U Zagrebu, 9.IV 1965. (Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, br. V-1965, str.94/95.).

GENERALNI VIKAR:
Mons. Franjo Kuharić v.r.

Broj 1913/65.

UREDJENJE MATIČNOG UREDA

U službenom Vjesniku zagreb.nadbiskupije br.I. 330/1965. bili su upravitelji župa pozvani, da što prije pošalju Matičnom uredu zaostale parice matica od godine 1946-1963 a sada već i za 1964. Kako se nisu svi odazvali spomenutom pozivu, to se ovih dana šalju pojedinačne opomene, s točnom oznakom, koje se parice imaju poslati.

Ima više slučajeva. Za neke župe manjkaju samo pojedine parice, ili parice za pojedinu godinu. Upraviteljima takovih župa neće biti teško pobrinuti se, da iste prepišu i dostave Duh.Stolu.

Teže će biti onima, koji nisu poslali parica za više, ili možda ni za jednu godinu. Ako nisu poslali parica za one godine, u kojima su se nalazili na toj župi, dužni su sami prepisati matice, odnosno pobrinuti se, da se prepišu. Približavaju se veliki školski praznici, pa bi u tom poslu mogli pomoći bogoslovi, ili stariji sjemeništarci. Ako je upravitelj župe napustio župu, a da nije prepisao matice, sadanji će ga upravitelj pozvati, da nadoknadi, što je propustio - da sam prepiše ili se pobrine, da se matice prepišu na njegov trošak.

Ako je zaduženi upravitelj umro, sadanji će se upravitelj pobrinuti ex caritate, da se parice napišu (da se prepisivanje eventualno namiri iz crkvene blagajne).

Ako se prepisivača ne bi moglo naći u župi, moglo bi se matice dostaviti Duhovnom Stolu, koji bi se pobrinuo, da se prepišu na trošak župe. Za prepisivanje će se honorirati: za parice krštenih 3o Din, za vjenčane 4o Din, a umrle 2o Din. po tekućem broju prepisanih. Tiskanice za sve parice mogu se nabaviti u Ćirilometodskoj knjižari,Kaptol 29.

Zapaženo je, da najviše njih nije poslalo parica za god.1948, jer onda nisu imali odakle prepisivati. Postoji opravdana nada, da će se sada moći pronaći način, da se i to godište prepiše.

Sve zaostale parice imadu se dostaviti Duh.Stolu do konca kolovoza ove godine. Svima mora biti jasno, da Matični ured sa stojim paricama ima važnu ulogu za sadašnjost, kao i za budućnost. Stoga se pretpostavlja, da će i uprav.župa ozbiljno shvatiti svoju dužnost i u propisanom roku udovoljiti pozivu Duhovnog stola.

Začudjuje čudna pojava da ima znatan broj inače pastoralno revnih i aktivnih svećenika koji su zanemarili ovu svoju veliku dužnost. Uvjeren sam da će ova opomena biti zadnja i da će svi dužnici u nakraćem roku urediti svoje dugovanje.

U Zagrebu, 24. V 1965. (Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br. VI-1965, str.111)

NADBISKUP:
+ Franjo Kard. Šeper v.r.

= = =

Broj: 2957/65.

Popravci crkvenih objekata

Konzervatorski zavod u Zagrebu, a i neke druge Ustanove Državnih vlasti, prijavile su Nadb.duhovnom stolu, da svećenstvo prigodom obnove crkv.objekata, koji su od antikne ili historijske vrijednosti, ne traže stručni nadzor Konzervatorskoga Zavoda. Kod svake obnove bilo kojeg crkvenog objekta imade se predhodno moliti dozvola Nadb.duhovnoga stola, a kod starijih objekata, napose onih, koji imadu historijsku vrijednost, imade se to najaviti Konzervatorskom Zavodu, i tražiti stručno mišljenje i nadzor.

U nekim zgodama sa strane Državnih vlasti upisuje se u katastar, da je koji crkv.objekt pod zaštitom Konzervatorskoga zavoda. Time se ne mijenja pravo vlasništva dotičnog objekta, nego se prigodom preuredjenja ili obnove mora imati saglasnost Konzervatorskog zavoda.

U Zagrebu, dne 24.rujna 1965. (Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br. X-1965., str.138/139).

Nadbiskupski delegat:
Dr.Dragutin Hren v.r.

.....

Broj:123-1966.

OLTARI VERSUS POPULUM

Nakon početka provodjenja liturgijske reforme bilo je dosta slučajeva da su se u crkvama postavljali pokretni oltari ili stolovi s oltarnim kamenom za služenje Mise versus populum. Često puta se to učinilo bez dovoljne priprave vjernika ili na neprikladan i neukusan način. Nije stoga čudo da na mnogim mjestima vjernici prigovaraju i šalju žalbe na Duhov.stol. Upozorava se dušobrižni kler da je za svaki slučaj postavljanja oltara versus populum potrebna pismena dozvola Nadbiskup. duhov.stola. Molbi za takvu dozvolu treba priložiti nacrte oltara i navesti ostale potrebne podatke (npr.gdje će oltar biti smješten, veličina svetišta itd.).

Navodimo ovdje izvadak iz pisma Kard.Lercara,predsjednika Vijeća za provedbu litürg.Konstitucije, upućenog dne 30.VI 1965. predsjednicima Bisk.konferencija: "Iza 7. III nastao je opći pokret da se celebrira versus populum; ustanovilo se da je to najzgodniji način s pastoralnoga gledišta. Ali je takva želja, dobra u sebi, katkad proizvela neukusna, nelogična i forsirana rješenja... Na svaki način želimo podvući da celebriranje čitave Mise prema puku nije nikako neophodno potrebno za uspješno pastoralno djelovanje. Čitava liturgija riječi, u kojoj se opsežno realizira aktivno sudjelovanje vjernika pomoću dialoga i pjevanja, odvija se prema puku... Svakako se može željeti da se i euharistijska liturgija celebrira versus populum i da vjernici mogu izravno slijediti čitav obred, i time više svijesno sudjelovati. Ali to ne smije dovesti do prenaglog i katkad malo promišljenog preokretanja postojećih crkvi i oltara, na više ili manje nepopravljivu štetu drugih vrednota koje takodjer treba respektirati. - Poželjna je dakle izgradnja oltara versus populum u novim crkvama; u drugim slučajevima moći će se postepeno doći do toga ozbiljno proučenim adaptacijama i poštujući sve vrednote.- Ako se smatra korisnim da se privremeno dopusti podizanje prenosnih oltara (portatilia) koji će omogućiti celebriranje prema puku, neka se brižno bdije nad dostojanstvom i ljepotom koja dolikuje oltaru, stolu žrtve i žrtvene gozbe Božje obitelji".

Vijeće za provedbu liturgijske konstitucije dalo je slijedeću uputu za slučaj da se pred već postojeći oltar stavlja altare portatile za celebriranje prema puku ("Notitiae" 1965. br. 5 pg 138): izmedju oba oltara neka bude "spatium vere notabile", a osim toga je poželjno da se altare portatile postavi izvan svetišta, i to tako da "circa se habeat spatium sufficiens ad modum presbyterii, ab aula ecclesiae opportune distinctum".

A glede čuvanja presv. Sakramenta na glavnom oltaru, ako se služi Misa na prenosnom oltaru pred njim, pa svećenik nužno okreće ledja tabernakulu, stavljen je ovaj uvjet ("Notitiae" ibid.): tabernakul na glavnom oltaru "sit in tali alitudine collocatum, ut caput celebrantis, qui stat ad pedes altaris intermedii, superet".

Sve ove lemente treba imati pred očima, ako se želi postavljati prenosni oltar za celebriranje versus populum.

Bez pismene dozvole Duhovnoga stola nije dopušteno premještati tabernakul s glavnog oltara na pokrajni ili na koje drugo mjesto. I zbog takvih slučajeva vjernici su se tužili, jer smatraju da se na taj način umanjuje štovanje presv. Sakramenta.

Sve ovo nismo rekli zbog toga što bismo bili protivni služenju Mise versus populum, nego da se izbjegnu "neukusna, nelogična i forsirana rješenja". Liturgijska reforma, kao i svaka druga solidna reforma, treba vremena. Da se ne postignu nepoželjne posljedice, potrebno je da se vjernici za te reforme najprije dobro pripravе, da razumiju njihov smisao. Ovoj pripravi neka dušobrižnici posvete najveću pažnju.

Zagreb, dne 5. siječnja 1966. (Služb. vjesnik Nadb. zagrebačke, Br. I-1966, str. 10/11.).

+ FRANJO KARD. ŠEPER v.r.
nadbiskup

++++++++++

Broj: 806-1966.

KRATAK KOMENTAR APOST. KONSTITUCIJE "PAENITEMINI".

1. Post i nemrs ne promatraju se izolirano, odvojeno, nego se stavljaju u širi okvir pokore i pokorničkih djela uopće. Uredba govori o "crkvenoj disciplini pokore". Pokora pretpostavlja svijest o Božjoj svetosti i o grešnosti čovjeka. Duh pokore traži od čovjeka grešnika da promijeni svoj život, da se odvrati od svega što je zlo i da se obrati i vrati k Bogu. Duh pokore potiče čovjeka da Bogu dade zadovoljštinu za grijehe, svoje i tudje. Krepost pokore je prvenstveno nutarnji stav čovjeka, ali se nužno očituje i u vanjskim djelima. - Kakvu važnost imade duh pokore baš danas, kad se svim silama nastoji izbrisati iz svijesti i sam pojam grijeha, nije teško uočiti. Apost. Uredba kaže: "Svi su vjernici po Božjem zakonu obvezani da čine pokoru".

Prema kršćanskoj tradiciji tri su poglavita načina pokore: molitva, djela kršćanske ljubavi i odricanje, posebno odricanje u pogledu hrane (nemrs i post). Prema prilikama ljudi i vremena sad se više naglašuje jedan, sad opet drugi oblik pokore.

Ako sve ovo imamo pred očima, razumjet ćemo zašto Crkva ni danas ne napušta sasvim propise o nemrsu i postu, a ipak s druge strane, ublažujući te propise, posebno naglašuje vršenje kršćanske ljubavi prema bližnjemu.

2. Crkva je dala posebni pokornički karakter ovim dijelovima i danima crkvene godine koji imadu posebnu vezu s uskrsnim Kristovim misterijem, s tajnom Muke i Uskrsnuća. Stoga čitava korizma, kao priprava za uskrsni misterij, ima značaj pokore. Obvezatni pokornički dani za čita-

vu Crkvu jesu: svaki petak u godini, kao spomen-dan Isusove Muke, i Pepelnica (Čista srijeda).

3. Katolici su dužni obdržavati nemrs na sve petke u godini, osim ako koji zapovijedani blagdan padne na petak; a post i nemrs na Pepelnicu i Veliki petak. - Ukinuta je dakle obveza posta i nemrsa na Badnjak, i uoči Bezgrešnog Začeća. Razumije se da svatko može i nadalje dobrovoljno postiti na te dane kao i na druge dane na koje je prije bila obaveza posta (npr.na Kvatre).

4. Nemrs zabranjuje uživanje mesa, ali ne zabranjuje uživanje mliječnih proizvoda i bilo kakvih začina, takodjer od životinjske masti. U novom propisu ispuštena je prijašnja zabrana juhe od mesa na dane nemrsa.

5. Zakon posta propisuje da bude samo jedan potpuni obrok, ali ne brani da se nešto založi ujutro i uveče.

6. Bitno obdržavanje propisanih pokorničkih dana obvezuje pod težak grijeh ("eorum substantialis observantia graviter tenet"). Ova je odredba nova i vrlo važna. Ovi crkveni zakoni o pokori vežu u savjesti, pred Bogom, dakle nisu samo savjet. Ipak se ne smatra teškim grijehom svaki pojedini prekršaj zakona, nego "bitno", drugim riječima češće ili redovito kršenje zakona. Kako se vidi, ovdje se više naglašuje osobna odgovornost svakog vjernika pred Bogom da vrši ove čine pokore u duhu iskrenosti i ozbiljnosti. Prema tomu, što ozbiljnije i iskrenije će biti volja da vjernik pravi pokoru na dane i na način koji je Crkva odredila, to manje teškom će se smatrati djelomična povreda tih odredaba. Veći razlog koji ispričava čini manje teškim neodržavanje propisa; zbog razmjerno velikog razloga može uopće ne biti grijeh (bolest; ako se obroci uzimaju u menzi; ako se na putu ne može birati hrana itd.). Prema novim propisima zakon nemrsa veže od navršene 14.godine života, a ne od navršene 7.godine, kako je bilo dosada. Crkva ipak želi da se i malodobnoj djeci ucijepi u dušu osjećaj za pokoru. Tu dužnost imadu ne samo dušobrižnici, nego na posebni način i roditelji. Zakon posta obvezuje, kao i dosada, od navršene 21. do započete 60.godine života.

7. Nacionalne biskupske Konferencije, koje su po II Vatik.koncilu dobile veću kompetenciju nego su je dosada imale, mogu takodjer prenijeti pokorničke dane (ali uvijek imajući posebni obzir na korizmu)te mjesto posta i nemrsa odredjivati za svoje područje druge oblike pokore, osobito djela kršćanske ljubavi i pobožnosti.

U Zagrebu, dne 28.veljače 1966. (Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br.II-1966, str.35/36.

+ FRANJO KARD. ŠEPER v.r.
nadbiskup.

==========

SACRA CONGREGATIO DE DOCTRINA FIDEI

INSTRUCTIO DE MATRIMONIIS MIXTIS

Matrimonii sacramentum, a Christo Domino tamquam signum coniunctionis suae cum Ecclesia constitutum, ut sacram suam vim plene exerceat ac repase evadat coniugibus magnum mysterium (cfr. Eph.5,32), quo ipsi in intima vitae suae consuetudine significent amorem quo Christus se tradidit pro hominibus, maxime postulat plenam atque perfectam concordiam coniugum, praesertim in iis quae ad religionem pertinent: "nam distrahi solet aut saltem relaxari animorum vinculum, ubi in rebus ultimis et summis, quae homo veneratur, id est in religionis veritatibus et sensibus, dissimilitudo mentium et voluntatum intercedit diversitas" (Pius XI, Litt.Enc. "Casti Connubii"). Quare Ecclesia Catholica gravissimum suum esse munus ducit fidei bonum tum in coniugibus tum in filiis tueri atque custodire. Proinde summa cura vigilantiaque annititur, ut catholici cum catholici nuptias ineant.

Praeclarum autem hujus sedulae cigilentiae testimonium est ecclesiastica de matrimoniis mixtis disciplina, praescriptis Sodicis Iuris Canonici sancita, quae duplicis impedimenti formam habet, mixtae scilicet religionis et disparitatis cultus; quorum alterum nuptias vetat catholicorum cum acatholicis baptizatis, salva tamen matrimonii validitate (Canones 1060-1064), alterum vero invalidum reddit matrimonium a catholico cum non baptizato contractum (Canones 1070-1071).

Huiusmodi Ecclesiae sollicitudinis de tuenda christiani coniugii sanctitate aliud testimonium est ipsa forma iuridica consensus praestandi; de qua licet praeteritis temporibus variae normae exstiterint, nihilominus semper cautum est, ne nuptiae clandestinae permitterentur.

Quam viam persequentes, Pastores omnes edoceant fideles, quod sit religiosum bonum ac pretium huius Sacramenti graviter eos moneant de difficultatibus periculisque, quae matrimonio cum christiano non catholico et multo magis cum non christiano contrahendo inhaerent; omnibus aptis rationibus efficient, ut iuvenes coniugium cum parte catholica ineant.

Fatendum tamen est peculiares nostrae actatis condiciones, quae in vitam socialem ac familiarem brevi temporis spatio tam graves mutationes induxerunt, difficiliorem quam anteactis temporibus observantiam disciplinae canonicae de matrimoniis mixtis reddidisse.

In his rerum adiunctis nunc accidit, ut frequentiora sint catholicorum cum non catholicis commercia, vitae consuetudines et usus, atque adeo facilius inter eos amicitiae necessitudines nectantur, quae quidem, uti experientia constat, crebriores mixtorum matrimoniorum occasiones praebere solent.

Unde pastoralis Ecclesiae sollicitudo hodie etiam magis postulat, ut in matrimoniis quoque mixtis et matrimonii sanctitas, secundum doctrinam catholicam, et fides coniugis catholici omnino in tuto ponantur, et educatio catholica prolis maxima, qua fieri potest, diligentia et efficacia curetur. Haec pastoralis cura propterea magis necessaria est, quod, ut notum est, apud acatholicos diversae sententiae inveniuntur tam de essentia matrimonii quam de eius proprietatibus, maxime de indissolubilitate et consequenter de divortio et novis matrimoniis post di-

vortium (civile) ineundis. Quare Ecclesia suum esse officium censet fideles suos tueri, ne in periculum fidei inducantur aut damna sive spiritualia sive materialia patiantur. Nupturientes igitur accurate erudiantur de natura, proprietatibus, obligationibus matrimonii et de periculis quae sunt vitanda.

Praeterea in hac re minime est obliviscenda ipsa catholicorum agendi ratio cum fratribus a catholica Ecclesia seiunctis nunc tenenda, prouti a Concilio Oecumenico Vaticano II per Decretum de Oecumenismo sollemniter statuta est. Quod suadere videtur, ut mitigetur rigor vigentis disciplinae de matrimoniis mixtis, non quidem in iis quae ad ius divinum pertinent, sed in quibusdam normis ecclesiastico iure inductis, quibus haud raro seiuncti fratres se offendi arbitrantur.

Facile conici licet gravissimam huiusmodi quaestionem nullo modo effugisse Concilium Oecumenicum Vaticanum II, quod idcirco a Decessore Nostre fel. rec. Ioanne XXIII indictum est, ut hodiernis christiani populi necessitatibus consuleret. Ac revera Concilii Patres varia de hac re vota protulerunt, quae quidem, uti par erat, attento animo sunt considerata.

Itaque, post collata consilia cum sacris Pastoribus quorum interest, omnibus mature perpensis, ac firmis in suo vigore perstantibus duobus impedimentis mixtae religionis et disparitatis cultus - data tamen locorum Ordinariis facultate ab iisdem dispensandi, secundum Apostolicas Litteras "Pastorale Munus" n. 19 et 2o, gravibus extantibus causis et servatis de iure servandis - et salvo iure Ecclesiarum Orientalium, sequentia, auctoritate Pauli PP.VI, statuuntur, quae, si experientia comprobata fuerint, in Codicem Iuris Canonici, qui nunc recognoscitur, certa ac definita ratione inserentur.

I - § 1. Prae oculis semper habeatur periculum fidei a coniunge catholico propulsandum esse atque prolis educationem in religione catholica sedulo curandam (cfr. can 1o6o).

§ 2. Loci Ordinarius vel Parochus partis catholicae gravibus verbis inculcandam curabit obligationem omnino cavendi de futurae prolis baptismo et educatione in religione catholica; cuius obligationis adimpletio firmabitur per eiusdem partis catholicae expressam promissionem seu per cautiones.

§ 3. Pars acatholica, debita cum observantia, sed claro modo certior facienda est de catholica doctrina circa matrimonii dignitatem, maxime autem circa eius praecipuas proprietates, quae sunt unitas et indissolubilitas.

Eidem parti nota fieri debet gravia coniugis catholici obligatio tutandi, servandi profitendi propriam fidem, in eaque baptizandi et educandi prolem forte nasciturum.

Quoniam huiusmodi obligatio in tuto est ponenda, ipsa nupturiens acatholicus invitetur, ut sincero apertoque animo promittat se id esse minime impediturum. Si vero pars acatholica putat se hanc promissionem sine laesione proprie conscipientiae praestare non posse, Ordinarius casum cum omnibus adiunctis ad Sanctam Sedem referat.

§ 4. Etsi lege ordinaria hae promissiones scripto dandae sunt, tamen Ordinarii est sive generatim sive singulis in casibus decernere, utrum haec promissio partis catholicae aut partis acatholicae aut utriusque scripto danda sit necne, itemque statuere quomodo actis matrimonialibus sit inserenda.

II - Si forte alicubi, ut quandoque in quibusdam regionibus contingit, catholica prolis educatio impeditur, non tam libera coniugum voluntate quam populorum legibus et moribus, quibus nupturientes obtemperare coguntur, loci Ordinarius, omnibus attente perpensis, dispensare ab hoc impedimento poteris, dummodo pars catholica parata sit, pro eo quod scit et potest, omnia facere, ut universa proles nascitura catholice baptizetur et educetur, et constiterit de bona partis acatholicae voluntate. Quae indulgens, Ecclesia etiam ea spe ducitur fure ut leges civiles, libertati humanae adversantes, veluti eae, quae educationem catholicam prolis vel exercitationem catholicam religionis vetant, aboleantur atque adeo ius naturale hisce in rebus vim suam obtineat.

III - In matrimoniis mixtis celebrandis forma canonica est servanda, de qua in can 1094 agitur, et quidem ad validitatem.

Si vero difficultates exoriuntur, Ordinarius ad Sanctam Sedem casum referat cum eius adiunctis.

IV - Quad formam liturgicam, derogando cann. 1102,3 et 4 ac 1109,3, conceditur locorum Ordinariis ut permittant celebrationem matrimoniorum etiam mixtorum, adhibitis sacris ritibus cum suetis benedictionibus et sermone.

V - Quaelibet matrimonii celebratio coram sacerdote catholico et ministro acatholico qui simul suum quisque ritum peragunt, prorsus vitanda est. Tamen nihil obstat, quominus, postquam religiosa caerimonia est absoluta, minister acatholicus nonnulla gratulatoria et hortatoria proferat verba, et quaedam preces una cum acatholicis recitentur. Quae omnia fieri licet approbante Ordinario loci et opportunis cautionibus adhibitis, ad periculum admirationis avertendum.

VI - Ordinarii locorum et parochi sedulo invigilent, ut familiae, e mixtis nuptiis ortae, iuxta datas promissiones sancte vivant, praesertim quod attinet ad prolem catholica doctrina et moribus imbuendam.

VII - Excommunicatio, qua ex can 2319, § 1, n.1 plectuntur qui matrimonium ineunt coram ministro acatholico, abrogatur. Effectus hujus abrogationis ad praeteritum valent.

Hae normae statuuntur eâ mente et voluntate, quam supra declaravimus: ut hodiernis fidelium necessitatibus satius consulatur, utque mutuae rationes inter catholicos et acatholicos impensiore caritatis sensu afficiantur.

In id igitur toto animo et constanti opera incumbant qui munere funguntur tra dendae christifidelibus doctrinae catholicae, maxime parochi. Qui quidem id praestare studeant, maxima adhibita erga fideles caritate et salva semper reverentia aliis debita, acatholicis scilicet atque etiam eorum persuasionibus bona fide innixis.

Coniuges autem catholici curent, ut fidei donum in seipsis firment et augeant atque, christianarum virtutum semitas in familiari vita semper sectantes, etiam parti acatholicae ac filiis praeclarum exemplum continenter exhibeant.

Datum Romae, die 18 Martii a. MCMLXVI.

A. Card. OTTAVIANI
Pro-Praefectus.

+ Petrus Parente
Secretarius

(Služb.Vjesnik Nadb.zagrebačke, Br. III-1966., str.41-44.).

UKREPLJENJE ŽENIDBE U KORIJENU

Apostolskim Pismom "Pastorale munus" od 3o. XI 1963. br.21. svaki sjedišnji biskup ima vlast ukrijepiti u korijenu, samo ako traje ženidbena privola, ženidbu nevaljanu radi ženidbene zapreke nižega stupnja ili zbog manjka u bitnom obliku, i ovo takodjer u slučaju ako se radi o mješovitim ženidbama, ali uz obdržavanje propisa k.1o61.

Ukrepljenje u korijenu može se primijeniti samo onda, ako se nevaljana ženidba ne može ukrjepiti običnim ukrepljenjem. Ukrepljenje u korijenu jest čin nadležnoga crkv.poglavara, kojim nevljana ženidba postaje valjanom i ujedno se njezina valjanost pravnom fikcijom prenosi unatrag u prošlost. Uključuje dakle: ukrepljenje same ženidbe, oprost od eventualne ženidbene zapreke, oprost od obnove bitnog oblika i prijenos valjanosti pravnom fikcijom unatrag obzirom na kanonske učinke. Ovakova naime ženidba vrijedi kao valjana od časa podjele ukrepljenja, a njezini se učinci prenose unatrag do časa sklapanja ženidbe.

Za ovakovo ukrepljenje ženidbe traže se slijedeći uvjeti: 1. da ženidbena privola obadviju stranaka još postoji, ali se ne može obnoviti, bilo zbog toga što je nemoguće drugu stranku upozoriti na nevaljanost ženidbe bez velike opasnosti za prvu stranku, bilo zbog toga što je nemoguće drugu stranku skloniti, da obnovi ženidbenu privolu pred Crkvom; manjak, naime, privole ne može se ničim nadomjestiti; privola mora biti po naravnom pravu dostatna, dakle ne consensus fornicarius, nego pravi voljni čin, kojim obadvije stranke predaju i primaju trajno i isključivo pravo na tijelo u odnosu na one čine, koji su prikladni za radjanje djece; ova privola mora biti na vanjski način očitovana bilo kojim znakom (izjava pred gradjanskim ili inovjerskim službenikom ili što više i sama copula, si est intentio ineundi perpetuum vitae consortium ad instar matrimonii); 2. da je ženidba bila nevaljana radi oprostive zapreke crkvenog prava ili manjka u bitnom obliku (k.1139); 3. da nema pogibli rastave i 4. da postoje važni razlozi za ukrepljenje.

Praktične upute za župnika bit će slijedeće:

Stranku, koja želi urediti svoju nevaljanu ženidbu, župnik će ispitati i po mogućnosti na temelju dokumenata ustanoviti: da li su oboje kršteni, da li su oboje slobodnoga stanja, da li postoji medju njima kakova ženidbena zapreka od koje Crkva ne bi mogla ili ne običaje podijeliti oprost i da li bi se mogla obnoviti ženidbena privola. Ukrijepiti se u korijenu može samo ona ženidba, kod koje privola još traje, ali je nemoguće obnoviti. Zatim će župnik tražiti neka stranka sama napiše molbu za ukrepljenje njezine ženidbe u korijenu (župnik stranci tu i treba pomoći). U molbi trebaju biti navedeni svi potrebni podaci, da Ordinarij dobije jasnu sliku slučaja. Uz generalija, datum i mjesto vjenčanja treba navesti: a) kako je došlo do sklapanja braka i da li je u početku postojao medjusobni sporazum sklopiti i crkvenu ženidbu, b) da ženidbena privola traje, ali da nije moguće nagovoriti drugu stranku da pred Crkvom obnovi ženidbenu privolu, c) da ne prijeti opasnost rastave (medjusobno slaganje), d) da su djeca, ukoliko ih ima, kršćena i odgajana u kat.Crkvi, e) da ne zna niti za kakvu ženidbenu smetnju. Ovoj će molbi župnik priložiti prikaz samoga slučaja, popratiti ga svojim mišljenjem i potvrditi istinitost iznesenih podataka. Molbi će župnik priložiti slijedeće dokumente: 1) izvod iz matice vjenčanih ispostavljen od držav.matičara (ako se radi o civilnom braku) ili izvod iz matice vjenčanih ispostavljen od inovjerskog službenika (ako se radi o

ženidbi sklopljenoj pred službenikom druge vjere) i 2)krsni list odnosno listove djece rodjene u ovoj ženidbi.

Na temelju iznesenog Ordinarij će donijeti odluku i ženidbu ukrijepiti u korijenu. U izdanom rješenju žipnik će dobiti uputu, kako treba ukrijepljenu ženidbu upisati u matične knjige.

(Služb.vjesnik Nadb. zagrebačke, Br. IV-1966, str.64/65.).

.....

Broj: 2328/1966.

Novi propisi o indeksu zabranjenih knjiga

"Osservatore Romano" od 15. VI og. donosi Obavijesti (Notificatio) Sv.Kongregacije pro Doctrina Fidei koju donosimo u cijelosti.

Ovaj značajni dokumenat sadrži nove odredbe ili bolje reći: nove poglede na Indeks zabranjenih knjiga.

Crkveno učiteljstvo, kojemu je Krist povjerio da čuva čistoću njegove nauke, nužno se već od početka borilo protiv krivih vjerskih nauka, napose onih koje su nastajale u samom krilu kršćanstva. Pronalaskom štampe postale su pogibelji širenja krivih nauka sve veće. Tako s vremenom nastaje "Indeks", katalog knjiga koje je Crkva proglasila štetnima za vjeru ili moral. I u Crkv.zakoniku ima čitav niz odredaba "de prohibitione librorum" (can. 1395-14o5). Dozvolu za čitanje zabranjenih knjiga davala je redovito, iz opravdanog razloga, Kongregacija Sv.Oficija, u pojedinim slučajevima Ordinariji (can 14o2). Izdavanje i čitanje nekih zabranjenih knjiga bilo je kažnjivo strogom crkvenom cenzurom(can. 2318).

Mnogo je razloga zbog kojih Crkva današnjice donekle modificira svoj stav u pitanju zabrane knjiga. Indeks sadrži množinu knjiga koje danas nisu više aktuelne. Literarna produkcija zauzela je tolike razmjere, da je već nemoguće s jednog centralnog mjesta sve kontrolirati i o svemu izreći sud. Crkva takodjer sve više računa sa zrelošću savjesti kršćana i s njihovom vlastitom sviješću odgovornosti.

Bilo bi netočno reći da je Indeks "ukinut". Dokumenat Sv.Kongregacije pro doctrina fidei mijenja samo njegov značaj. Indeks nema više juridičke vrijednosti crkvenog zakona s dodanim kaznenim sankcijama, ali u cijelosti ostaje njegovo moralno značenje (suum vigorem moralem servat). Indeks upozorava savjest kršćanina da izbjegava one knjige koje mogu biti štetne po vjeru ili moralni život (na to nas obvezuje već sam prirodni moralni zakon); pokazuje takodjer koje bi knjige mogle biti štetne. Indeks dakle ubuduće obvezuje koliko obvezuje prirodni moralni zakon i moralni propisi o grešnoj prigodi. Raditi protiv ove dužnosti savjesti je grijeh.

Crkva se dakako ne odriče svoga prava da i ubuduće izriče svoj sud o pojedinim publikacijama, za koje smatra da su u suprotnosti s principima vjere i morala, i da ih javno osudi. Dokumenat na posebni način nalaže biskupima i biskupskim konferencijama da bdiju nad štampom i po potrebi upozoravaju svoje vjernike na ono što bi im moglo biti od štete.

U Zagrebu, 8.srpnja 1966. (Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br. VI-1966, str. 82/83.).

+ FRANJO KARD. ŠEPER v.r.
nadbiskup

IZJAVA SVETE KONGREGACIJE OBREDA I VIJEĆA ZA PRIMJENU UREDBE O SVETOJ LITURGIJI

U zadnje vrijeme različiti dnevnici i ilustrirani listovi pružaju svojim čitateljima vijesti i fotografske snimke o liturgijskim obredima, osobito celebriranju Euharistije, koji su strani katoličkom kultu i gotovo nevjerojatni, kao npr. "obiteljske euharistijske gozbe" obavljane u privatnim kućama iza kojih slijede objedi, Mise s neobičnim i svojevoljnim obredima, odijelima i formularima, a kadšto i uz pratnju glazbe koja ima sasvim profani i svjetovni karakter koji nije dostojan svetoga čina. Sve ove manifestacije kulta, koje potječu iz privatne inicijative, nužno dovode do toga da se oduzima sveti karakter liturgiji koja je najčišći izraz štovanja koje Crkva daje Bogu.

Sasvim je neumjesno navoditi kao motiv za takve postupke pastoralno prilagodjivanje današnjem vremenu koje se - to treba naglasiti - provodi po planu, a ne samovoljno. Sve ovo nije u skladu ni sa slovom ni s duhom liturgijske Uredbe koju je izdao II Vatikanski koncil, protivi se eklezialnom smislu liturgije te škodi jedinstvu i dostojanstvu Božjega puka.

Sv.Otac Pavao VI rekao je 13.listopada 1966.: "Različitost jezika i novi obredi koje obnoviteljski pokret uvodi u liturgiju ne smiju dopustiti ništa što nema potrebnog odobrenja odgovorne vlasti biskupa i ove Svete Stolice, ništa što ne bi bilo dostojno službe Božje, ništa što je očito profano i neprikladno da izrazi nutarnji i posvećeni karakter molitve, a takodjer ništa tako čudno i neobično da - mjesto da podržava pobožnost zajednice koja moli - zbunjuje i smeta te je sprečava da razvije razumnu i opravdanu tradicionalnu religioznost". Dok žalimo činjenice koje su gore navedene i publicitet koji im se daje, upravljamo usrdni poziv Ordinarijima mjesta i redovničkim Ordinarijima da bdiju nad ispravnom primjenom liturgijske Konstitucije, da opomenu s dobrotom i odlučnošću začetnike tih manifestacija, makar ti imali i dobru namjeru, i da - u slučaju potrebe - uklone zloporabe te da spriječe svaku inicijativu koju nije odobrila i koju ne vodi sveta hijerarhija; da unapredjuju s velikom brigom pravu liturgijsku obnovu, kakvu želi Koncil, da se veličanstveno djelo te obnove provede bez stranputica i da donese one plodove kršćanskog života koje Crkva od nje očekuje.

Osim toga dozivamo u pamet da nije dozvoljeno služiti sv.Misu u privatnim kućama, osim u slučajevima, koji su predvidjeni i točno odredjeni po liturgijskim zakonima.

U Rimu, dne 29.prosinca 1966.

GIACOMO Card.LERCARO, bolonjski nadbiskup, predsjednik Vijeća za primjenu Konstitucije o sv.Liturgiji.

ARCADIO M.Card.LARRAONA
Prefekt Sv.Kongreg.Obreda

FERDINANDO ANTONELLI
nasl.nadbiskup od Idiore,
Tajnik Sv.Kongreg.Obreda

Opaska.- Donosimo ovu izjavu najvišeg auktoriteta u liturgijskim stvarima ne zbog toga što bi u našoj nadbiskupiji postojale ovakve zloporabe ili pogibelj takvih devijacija, nego zbog toga da naši svećenici, ako budu čitali u štampi o ovim "eksperimentima" koji se provode u nekim zemljama, znadu kakvo je stanovište Crkve.

(Službe.Vjesnik Nadb.zagrebačke, Br.I-1967, str.1/2.)

.....

SACRA CONGREGATIO PRO ECCLESIA ORIENTALI

DECRETUM

De matrimoniis mixtis inter catholicos et orientales baptizatos acatholicos

Crescens matrimoniorum mixtorum frequentia inter orientales-catholicos et christianos orientales acatholicos in Patriarchatibus et Eparchiis orientalibus et in ipsis dioecesibus latinis, itemque necessitas incommodis inde emanantibus occurrendi causae fuerunt cur Concillium Oecumenicum Vaticanum II statuerit: "quando catholici orientales cum acatholicis orientalibus baptizatis matrimonium ineunt, formam canonicam celebrationis pro his matrimoniis obligare tantum ad liceitatem; ad validitatem sufficere praesentiam ministri sacri, servatis aliis de iure servandis" (Decretum "De Eccl.Orient.Cath.",n.18).

Cum autem in hodiernis singularibus rerum adiunctis mixta matrimonia inter fideles quoque catholicos latini ritus et fideles orientales acatholicos ineantur, diversaque disciplina canonica multas et graves difficultates sive in Oriente sive in Occidente inegeneret, variis e partibus preces Summo Pontifici factae sunt ut disciplinam canonicam unicam in materia reddere dignaretur, catholicis quoque latini ritus indulgens quod pro catholicis ritus orientalis statutum erat.

SS.mus Dominus Noster PAULUS, Divina Providentia Papa VI, re mature perpensa ac diligenter pervestigata, precibus et optatis Sibi porrectis concedendum censuit ab benigne indulsit ut ubique terrarum, ad praecavenda matrimonia invalida intra fideles latini ritus et fideles christianos non-catholicos rituum orientalium, a d consulendum firmitati et sanctitati nuptiarum, ad magis magisque fovendam caritatem inter fideles catholici sive orientales sive latini matrimonia contrahunt cum fidelibus orientalibus non catholicis, formam canonicam celebrationis pro his matrimoniis obligare tantum ad liceitatem; ad validitatem sufficere praesentiam ministri sacri, servatis aliis de iure servandis.

Q uae quidem matrimonia sedulo in praescriptis libris quamprimum sub vigilantia Pastorum ut adnotentur curandum est; quod etiam valet quando catholici orientales cum acatholicis orientalibus baptizatis matrimonium ineunt, ad normam Decreti Conciliaris "De Ecclesiis Orientalibus Catholicis" n.18.

Pro ipsa matrimonii sanctitate ministri quoque acatholici reverenter et enixe rogantur ut mutuam operam praestent ad adnotationem nuptiarum curandam in libris partis catholicae, sive latini sive orientalis ritus.

Ordinariis autem locorum, qui dispensationem super impedimentum mixtae religionis concedunt, facultas pariter fit dispensandi ab obligatione servandi formam canonicam ad liceitatem et difficultates extent quae, eorum prudenti iudicio, hanc requirant dispensationem.

Idem Summa Pontifex Sacrae Congregationi pro Ecclesia Orientali, cui Ipse praeest, mandavit ut summa haec deliberatio et concessio omnibus nota fieret; quapropter eadem Sacra Congregatio, consulta etiam Sacra Congregatione pro Doctrina Fidei, de mandato Sanctissimi, praesens Decretum exaravit in Acta Apostolicae Sedis referendum.

Ut interim hoc novum statutum in omnium quorum interest notitiam veniat, sive sunt cuiusvis ritus catholici sive orthodoxi, praesens Decre-

tum vigere incipiet a die XXV mensis Martii an. MCMLXVII, in festo Annuntiationis Beatae Mariae Virginis.

Contrariis quibuscumque minime obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus Sacrae Congregationis pro Ecclesia Orientali, die XXII mensis Februarii an. MCMLXVII, in festo Cathedrae S. Petri Apostoli.

Marius Brini, a Secretis. G. Card. TESTA

(Služb.vjesnik Nadb.zagreb., br.IV-1967, str.26/27).

+ + +

Sve veći broj ženidbi koje se sklapaju izmedju katolika istočnjaka i nekatoličkih istočnih kršćana u patrijaršijskim područjima i biskupijama istoč.obreda kao i u biskupijama latinskog obreda, i potreba da se izbjegnu neprilike što iz toga proizlaze - navedoše Ekumenski Koncil II Vatikanski da odredi: "Kad katolički istočnjaci sklapaju ženidbu s nekatoličkim krštenim istočnjacima, kanonski oblik sklapanja tih ženidbi obvezatan je samo što se tiče dopuštenosti, dok za valjanost dostaje prisutnost posvećenog službenika. Ostaju na snazi druge točke kanonskog prava." (Dekret "O katoličkim istočnim crkvama" broj 18).

Medjutim, zbog osobitih okolnosti našega vremena sklapaju se mješovite ženidbe takodjer izmedju katolika lat.obreda i vjernih nekatol. istočnjaka. Iz razlike crkv.zakonodavstva na Istoku i na Zapadu izviru mnoge i teške neprilike. Zato se s različitih strana tražilo od Vrhovnog Svećenika neka bi se udostojao izjednačiti crkv.zakone u tome predmetu, protežući i na katolike latinskog obreda ono što je odredjeno za katoličke vjernike istočnih obreda.

Vrhov.Svećenik Pavao VI nakon duboka razmišljanja i brižnog ispitivanja prosudio je da će biti korisno prihvatiti molbe i prijedloge koji su mu upućeni, te se udostojao - kako bi se izbjegle nevaljane ženidbe izmedju vjernika lat.obreda i vjernih nekatol.kršćana koji pripadaju istoč.obredima, kako bi se učvrstila ustanova ženidbe i zaštitila svetost ženidbe, te kako bi se što više poticala ljubav izmedju vjernih katolika i vjernih nekatolika istočnjaka - dopustiti da u slučajevima kad katol.vjernici bilo latinskog bilo istočnog obreda - gdje se god nalazili - sklapaju ženidbe s vjernim nekatol.istočnjacima, kanonski oblik sklapanja ženidbe obvezuje samo u pogledu dopuštenosti, dok za valjanost dostaje prisutnost posvećenog službenika. Treba medjutim paziti na održavanje drugih tačaka kako propisuje pravo.

Neka se pazi da ta vjenčanja, pod nadzorom matičara, budu brižno i što prije ubilježena u odredjene knjige. To vrijedi i onda kad vjerni katolički istočnjaci sklapaju ženidbu s krštenim nekatol.istočnjacima prema odredbama koncilskog dekreta "O katoličkim istočnim crkvama" br.18.

U svrhu zaštite same svetosti ženidbe uljudno i usrdno se mole i nekatolički službenici da pruže svoju suradnju, kako bi se takve ženidbe zabilježile u knjigama katoličke stranke, bila ona latinska ili istočnjačka.

Mjesni Ordinariji koji podjeljuju oprost od zabrane mješovite vjere imaju takodjer ovlast da podijele i oprost od obaveze pridržavanja kanonskog oblika sklapanja ženidbe, kad god se pojave teškoće koje po njihovu razboritom sudu čine takav oprost potrebnim.

Vrhovni Svećenik, koji osobno predsjeda Sv.Kongregaciji za Istoč. Crkvu, stavio je toj Kongregaciji u zadatak da svima objavi ovu njegovu visoku odluku i dopuštenje. Zato je Sv.Kongregacija za istoč.Crkvu u dogovoru sa Sv.Kongregacijom za nauku vjere, izvršavajući nalog Vrhovnog Svećenika, dala da se ovaj dekret objavi u Acta Apostolicae Sedis.

Kako bi ova nova odredba mogla postati poznata svima kojih se tiče, kako katolika tako i pravoslavnih svih obreda, ovaj Dekret stupa na snagu dana 25.mjeseca ožujka godine 1967. na blagdan Navještenja Blažene Djevice Marije.

Ovim svaka suprotna odredba gubi vrijednost.

Dano u Rimu, iz sjedišta Sv.Kongregacije za Istoč.Crkvu, dana 22. mjeseca veljače godine 1967, na svetkovinu Stolice Svetoga Petra Apostola.

G. kardinal Testa.

.....

Broj 1435/1967.

MJEŠOVITE ŽENIDBE IZMEDJU KATOLIKA I NEKATOLIČKIH KRŠĆANA ISTOČNIH OBREDA

Ovaj je dekret Sv.Kongregacija za istoč.Crkvu novi korak oko nastojanja katol.Crkve u pravcu ekumenizma. U samom je dekretu kao jedan od razloga navedeno da je to učinjeno "ad magis magisque foverdam caritatem inter fideles catholicos et fideles orientales non catholicos".

Već je koncilski dekret "De Ecclesiis Orientalibus catholicis"(nr. 18) priznao valjanost (validitet) ženidbe sklopljene izmedju katolika istočnog obreda s kršćanskim nekatolikom istočnog obreda, ako je ta ženidba i sklopljena pred nekatoličkim dušobrižnikom istoč.obreda. Kanonska forma (pred katoličkim župnikom i dva svjedoka) je samo ad liceitatem, što dakako znači da veže pod grijeh. Prema tomu takva bi ženidba bila valjana, ali nedozvoljena.

Ovaj dekret proširuje to i na katolike latinskog obreda ubique terrarum. - Dekret je stupio na snagu 25.III 1967. Prema tomu ženidba koju bi od toga dana katol.stranka sklopila npr. sa strankom pravoslav. vjere, pred pravoslav.dušobrižnikom, servatis servandis, smatra se valjanom, premda nedozvoljenom, ako je sklopljen bez dozvole nadležnog Ordinarija. Ordinarijima mjesta dana je ovlast da iz ozbiljnih razloga, uz dispenzaciju super mixta religione, podijele takodjer dispenzaciju ab obligatione servandi formam canonicam ad liceitatem pa je u tom slučaju takva ženidba i valjana i dozvoljena.

Dušobrižnici su pozvani da takve ženidbe ubilježe u svoje matice.

U Zagrebu, dne 18. travnja 1967.

+ Franjo Kard.Šeper, v.r.
nadbiskup

(Služb.Vjesnik Nadb.zagrebačke,Br.IV-1967, str.28/29.)

.....

Broj: 1438-1967.

NOVI PROPISI O OPROSTIMA

Pod datumom 1. siječnja 1967. izdao je Sv. Otac Pavao VI važnu Apostolsku konstituciju koja počinje riječima "Indulgentiarum doctrina", a koja donosi nove propise o oprostima.

Već za vrijeme IV zasjedanja II Vatik. koncila bile su pozvane pojedine nacionalne Biskupske konferencije da raspravе pojedina pitanja u vezi s naukom i disciplinom oprosta, a u vidu pojednostavljenja dosadanje prakse. Rezultati tih rasprava trebali su biti iznesени 11.XI 1965. na posebnom sastanku svih predsjednika Biskupskih konferencija. Medjutim je Sv. Otac odredio da se predmet izvan odredjenog dnevnog reda, stavi na general. kongregaciju Koncila. Nakon uvodnog referata koji je na 156. generalnoj kongregaciji (9. XI) održao kardinal Cento, iznijeli su na naredним sjednicama pojedini patrijarhe stanovište svojih sinoda, a predsjednici Biskup. konferencija stanovišta svojih konferencija. Neke su konferencije svoje prijedloge predale samo pismenim putem. Kako izričito veli Sv. Otac u Apost. konstituciji (V, 12), te su primjedbe uzete u obzir kod formuliranja novih odredaba.

Konstitucija ima dva dijela. - Prvi je dio dogmatski te iznosi teološku nauku o oprostima. Na tomu su insistirali mnogi koncilski oci smatrajući da bi bio manjkav dokument koji bi sadržavao samo disciplinske promjene, a ne bi preispitao teološke osnovice nauke o oprostima. - Ovaj dio Konstitucije neka svećenici temeljito prouče, pa neka danom zgodom o tomu govore vjernicima u propovijedi i katekizaciji. Time će se postići da vjernici ispravno shvate pravu bit oprosta pa će se njima s više duhovne koristi služiti.

Drugi dio Konstitucije donosi praktične norme koje u mnogočemu mijenjaju dosadanju praksu oprosta. Ovdje upozoravamo samo na neke važnije točke.

1. Za djelomične (nepotpune) oproste ne odredjuju se više brojčane, "matematičke" mjere (oprost od 300 dana ili 7 godina...) nego se jednostavno označuju kao "djelomični oprost". Ipak djelomični oprost nije nešto neodredjeno, nego Crkva daje vjerniku, koji u stanju milosti obavi djelo obdareno oprostom, oproštenje tolike vremenite kazne koliko je dobio samim tim svojim činom. Ova je odredba u duhovnom pogledu vrlo važna, jer će vjernik znati da mjera oprosta ovisi o njegovim duševnim dispozicijama, o revnosti i ljubavi s kojom je to djelo obavio.

2. Potpuni se oprost može dobiti samo jednom u danu (osim oprosta na času smrti koji se može postići, ako je vjernik taj dan već primio drugi potpuni oprost). Prema tome ne postoje više potpuni oprosti "toties quoties" (npr. na Dušni dan, na "Porcijunkulu"). - Kakogod će ova odredba pobuditi negodovanje ili žalost mnogih vjernika, ona će dovesti do toga da vjernici više cijene potpune oproste, kad budu vidjeli da ih nije tako lako postići. "Malo se cijeni ono što se obilnije pruža" (Const. V, 12). Uvjeti za potpuni oprost ostali su kao dosad: ispovijed, Pričest i molitva na nakane Sv. Oca. Ali je posebno naglašeno da je za postižavanje potpunog oprosta potrebno da u duši vjernika mora biti isključena svaka sklonost prema bilo kojem, makar i lakom, grijehu. Ovo je u teologiji bilo uvijek poznato, ali možda premalo naglašavano ili zaboravljeno. Tko to ima na umu, lako će vidjeti da nije tako lako de facto postići potpuni oprost.

3. Ukida se dosadanja terminologija "indulgentiae reales" (za oproste koji su bili vezani uz pobožnu upotrebu nekih predmeta, npr. križa, krunice) i "indulgentiae locales" (za oproste koji su bili vezani uz posjet nekih mjesta, npr. pojedinih crkvi). Ti oprosti dakako ostaju, ali se ukidanjem ovih izraza želi jasnije istaći da se oprosti daju djelima vjernika, a ne mjestima ili predmetima; mjesta i predmeti su samo prigoda za stjecanje oprosta.

4. Svaki svećenik ima pravo blagoslivljati "pietatis obiecta" (križeve, medalje, krunice, škapulare). To vrijedi i za križeve kojima oni koji su spriječeni obaviti križni put u crkvi (npr. bolesnici) mogu dobiti oproste križnog puta. Ti se predmeti blagoslivljaju po obredu koji je propisan po Rimskom Obredniku; ako nije propisana nikakva posebna formula, onda znakom križa (uz riječi: "U ime Oca i Sina i Duha Svetoga"). Svaki vjernik koji se tim blagoslovljenim predmetima služi "pia mente" dobiva djelomični oprost.

Ako je takve predmete blagoslovio Papa ili bilo koji biskup, može se osim toga postići potpuni oprost na blagdan sv. Petra i Pavla, uz uvjet da se još po bilo kojoj formuli (npr. Vjerovanje apostolsko) doda ispovijest vjere.

5. Po smislu br. 2o Konstitucije ukida se ubuduće "privilegium altaris" (vidi can. 916 i 918) kao posebni privilegih podijeljen samo nekim oltarima, jer se taj privilegij zapravo proteže na sve Mise koje se služe za pokojnike na bilo kojem oltaru.

Ovdje smo naveli samo neke karakteristične nove odredbe o oprostima. Glede ostalih pojedinosti upućujemo na sam tekst Konstitucije koji treba više put pročitati.

U Konstituciji je navedeno da nove norme stupaju na snagu tri mjeseca iza kako bude objelodanjena u Acta Apostolicae Sedis. Konstitucija je promulgirana u Acta od 3o. I 1967, pa prema tome ove norme stupaju na snagu 1. svibnja o.g.

U Zagrebu, dne 17. IV 1967. (Služb. Vjesnik Nadb. zagrebačke, Br. IV-1967, str. 29-31.)

+ Franjo Kard. Šeper, v.r.
nadbiskup

Opaska: Prijevod Konstitucije bit će objavljen u slijedećem broju Službenog vjesnika.

==========

SVETOGA OCA PAPE PAVLA VI

APOSTOLSKA KONSTITUCIJA O IZMJENI PROPISA O SVETIM OPROSTIMA (OPROŠTENJIMA)

I

1. Nauka o oprostima i njihova upotreba koje već kroz više vijekova vrijede u kat. Crkvi počivaju na Božanskoj Objavi kao na čvrstom temelju. Predana ona naime od apostola "uz pomoć Duha Svetoga napreduje u Crkvi" dok "Crkva tijekom stoljeća neprestano kroči prema punini božanske istine dogod se na njoj ne ispune riječi Božje".

No da bi se pravo shvatila ta nauka i njena spasonosna upotreba, potrebno je da u pameti obnovimo neke istine koje je sveopća Crkva, prosvijetljena riječju Božjom, uvijek vjerovala, a učili su ih tijekom stoljeća i uče bilo u pastirskom radu bilo preko učevnih dokumenata nasljednici apostola, biskupi, a u prvome redu nasljednici Sv.Petra, pape.

2. Kako nas uči božanska Objava, iza grijeha slijede kazne, što ih zadaje božanska svetost i pravda bilo (tako) da ih treba isptaštati na ovome svijetu bolima, nevoljama i teškoćama u životu, bilo čak ognjem i mukama ili čistilišnim kaznama na drugome svijetu. Stoga kršćani bijahu uvijek uvjereni da krivi životni put ima mnogo zapreka pa da je oštar, trnovit i škodljiv za one koji po njemu idu.

Te kazne nalaže pravedan i milosrdan Božji sud da bi se duše očistile i da se zaštiti svetost moralnog reda, a slava Božja da dodje opet do potpune svoje uzvišene časti. Svaki naime grijeh donosi sa sobom poremećenje općega reda, što ga je Bog neiskazanom svojom mudrosti i u neizmjernoj ljubavi uredio i uništava silna dobra bilo obzirom na samoga grešnika bilo obzirom na ljudsku zajednicu. A kršćanskom srcu svih vremena bijaše jasno da je grijeh ne samo prestupak Božjega zakona nego povrh toga, i ako ne uvijek izravno i otvoreno, da je i prezir ili zanemarivanje osobnoga prijateljstva izmedju Boga i čovjeka i prava i nikada dosta procjenjiva uvreda Boga; grijeh je pače nezahvalno odbacivanje Božje Ljubavi koja nam je dana u Kristu, budući da je Krist svoje učenike nazvao prijateljima a ne slugama.

3. Nužno je stoga za potpuno oproštenje i naknadu grijeha, kako to zovu, ne samo da se po iskrenom obraćenju srca obnovi prijateljstvo s Bogom i da se popravi uvreda nanesena Njegovoj mudrosti i dobroti, nego takodjer da se sva dobra, i osobna i društvena i ona koja se odnose na sam sveopći red, a koja su grijehom umanjena ili uništena, opet potpuno uspostave bilo dragovoljnom naknadom - a te neće biti bez patnje - bilo podnašanjem kazna dosudjenih od same pravedne i presvete Božje mudrosti. Tako će u čitavome svijetu zablistati iz njih svetost i sjaj Božje slave. S druge strane, iz postojanja i težine kazna raspoznaje se ludost i zloća grijeha i njegove zle posljedice.

A nauka o čistilištu jasno pokazuje da kazne što ih treba ispaštati ili ostaci grijeha koje treba očistiti, mogu ostati a često doista i ostaju takodjer i onda, kad je krivnja već oproštena: u njemu se naime čiste poslije smrti čistiličnim mukama duše pokojnika koje "su u pravom kajanju umrle u Božjoj ljubavi prije nego što su dostojnim plodovima kajanja zadovoljile za grijehe svojih čina i propuštanja". To isto dosta očituju takodjer i same liturgičke molitve kojima se od drevnih vremena služi kršćanska zajednica. Pripuštena naime svetoj pričesti ona moli: "da mi koji s pravom trpimo zbog svojih grijeha, milosrdno budemo spašeni na slavu tvojeg imena".

A svi ljudi, dok žive na ovome svijetu, počinjaju barem lake i svakidašnje grijehe: tako da svima treba Božjega milosrdja da bi se oslobodili kažnjivih posljedica grijeha.

II

4. Po tajnovitom i dobrostivom misteriju Božjega uredjenja ljudi su medjusobno združeni nadnaravnom nužnom vezom, uslijed koje grijeh jednoga takodjer škodi ostalima, kao što takodjer i svetost pojedinca

donosi dobro ostalima. Tako se kršćani uzajamno pomažu u postizavanju nadnaravnoga cilja. Dokaz za to zajedništvo očito se pokazuje kod samoga Adama čiji grijeh prelazi rađanjem na sve ljude. No veći i savršeniji izvor, temelj i uzor te nadnaravne povezanosti jest sam Krist u čiju nas je zajednicu pozvao Bog.

5. Jer eto Krist "koji nije učinio grijeha", "trpio je za nas"; "izranjen je za naše grijehe, izbijen za naše opačine... i modricama njegovim mi smo se iscijelili".

Idući Kristovim tragovima kršćani su uvijek nastojali da se na putu prema nebeskom Ocu uzajamno pomažu molitvom, iskazivanjem duhovnih dobara i pokorničkom naknadom; i što ih je poticala žarča ljubavi, to su se više povodili za Kristom patnikom, noseći vlastiti križ u naknadu za svoje i tudje grijehe, znajući sigurno da mogu kod Boga Oca milosrdja pomagati svojoj braći da postignu spasenje. Ta drevna dogma o zajednici svetih jest ono, čime se život pojedinih sinova Božjih u Kristu i po Kristu povezuje sa životom sve druge braće kršćama divnim vezom u nadnaravnom jedinstvu mističnoga Tijela Kristova kao u jednoj mističnoj osobi.

Na taj se način pribavlja "blago Crkve". To blago nije doduše kao (neki) zbroj bogatstava koja se kroz vjekove zgrće, nego je neizmjerna i neiscrpiva vrijednost što je kod Boga imaju zadovoljštine i zasluge Krista Gospodina, prinesene, da bi se čitavo čovječanstvo oslobodilo od grijeha i došlo do zajedništva s Ocem; to blago jest upravo sam Krist Otkupitelj u kome jesu i imaju snagu zadovoljštine i zasluge njegova otkupljenja. Osim toga k tome blagu pripada takodjer i vrijednost uistinu neograničena, neprocjenjiva i uvijek nova što je pred Bogom imaju molitve i dobra djela Bl.Dj.Marije i svih svetih; oni su naime slijedeći Krista Gospodina po njegovoj milosti same sebe posvetili i izvršili djelo što su ga od Oca primili; tako te su radeći na vlastitom spasenju doprinijeli takodjer za spas svoje braće u jedinstvu Mističnoga Tijela."

"Svi naime koji su Kristovi i imaju njegova Duha sraščuju (ujedinjuju) se u jednu Crkvu i medjusobno su u njemu sjedinjeni (Uspor.Efež. 4,16). Jedinstvo se dakle ljudi na zemlji nipošto ne prekida sa braćom koja su usnula u miru Kristovu nego naprotiv, prema neprestanoj vjeri Crkve, jača. Time što se stanovnici neba tjesnije sjedinjuju s Kristom, utvrdjuju čvršće u svetosti cijelu Crkvu... i mnogostruko doprinose sjajnijoj njezinoj izgradnji (Uspor. 1 Kor 12,12-27). Primljeni naime u domovinu i nazočni kod Gospodina (Uspor. 2,Kor. 5,8) ne prestaju po Njemu, s Njime i u Njemu posredovati kod Oca za nas. Čine to prinoseći mu zasluge što su ih postigli na zemlji po jedinome Posredniku izmedju Boga i ljudi, Isusu Kristu (Uspor. 1 Tim 2,5), služeći u svemu Gospodinu i nadopunjujući u svome tijelu ono što nedostaje Kristovim mukama za njegovo Tijelo koje je Crkva (Uspor.Kol.1,24). Upravo tako njihova bratska skrb vrlo mnogo pomaže našu slabost".

Stoga izmedju vjernika, bilo onih koji su postigli nebesku domovinu, bilo onih koji ispaštaju u čistilištu svoje čine bilo onih koji još putuju kao stranci na zemlji, doista postoji neprekinuta veza ljubavi i obilna izmjena svih dobara kojima se ublažuje božanska pravda, kada se okaju svi grijesi čitavoga mističnoga Tijela; milosrdje se pak Božje potiče na blagost, da bi skrušeni grešnici bili što prije privedeni do punoga uživanja dobara Božje obitelji.

III

6. Crkva, tamo od prvih vremena svijesna tih istina, poznavala je različite putove i išla njima, da bi se plodovi Kristova otkupljenja primijenili na pojedine vjernike i da bi vjernici radili na spasenju braće i tako se čitavo tijelo Crkve ujedinilo u pravdi i svetosti za savršeni dolazak kraljevstva Božjega kada će biti Bog sve u svemu.

Sami, naime, apostoli poticahu svoje vjernike da mole za spas grešnika; a najstariji je običaj Crkve sveto čuvao to vršenje, osobito kada su pokornici vapili za posredovanjem cijele zajednice, i zato, što su se pokojnici pomagali molitvama, najviše pak prinošenjem euharistijske žrtve. Takodjer su se za spas grešnika već od starih vremena prinosila Bogu dobra djela, u prvom redu ona koja su teška ljudskoj krhkoj naravi. A jer su se mnogo cijenile patnje što su ih za vjeru i Božji zakon podnosili mučenici, običavali su ih pokornici moliti da potpomogunuti njihovim zaslugama brže polučе od biskupa pomirenje. Molitve naime i dobra djela pravednika cijenila su se toliko te se je pouzdano tvrdilo da se pomaganjem čitavoga kršćanskoga puka pokornik čisti i otkupljuje.

Kod svega se pak toga smatralo da za oproštenje grijeha druge braće ne radi pojedini vjernici, ni vlastitim samo silama; vjerovalo se naime da sama Crkva kao jedno tijelo, sjedinjena s Glavom Kristom, pruža zadovoljštinu preko pojedinih udova.

A Crkva Otaca bila je posve uvjerena da izvršuje spasonosno djelo u zajedništvu i pod vlašću Pastira koje je Duh Sveti postavio za biskupe da upravljaju Božjom Crkvom. Biskupi dakle, prosudivši sve razborito odredjivali su način i mjeru davanja zadovoljštine; štoviše, oni su dopuštali da se kanonske kazne podmiruju drugim djelima, možda lakšim, no koja odgovaraju općem dobru ili unapredjuju bogoljubnost, a obavljali su ih sami pokornici, pače kadikad drugi vjernici.

IV

7. Uvjerenje koje živi u Crkvi da pastiri Gospodnjega stada mogu primjenjivanjem zasluga Kristovih i svetaca oslobadjati pojedine vjernike uvelo je pomalo tijekom stoljeća po nadahnuću Duha Svetoga koji uvijek oživljuje Božji narod, upotrebu oprosta; time je u samoj nauci i stezi Crkve niknuo napredak a ne promjena i iz korijena Objave došlo je novo dobro na korist vjernika i čitave Crkve.

A kada se je upotreba oprosta pomalo raširila, očitovala se u povijesti Crkve kao zapažena činjenica najviše tada, kada su rimski pape odredili da nekoja dobra djela koja odgovaraju zajedničkom dobru Crkve "imaju vrijediti mjesto svake druge pokore" i kada su - uzdajući se u milosrdje svemogućega Boga i... u zasluge i zaštitu njegovih apostola puninom apostolske vlasti davali "ne samo potpun i obilniji, nego štoviše najpotpuniji oprost svih njihovih grijeha" vjernicima "koji se doista kaju i ispovijedili su se" i koji takova djela obavljaju.

Jer, "Jedinorodjeni Sin Božji... stekao je blago vojujućoj Crkvi... A to je blago... po Sv. Petru, ključaru nebā, i njegovim nasljednicima na zemlji predao da se korisno dijeli vjernicima. Isto tako da se onima koji se doista kaju i ispovjedili su se, iz osobitih i razumnih razloga milosrdno primjenjuje sada za potpuno sada opet za djelomično otpuštanje vremenite kazne, dužne za grijehe. I to jednako općenito kao što i posebno, kako već u Bogu budu vidjeli da je korisno. Zna se pak da količi-

nu tog blaga povećavaju zasluge blažene Bogorodice i svih izabranika."

8. Otpuštanje vremenite kazne, dužne za grijehe, koji su što se tiče krivnje, već izbrisani, nazvano je posebnim imenom "oproštenje". Ta nauka ima nešto zajedničko sa ostalim načinima ili putevima, kojima se pošlo da bi se uništili ostaci grijeha; no ujedno se od tih načina izričito razlikuje.

Služeći se naime Crkva u oproštima svojom vlašću dijeliteljice otkupljenja Krista Gospodina, ona ne samo moli, nego kršćaninu, dovoljno raspoloženu, dijeli punom vlasti blago zadovoljština Kristovih i svetaca da bi mu se otpustile vremenite kazne.

Cilj što ga crkvena vlast kod dijeljenja oprosta sebi postavlja jest u tome da ona ne samo pomaže kršćaninu kako bi otplatio dužne kazne nego ga također potiče na vršenje djela pobožnosti, pokore i ljubavi, osobito na ona, koja koriste porastu vjere i općem dobru.

A ako kršćani prenose oproste na korist pokojnika, onda oni na izvanredan način vrše ljubav pa dok misle na ono što je nebesko ispravnije uredjuju zemaljski život.

Ovu je nauku Učiteljstvo Crkve kao svoju čuvalo i proglašivalo raznim dokumentima. Istina, u upotrebu oprosta uvlačile su se katkada zloporabe bilo stoga što su se "radi nerazboritih i suvišnih oprosta" ključevi Crkve omalovažavali a pokornička se zadovoljština slabila, bilo stoga što se zbog "nepravednih probitaka" pogrdjivalo ime oprosta, No Crkva, dok ispravlja i popravlja zloporabe, "uči i nalaže da se upotreba oprosta koja je za kršćanski puk izvanredno spasonosna a ugledom svetih Koncila potvrdjena, mora zadržati u Crkvi pa osudjuje na izopćenje one koji bilo tvrde da su oprosti nepotrebni bilo poriču da ima u Crkvi vlast koja bi ih davala."

9. A Crkva poziva takodjer i danas sve svoje sinove da prosude i promotre kako je upotreba oproštenja važna da se unaprijedi život pojedinaca pače i cijeloga kršćanskog društva.

Da ukratko spomenemo glavne stvari: Ova spasonosna upotreba uči ponajprije: "Zlo je i gorko što si ostavio... Gospodina Boga" (Jer 2,19). Dok naime vjernici stiču oproštenja, shvaćaju da ne mogu vlastitim silama zadovoljiti za zlo što su ga griješeći nanijeli samima sebi, pače čitavoj zajednici pa ih to stoga potiče na spasonosnu poniznost.

Upotreba oproštenja zatim uči, kako smo u Kristu tijesnim jedinstvom medju sobom povezani i koliko može doprin ijeti nadnaravni život svakoga pojedinca drugima da se i oni sami mogu lakše i uže sjediniti s Ocem. Stoga upotreba oproštenja silno raspaljuje ljubav i vrši je na izvanredan način tim što se braći koja u Kristu počivaju pruža pomoć.

10. Sticanje oproštenja potiče na pouzdanje i nadu u potpuno pomirenje s Bogom Ocem; no to radi ipak tako da ne daje povoda ni za kakovu nemarnost, i nikako ne slabi težnju za duševnim stanjima koja se traže za potpuno sjedinjenje s Bogom. Oprosti naime, iako su nezaslužena dobročinstva, ipak se daju bilo za žive bilo za pokojne, samo ako su ispunjeni odredjeni uvjeti. Za njihovo se naime postizavanje traži s jedne strane da budu izvršena propisana dobra djela, a s druge da vjernik ima dužnu dispoziciju; to jest da ljubi Boga, mrzi na grijehe, da se pouzdaje u zasluge Krista Gospodina i da čvrsto vjeruje da mu je od velike koristi zajedništvo Svetih.

A ne smije se ni prepustiti reći da se vjernici, stičući oprošteńja, poslušno podvrgavaju zakonitim crkvenim pastirima a osobito nasljedniku Sv.Petra, nebeskoga ključara, budući da im je sam Spasitelj dao nalog neka pasu i upravljaju njegovom Crkvom.

I tako spasonosna ustanova o oprostima doprinosi na svoj način da se Kristu prikazuje Crkva tako da nema ljage ni bore nego sveta i neokaljana, u Kristu divno ujedinjena nadnaravnim vezom ljubavi. Budući da se naime pomoću oprosta udovi Crkve koja se čisti brže pridružuju nebeskoj Crkvi, to se ujedno po oproštenjima Kristovo kraljevstvo sve više i više i brže priprema "dok svi ne postignemo jedinstvo vjere i punu spoznaju Sina Božjega, stanje savršena čovjeka, punu mjeru Kristova rasta" (Efež. 4,13).

11. Oslanjajući se dakle na te istine, sveta Majka Crkva ponovno preporučuje svojim vjernicima upotrebu oprosta, kao vrlo dragu kršćanskome puku tijekom više stoljeća pa takodjer i našemu vremenu, kaošto to iskustvo dokazuje. No time ona ne namjerava uopće ništa oduzeti od ostalih načina posvećivanja i čišćenja, u prvom redu ne od presvete misne žrtve i sakramenata, osobito sakramenta pokore; zatim ni od obilnih pomagala koja se jednim imenom nazivaju sakramentalia-blagoslovine, ni konačno od djela pobožnosti, pokore i ljubavi. Svim je tim pomagalima zajedničko ovo jedno što postižu posvećenje i očišćenje to jače, koliko se tko po ljubavi čvršće sjedinjuje sa Kristom kao Glavom i sa Crkvom. Odlika ljubavi u kršćanskom životu potvrdjuje se takodjer oprostima. Oni se naime ne mogu steći bez iskrenoga obraćenja srca (metanije) i sjedinjenja s Bogom, čemu se dodaje ispunjavanje propisanih djela. Drži se dakle red ljubavi u koji se po dijeljenju blaga Crkve uvrštava otpuštanje kazna.

Crkva potiče svoje vjernike da ne napuštaju i ne omalovažuju svetih tradicija otaca nego da ih zdušno prihvate kao dragocjeno blago katoličke obitelji i da im se pokoravaju. Ipak ona dopušta da se u svetoj i pravednoj slobodi sinova Božjih svaki pojedinac služi takovim pomagalima očišćenja; no neprestano im doziv̌lje u pamet ono što treba više od toga cijeniti da bi se postiglo spasenje budući da je nužno ili bolje i uspješnije.

No da se sama upotreba oprosta podigne na veće dostojanstvo i čast, sveta je Majka Crkva smatrala prikladnim da se u njihovim propisima nešto promijeni pa je odredila da se izdadu nove norme.

V

12. Norme koje slijede unose u nauku o oproštenjima prikladne razlike, nakon što su prihvaćeni i prijedlozi biskupskih zborova.

Ostaju netaknute naredbe Kodeksa kanonskog prava i Dekreta Svete Stolice o oproštenjima, ukoliko se slažu sa novim propisima.

Kod pripremanja propisa gledalo se osobito na ovo troje: da se odredi novo mjerilo za djelomični oprost, da se glede potpunih oprosta uvede primjereno smanjenje, a što se tiče oproštenja stvarnih (realnih) i mjesnih (lokalnih) kako ih zovu, da se svedu i sastave u jednostavnijem i časnijem obliku.

Što se tiče djelomičnog oproštenja, zapostavilo se staro odredjivanje na dane i godine, a izabrana je nova norma ili mjerilo prema kojemu se promatra sam čin kršćanina koji obavlja djelo oproštenjima obdareno.

A budući da kršćanin svojim činom može - osim zasluge što je glavni plod čina - osim toga zadobiti otpuštanje vremenite kazne, i to toliko veće koliko je veća ljubav onoga koji radi i vrsnoća čina, odlučili smo da to otpuštanje kazne što ga kršćanin stiče svojim činom uzmemo kao mjeru za otpuštanje kazne što ga crkvena vlast djelomičnim oproštenjima velikodušno dodaje.

Što se tiče potpunoga oproštenja, činilo se zgodnim njihov broj primjereno umanjiti da bi kršćani ispravno cijenili vrijednost potpunog oproštenja pa da bi ga ukrašeni dužnim duševnim raspoloženjima mogli stičati. No ono naime što se češće zbiva premalo se pazi; što se pruža obilnije, malo se cijeni, budući da većini kršćana treba prilično vremena da bi se za postizavanje potpunog oproštenja dolično pripravili.

Što se tiče stvarnih i mjesnih oprosta, ne samo da im je broj veoma smanjen nego je ukinuto i samo ime da bi bilo očitije kako se oprostima obogaćuju čini kršćana a ne stvari ili mjesta koja su samo prigode za sticanje oproštenja. Što više, članovi pobožnih udruženja mogu zadobiti oproštenja njima vlastita, ako ispunjuju propisana djela, a ne trqži se upotreba znakova.

P R O P I S I

Br. 1. Oproštenje je otpuštanje pred Bogom vremenite kazne za grijehe koji su, što se tiče krivnje, već izbrisani, a kršćanin ga, ako je propisno duševno raspoložen i uz stalne i odredjene uvjete, zadobiva preko Crkve koja kao djeliteljica otkupljenja punom vlasti dijeli i primjenjuje blago zadovoljština Krista i Svetaca.

Br. 2. Oproštenje je djelomično (nepotpuno) ili potpuno, kako već djelomice ili potpuno oslobadja od vremenite kazne, dužne za grijehe.

Br. 3. Oproštenja bilo djelomična bilo potpuna mogu se uvijek primjenjivati pokojnicima na način pomaganja.

Br. 4. Nepotpuna će se oproštenja ubuduće označivati samo ovim riječima: "djelomično oproštenje", ne dodavajući nikakva odredjivanja dana ili godina.

Br. 5. Kršćaninu koji, barem u srcu skrušen, obavlja djelo obdareno djelomičnim oproštenjem daje se preko Crkve upravo toliko otpuštenja vremenite kazne, koliko ga on sam prima svojim činom.

Br. 6. Potpuno se oproštenje može samo jedamput na dan steći, ne dirajući u propis 18. broja za one koji su "u času smrti".

Djelomično pak oproštenje može se sticati više puta kroz dan, ako se ništa drugo izričito ne označi.

Br. 7. Da bi se dovilo potpuno oproštenje, traži se izvršivanje djela obdarena oproštenjem i da se ispune tri uvjeta, a to su: sakramentalna ispovijed, sveta pričest i molitva na nakanu Svetoga Oca. Osim toga traži se, da se isključi svaka težnja prema bilo kojem lakom grijehu.

Ako nema potpuno toga duševnog raspoloženja ili ako se ne ispune rečeni uvjeti - izuzima se broj 11. o "zapriječenima" - oproštenje će biti samo djelomično.

Br. 8. Ta tri uvjeta mogu se obavljati kroz više dana prije ili

poslije izvršivanja djela; ne dolikuje se ipak da se pričest i molitva na nakanu Svetoga Oca obave u dan, kada se obavlja djelo.

Br. 9. Jednom sakramentalnom ispovijedju može se stići više potpunih oproštenja; no jednom pričesti i jednom molitvom na nakanu Sv.Oca stiče se samo jedno potpuno oproštenje.

Br. 10. Uvjet da se moli na nakanu Sv.Oca potpuno se ispunjava ako se na njegovu nakanu izmoli jedamput OČE NAŠ i ZDRAVO MARIJO; ipak se dopušta pojedinim vjernicima da prema ljubavi i odanosti svakoga pojedinca prema Sv.Ocu mole bilo koju drugu molitvu.

Br. 11. Ostaje na snazi ovlast što je po 935. kanonu Crkvenoga prava imaju ispovjednici, da naime "onima koji su zaprijećeni " mijenjaju bilo propisano djelo bilo uvjete. Mjesni pak Ordinariji mogu vjernicima nad kojima prema pravnoj normi imaju vlast, dopustiti da ti mogu sticati potpuno oproštenje bez stvarne ispovijedi i pričesti, ako stanuju u mjestima gdje ni na koji način ne mogu pristupati k ispovijedi ili pričesti ili to mogu baćem vrlo teško. Samo treba da su skrušena srca i da odluče da će rečenim sakramentima pristupiti čim budu mogli.

Br. 12. Više se ne upotrebljava dioba oproštenja na osobna, stvarna i mjesna da bi bilo očitije kako se oproštenjima obogaćuju djela kršćana premda se kadikad povezuju sa stvari ili mjestom.

Br. 13. Priručnik će se oproštenja pregledati s tom nakanom da se obdare oproštenjima samo osobite molitve i osobita djela pobožnosti, ljubavi i pokore.

Br. 14. Popisi i kratki sadržaji oproštenja redova, redovničkih kongregacija, družba koje bez zavjeta zajednički živu, kao i pobožnih vjernićkih društava, neka se pregledaju što prije, tako da bi se potpuno oproštenje moglo sticati samo u posebne dane što će ih odrediti Sveta Stolica na prijedlog vrhovnoga upravitelja ili, ako se radi o pobožnim udruženjima, mjesni Ordinarij.

Br. 15. Potpuno oproštenje koje se može primijeniti samo za pokojne, može se dana 2. studenoga sticati u svim crkvama, javnim kapelicama ili i polujavnim - od onih koji se takonito njima služe.

A u župnim crkvama može se osim toga žadobiti potpuno oproštenje dva puta u godini: na dan naslovnog blagdana i 2.kolovoza u koji dolazi oprošt "porciunkula" ili u drugi koji zgodniji dan što će ga odrediti Ordinarij.

Sva spomenuta oproštenja moći će se sticati bilo u dane gore odredjene, bilo uz pristanak Ordinarija, u nedjelju prije ili iza toga.

Ostala oproštenja podijeljena crkvama ili kapelicama pregledat će se što prije.

Br. 16. Propisano djelo za sticanje potpunog oproštenja koje je dodijeljeno crkvi ili kapelici jest njezin pobožan pohod na kojemu se moli molitva Gospodnja i simbol vjere (Oče naš i Vjerujem u Boga).

Br. 17. Kršćanin koji se pobožnim srcem služi nabožnim predmetom (raspelom, križem, krunicom, škapularom, medaljicom), blagoslovenim od bilo kojega svećenika, dobiva djelomično oproštenje.

No ako nabožan predmet bude blagoslovljen od Pape ili od bilo kojega biskupa, kršćanin, služeći se pobožna srca istim predmetom može za-

dobiti takodjer potpuno oproštenje na blagdan svetih apostola Petra i Pavla, dodavši ipak ispovijest vjere u bilo kojemu obrascu.

Br. 18. Ako se ne može dobiti svećenik koji bi kršćaninu, kad je u životnoj opasnosti, podijelio sakramente i apostolski blagoslov povezan sa potpunim oproštenjem o kojemu govori kanon 468, § 2. Crkvenoga prava, tada Sveta Majka Crkva istomu, ako je pravo raspoložen, dobrostivo dopušta steći potpuno oproštenje na času smrti, samo ako je tijekom života habitualno molio kakove molitve. Za sticanje toga oproštenja pohvalno se upotrebljava raspelo ili križ.

Isto to potpuno oproštenje moći će kršćanin zadobiti na času smrti iako je toga dana stekao već drugo potpuno oproštenje.

Br. 19. Norme dane o potpunim oproštenjima, osobito one koje se spominju u 6. broju, primjenjuju se takodjer potpunim oproštenjima koja su se dosada obično nazivala "toties quoties" (toliko puta koliko puta).

Br. 20. Sveta Majka Crkva iako zabrinuta za pokojne što je najviše moguće, ukinula je svaki privilegih o toj stvari i zaključila da se istim pokojnicima najobilnije pomaže svakom misnom žrtvom.

+ + +

Novi propisi, na kojima se osniva sticanje oproštenja, počet će vrijediti (stupit će na snagu), nakon tri mjeseca od dana, u koji će se ta konstitucija izdati u Acta Apostolicae Sedis.

Oproštenja pridodana upotrebi nabožnih predmeta, koji se gore spominju, prestaju kada prodju tri mjeseca od dana u koji će se ta konstitucija objaviti u Acta Apostolicae Sedis.

Izmjene o kojima se govori u 14. i 15. broju moraju se predložiti Svetoj Penitencijariji (Svetom Pokorništvu) u roku od godinu da na; a kada prodju dvije godine od dana ove konstitucije, izgubit će svaku snagu oproštenja koja ne budu potvrdjena.

Hoćemo da ove Naše odredbe i propisi budu sada i ubuduće čvrsti i snažni, bez obzira, koliko bi to trebalo, na konstitucije i Apostolske Uredbe izdane od Naših predšasnika kao i na ostale propise, makar zaslužuju da se posebno spomenu i dokinu.

Dano u Rimu, kod Sv. Petra dne 1. siječnja, u osmini rodjenja G.N. Isusa Krista, godine 1967, četvrte Našega Pontifikata.

PAPA PAVAO VI.

(Služb. Vjesnik Nadb. zagrebačke, Br. V-1967, str. 42-48).

= = = = =

Broj: 1568/1967.

POKRETNI SPOMENICI KULTURE

Ovime se braći svećenicima priopćuju zaključci Prosvjetno-kulturnog vijeća Sabora SRH, koji su uz ostale institucije upućeni i crkvenim ustanovama, a imaju svrhu, da se poduzmu neke mjere za čuvanje i evidenciju pokretnih spomenika kulture (umjetničkih slika i kipova).

Na crkvene ustanove se posebno odnosi točka 3.

Dogodilo se već više krađja umjetničkih kipova iz nekih kapela, a postoji opasnost, da se nepažnjom zabaci koje umjetničko djelo ili otudji radi nepoznavanja njegove vrijednosti.

Stoga se upravitelji crkvi i kapela umoljavaju, da načine popis pokretnih umjetničkih djela. Dobro je sastaviti inventar u tri primjerka sa slijedećim podacima o pokretnom spomeniku kulture: a) dimenzije - duljina, visina, širina; b) opis materijala od kojega je načinjeno djelo; c) boja i po mogućnosti težina; d) vrijeme nastanak i stilske karakteristike; e) fotografija.

U slučaju kradje svi ti podaci bit će veoma potrebni, da se djelo pronadje i vrati.

Pokretne umjetnine naših crkvi i kapela moraju biti osigurane što sigurnijim bravama. Ako su ti objekti na osamljenim mjestima, osobito su potrebne rešetke na prozorima. Medjutim, ako se radi o vrijednim umjetničkim djelima u osamljenim kapelama dobro je prenijeti ih na čuvanje u župni dvor. Gdje je to moguće radi prostora, preporuča se, da se u župnom dvoru jedna soba uspostavi kao župski muzej, u kojem bi se čuvali vrijedni kipovi i slike.

Nitko ne smije bez posebne dozvole Nadb. duhovnog stola prodavati ili poklanjati kipova i slika svetaca iz crkvenih inventara.

Upozoravaju se braća svećenici i na osobito vrijedne primjerke starih izdanja knjiga, koje se nalaze po našim župskim knjižnicama a koje su gdjegdje slabo ili nikako zaštićene. Možda se nalaze razbacane na tavanu u wjetima sigurnog uništavanja? Takve knjige takodjer spadaju u baštinu kulturnih spomenika. Moraju se čuvati na suhom i sigurnom mjestu. Vlč. g. dr Vjekoslav Bajsić ovlašten je od Uzoritog Ordinarija, da vrijedne primjerke knjiga iz župskih knjižnica, ako nisu dovoljno čuvane, prenese uz revers na čuvanje u knjižnicu Bogoslovskog Fakulteta u Zagrebu.

Potanje upute mogu braća svećenici dobiti od kustosa Dijecezanskog muzeja kao i u Arhitektonskom otsjeku Nadb. Duh. Stola.

U Zagrebu, dne 22. svibnja 1967. (Služb. vjesni Nadb. zagrebačke, Br. VI-1967., str. 72/73).

+ FRANJO KUHARIĆ v.r.
Gen. vikar.

ZAŠTITA POKRETNIH SPOMENIKA KULTURE

ZAKLJUČCI PROSVJETNO- KULTURNOG VIJEĆA SABORA SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE HRVATSKE

Prosvjetno-kulturno vijeće Sabora SR Hrvatske raspravljalo je na sjednici održanoj 14. travnja 1967.g. o aktuelnim problemima zaštite pokretnih spomenika kulture. Rasprava je vodjena na osnovi Informacije koju je izradio Republički sekretarija za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu.

Nakon provedene rasprave Vijeće je zaključilo:

1. U cilju aktiviranja što šireg kruga institucija, društveno-političkih organizacija, kao i gradjana na očuvanju naše kulturne baštine, predlaže se Socijalističkom savezu radnog naroda Hrvatske, a posebno Turističkom savezu Hrvatske, da s problematikom zaštite pokretnih spomenika kulture upoznaju svoje organizacije kako bi ove mogle mobilizirati svoje članstvo u odgovarajućim akcijama na čuvanju spomeničke baštine.

2. Predlaže se općinskim skupštinama da nakon rasprave o problemima zaštite pokretnih spomenika kulture na svom području poduzmu konkretne mjere i to: preko svojih organa osiguraju efikasno izvršavanje Zakona o zaštiti spomenika kulture; ustanovama kulture na svom području omoguće ubrzan rad na evidenciji i registraciji pokretnih spomenika kulture; preko svojih organa pojačaju kontrolu nad prometom pokretnih spomenika kulture; uspostave režim zaštite u neosiguranim sakralnim i drugim objektima u kojima se nalaze pokretni spomenici kulture; područnim zavodima za zaštitu kulture pomognu u uspostavljanju povjereničke službe u svim mjestima u kojima se nalazi značajniji broj spomenika kulture; kod odobravanja sredstava institucijama koje se na ovaj ili na onaj način bave zaštitom pokretnih spomenika kulture - namjenjuju sredstva u programu njihova rada prvenstveno za evidenciju i registraciju spomenika kulture; u slučaju neizvršavanja preuzetih obaveza poduzimaju odgovarajuće sankcije prema tim ustanovama, kao i da prema svojim mogućnostima više interveniraju u otkupu pokretnih spomenika kulture. Posebno se preporuča općinskim skupštinama u turističkim područjima da razmotre mogućnost otvaranja trgovine antikvitetima!

3. Predlaže se vjerskim zajednicama da poduzmu odgovarajuće mjere za čuvanje pokretnih spomenika kulture u svojim objektima, a posebno onima koji nisu dovoljno osigurani, odnosno da - u slučaju kada ne mogu osigurati potrebnu zaštitu prenesu pokretne spomenike kulture u sigurne objekte, odnosno u muzeje, biblioteke i arhive, kao i da omoguće organima službe zaštite da što prije obave evidenciju i izrade dokumentaciju o pokretnim spomenicima kulture u njihovom vlasništvu;

4. Zavodi za zaštitu spomenika kulture treba da u što kraćem roku evidentiraju fond pokretnih spomenika kulture na svom području, da srede postojeću evidenciju i izrade potrebnu fotodokumentaciju. Takodjer su obavezni da na osnovi zakonskih ovlaštenja interveniraju u slučajevima nedovoljne sigurnosti pokretnih spomenika kulture, isto tako da što prije uspostave mrežu povjerenika na najkritičnijim područjima, da ostvare potpuniju suradnju s organima unutrašnjih poslova i carinskim organima u sprečavanju ilegalne trgovine i krađe pokretnih spomenika, kao i da tim organima pruže potrebnu stručnu pomoć u osposobljavanju za djelovanje na ovom specifičnom području;

5. Savjet za zaštitu spomenika kulture Hrvatske, Arhivski Savjet Hrvatske i Muzejski savjet Hrvatske treba da u okviru svojih nadležnosti posvete osobitu pažnju mjerama za očuvanje fonda pokretnih spomenika kulture, kao i da ustanovama kulture pružaju stalnu stručnu pomoć na ostvarivanju tog zadatka.

(Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br. VI-1967, str. 73/74.)

SACRA CONGREGATIO CONCILII

DECLARATIO

DE CONTINUITATE CELEBRATIONIS MISSARUM TRICENARII GREGORIANI

Tricenario Gregoriano, quod ex improviso impedimento, (e.g. superveniente morbo), aut ex alia rationabili causa, (e.g. celebratio Missae funeris vel sponsalium), interrumpitur, ex dispositione Ecclesiae, fructus suffragii servantur, quos eidem Tricenario praxix Ecclesiae et pietas fidelium hucusque agnoverunt, firma obligatione Sacerdotis celebrantis quamprimum complendi celebrationem triginta Missarum.

Ordinarius vero opportune invigilet ne in re tandi momenti abusue irrepserint.

Datum Romae, de mandato Summi Pontificis Pauli VI, die 24 februarii 1967.

+ Petrus Palazzini, a Secretis
Florentius Romita, Subsecretarius

N a p o m e n a!

Gornja okružnica odredjuje da su Ordinariji dužni bdjeti nad tim da se u vezi s gornjom deklaracijom ne bi uvukle kakove zloporabe. Stoga neka svaki svećenik, eventualni prekid Gregorijane prijavi Nadb. duh. stolu uz oznaku razloga za prekid.

NADBISKUPSKA KANCELARIJA.

(Služb. Vjesnik Nadb. zagrebačke, Br. VII-1967, str. 92.)

Broj: 2585

INSTRUKCIJA O KULTU PRESVETE EUHARISTIJE

Sv. Kongregacija Obreda u zajednici sa Savjetom za provedbu Konstitucije o sv. Liturgiji izdala je pod datumom 25. V 1967. opsežnu Instrukciju koja nosi naslov "Instructio de cultu mysterii Eucharistici", a koja stupa na snagu 15. kolovoza o.g. Prijevod Instrukcije prilaže se ovom broju našeg "Službenog vjesnika" kao njegov sastavni dio.

Instrukcija sadrži doktrinalni dio s uputama za katehizaciju o presv. Euharistiji te konkretne odredbe o sv. Misi, sv. Pričesti i općenito o kultu presv. Sakramenta.

Ova bi instrukcija imala biti svima svećenicima predmet trajnog i neprestanog razmišljanja. Iz ovog će razmišljanja crpsti dublju spoznaju svih dimenzija euharistijskog misterija koju će tada prenositi na svoje vjernike. Tako će Euharistija uistinu svima biti izvor i kulminacija kršćanskog života.

Ovdje želimo posebno upozoriti na neke odredbe Instrukcije

1. Pod br.17 odredjeno je da ne budu u istoj crkvi istovremeno dvije liturgijske funkcije koje bi smetale jedna drugoj. Ova odredba mora definitivno učiniti kraj praksi koja je tu i tamo postojala, npr. da se na jednom oltaru služi Misa, a na drugom istovremeno obavlja blagoslov ili vjenčanje. - Isto tako dok se na nedjelje i blagdane služi pučka Misa uz aktivno učešće vjernika, neka ne budu Mise na drugim oltarima. Na druge dane se to samo preporučuje: quantum fieri potest. Neke su novinske vijesti unijele zabunu kab da je uopće zabranjeno da se bilo kada služe Mise na više oltara. To iz Instrukcije ne proizlazi, tim više što je pod br.47 rečeno: "integra manente cuique sacerdoti facultate Missam singularem celebrandi". Instrukcija je ipak više sklona da bude koncelebracija kad više svećenika želi istovremeno celebrirati.

3. U br. 32 proširen je broj slučajeva, prema prijašnjim odredbama, u kojima se može dijeliti sv.Pričest sub utraque specie. Budući da Instrukcija spominje da to ima biti "de iudicio Episcoporum", to ovim dajem općenitu dozvolu da se na području naše nadbiskupije dijeli sv.Pričest pod obje prilike u prigodama koje su ondje navedene. Dakako da se kod toga ima postupati s pastoralnom razboritošću i u potrebnu pripravu ("debita catechesi praemissa"). - Sv.Pričest pod obje prilike može dijeliti na različite načine: da pričesnici piju Sv.Krv izravno iz kaleža (tako većinom svećenici kod koncelebracije ili asistencija kod svečane Mise) ili na cijevčicu (per calamum) ili s posebnom žličicom (cum cochleari). Ili se daje sv.Pričest per instinctionem; taj će način možda biti najzgodniji za redovite slučajeve kad vjernici mogu primiti sv. pričest pod obje prilike: celebrant preda kalež sa sv.Krvi djakonu ili drugom svećeniku, a sam uzme patenu ili ciborij sa sv.Hostijama. Vjernici se u ovom slučaju pričešćuju stojeći i držeći pričesnu patenu. Celebrant umoči djelomično sv.Hostiju u kalež i podigne je govoreći: "Tijelo i Krv Kristova" i pričesti. Ukoliko nema drugog svećenika ili djakona, može se postaviti stolić s korporalom i na nj staviti kalež.

4. U br. 33 govor je o Pričesti izvan Mise. Ovim dajem općenitu dozvolu da se u zagrebačkoj nadbiskupiji može dijeliti sv.Pričest izvan Mise i u popodnevne sate, ako i kada za to postoji opravdani pastoralni razlog.

5. Br. 47 govori o koncelebraciji i ističe njezine prednosti. Preporučuje se koncelebracija u svećeničkim zajednicama (in communitatibus sacerdotum) i u zgodama kad se okuplja veći brpj svećenika (in coetibus qui statutis temporibus congregantur). Takve su zgode duhovne vježbe, dekanatske korone, svećenički sastanci i slično. Preporučuje se koncelebracija kod glavne Mise i u sjemeništima i samostanima. - Za sve takve zgode dajem općenitu dozvolu za jednu koncelebraciju u crkvi. U koliko bi kod kakve izvanredne zgode bilo potrebno da bude u istoj crkvi više koncelebracija, treba se obratiti na Nadbiskupski duhovni stol.

6. Zabranjene su sve Mise coram Sanctissimo (br.61), i to takodjer bez obzira na eventualne posebne indulte ili tradicije. Prema tomu je zabranjena takodjer Misa coram Sanctissimo na dan klečanja za koju ne naša nadbiskupija imala poseban indult Sv.Kongregacije Obreda (vidi "Službeni Vjesnik" br. II/1961. str.11-12). Prema tome se na dan klečanja presv. Sakrament prije Mise koja se služi in altari expositionis ima pohraniti u tabernakul i poslije Mise opet izložiti. - Br. 66. donosi ovu odredbu: "Expositio, quae unice fiat ad benedictionem post Missam impertiendam,

prohibetur". Time se ukida običaj "kratkog" blagoslova poslije poldanje ili večernje Mise koji je kod nas postojao u nekim župama ili samostanima.

7. U br. 6o-66. govor je o pobožnostima pred izloženim presv. Sakramentom (De Ss.mae Eucharistiae expositione). Naglašuje se da ove pobožnosti imaju svrhu da "ad meliorem aestimationem mysterii eucharistici inducant" (br.62). Ističe se da se kod tih zgoda mora neko vrijeme posvetiti intimnom, tihom klanjanju: "expedit ut aptis momentis sacrum silentium habeatur" (br.62); "congruum tempus tribuatur... orationi aliquamdiu in silentio protractae" (br.66). Ova okolnost kao i druge sugestije koje se nalaze u ovom dijelu Instrukcije potiču nas na razmišljanje: da li način kako se kod nas obavljaju "blagoslovi" odgovara zahtjevima ispravno shvaćene euharistijske pobožnosti? Nije li kod nas izlaganje presv. Sakramenta samo kao neki ukras, ljepši okvir i davanje svečanije note molitvi litanija? - Smatramo da bi bilo korisno da naš kler o tomu raspravlja na svojim koronama, u duhu smjernica ove Instrukcije, i podnese svoje prijedloge Nad-biskupskom duhovnom stolu.

U Zagrebu, dne 6.kolovoza 1967. (Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br.VIII-1967.str. 97/98.)

FRANJO KARD. ŠEPER v.r.
nadbiskup.

=.=.=.=.=.=

Broj: 3365-1967.

UPUTE O POSTUPKU KOD DIJELJENJA SV. SAKRAMENATA KRŠTENJA POTVRDE I VJENČANJA

Dušobrižno svećenstvo sa raznih strana postavilo je pitanje, kako da se ravna u današnjim prilikama kod dijeljenja sv.sakramenata, napose kod krštenja, vjenčanja i sv.Potvrde.

Nakon zrelog promišljanja i savjetovanja sa pastoralnim klerom, a da se uvede u cijeloj dijecezi jednoliko postupanje u tim stvarima, odredjuje se slijedeće:

I O KUMOVIMA

Kako neki župnici dozvoljavaju da kumuju kod krštenja i krizme takovi, koji su crkveno nevjenčani, a katkada i nekatolici, upozoravaju se župnici na slijedeće:

Uz ostale osobe, koje prema kan. 766, t.2. i prema Sinodi str.126. t.9. ne mogu kumovati, spadaju i oni, koji žive u braku, a crkveno nisu vjenčani. To vrijedi i za krštenje i za sv.Potvrdu.

Dušobrižnici imaju svoje župljane češće upozoravati kod propovijedi i zaručničkih pouka, da prije nego odaberu kumove za krštenje ili Potvrdu, obavezno se upitaju kod župnika. Kumovi izvan župe treba da redovito doprinesu potvrdu svog župnika o vjenčanju ili svoj vjenčani list i ličnu legitimaciju.

Što se tiče kumovanja kod krštenja sa strane nekatoličkih kršćana, sada vrijede propisi "Ekumenskog direktorija" od 14. V 1967: iz opravdana razloga može se pripustiti da pripadnik Istočne Crkve kumuje zajedno s katoličkim kumom (ili katoličkom kumom).- Ako se radi o ostalim kršćanima (npr. protestantima), može se iz opravdana razloga (srodstvo, prijateljstvo i slično) dopustiti da pripadnik te Crkve bude uz katoličkog kuma svjedok (ne kum!) kod krštenja. Vidi "Ekumenski direktorij br. 49 i 57.

II O PRISTUPANJU DJECE K SAKRAMENTIMA

Djeca trebaju redovito polaziti vjeronauk 2 godine, da ih se pripusti k sv.Pričesti, a osim toga redovito još dvije godine, da mogu primiti sv.Potvrdu (dakle na koncu 4.razr.osn.škole). A u svakom slučaju barem još jednu godinu iza prve Pričesti. To vrijedi za Zagreb, i okolne župe koje šalju djecu u Zagreb na sv.Potvrdu.

U provinciji, gdje je sv.Potvrda svake 5.godine, prepušta se razboritosti župnika. Kod toga treba ići na ruku starijoj mladeži i ljudima koji su u radnom odnosu, i kod poučavanja prilagoditi se njihovoj mogućnosti.

Budući da se nerijetko dogadja da nesavjesni roditelji koji svoju djecu nisu redovito slali na vjeronauk za prvu sv.Pričest i za sv. Potvrdu upućuju svoju djecu u druge župe (čak i na Nadb.duhov.stol s kojekakvim izgovorima da tako "kratkim postupkom" prime sv.sakramente, to se odredjuje da dušobrižnici u slučajevima kad im dolaze djeca iz drugih župa da prime ove sakramente, zatraže mišljenje nadležnog župnika.

III O ZARUČNIČKOJ POUCI

Ženidbena se pouka mora svim zaručnicima u svakom slučaju iscrpivo održati. Kod toga će pouka biti drugačija prema dobro poučenim vjernicima, od onih, koji vrlo malo što znadu o vjeri i zapovijedima.

IV O KRŠTENJU DJECE CRKVENO NEVJENČANIH RODITELJA

Kod roditelja koji nisu crkveno vjenčani (premda za to nema zapreke!) a žele krstiti dijete, neka župnik poduzme sve, da ih skloni na vjenčanje prije krštenja djeteta, a u sporazumu s njima može odgoditi krštenje, dok se sve pripravi na vjenčanje. Ako pak župnik takove ne može skloniti, tada treba da krsti dijete, ako ima neku garanciju, da će dijete u obitelji biti kršćanski odgojeno.

V O UPISIVANJU U MATICE KRŠTENIH

Ovime odredjujemo, da se djeca - makar bila rodjena u gradjanskom braku -, koja su krštena nakon crkvenog vjenčanja roditelja, odmah bez daljnjega upisuju u matice krštenih kao zakonita. (can.1116 i 1117). To su naime matice krštenih, a ne rodjenih.

VI O KRŠTENJU DJECE U TUDJOJ ŽUPI

Ako roditelji, koji su crkveno vjenčani, zatraže da im se dijete krsti u drugoj župi radi prijateljskih veza sa župnikom ili jer su se tamo vjenčali ili zbog drugih opravdanih razloga, nema zapreke da u drugoj župi obave krštenje.

Ako pak dodju u drugu župu da krste oni, koji nisu crkveno vjenčani, treba ih ispitati za razlog, zašto mimoilaže nadležnoga župnika, pa ako se ustanovi, da izbjegavaju nadležnog župnika radi toga, što nisu crkveno vjenčani, treba ih uputiti nadležnom župniku (vidi IV) da tamo krste, ili da donesu popratno pismo od vlastitog župnika.

VII O VJENČANJIMA U TUDJOJ ŽUPI

Župnici - kao i dosad - redovito ne smiju vjenčati zaručnike iz druge župe bez otpusnice i krsnog i slobodnog lista nadležnog župnika. To vrijedi i za gradske župnike kao i seoske. Ako pak u izvanrednim slučajevima radi posebnih prilika vjenča župnik zaručnike iz tudje župe bez otpusnice treba prije od Duhovnog stola zatražiti oprost od donošenja otpusnice, a za nadležnog župnika ubrati stolarinu i poslati mu je na shodni način (ne navodeći imena).

VIII O EVIDENCIJI KRŠTENJA

Župnici iz provincije se tuže, da ih gradski župnici, koji su krstili djecu (njihove župljane), uopće ne obavještavaju, da je dijete kršteno, što pravi smutnju za župnika, koji ne zna, koja su djeca krštena a koja nisu, a i za ostale župljane.

Stoga se odredjuje, da župnik, koji krsti dijete iz tudje župe, izda potvrdu o krštenju (ili krsni list) i preda je kumovima ili roditeljima djece u ruke, da ih pošalju svom župniku, ako bude potrebno.

U Zagrebu, 19.rujna 1967. (Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br. IX-1967, str. 129-131.)

+ FRANJO KARD. ŠEPER v.r.
nadbiskup.

.....

Broj: 126-Pr-67.

MISE ZORNICE U ZAGREBAČKOJ NADBISKUPIJI

Okružnicom br. 74-Pr-62 od 2.XII 1962. obaviješteno je dušobrižničko svećenstvo da je Sv.Kongregacija Obreda podijelila indult po kojem se u svima crkvama zagrebačke nadbiskupije u Adventu može i nadalje služiti Misa "Rorate". Indult je podijeljen na pet godina, pa je prema tome istekao. Produženje indulta ne može se tražiti, jer nije u skladu s načelima liturgijske reforme koja se provodi.

Mise "zornice" mogu se i nadalje služiti u vrijeme kao i dosada, gdje to pastoralni razlozi preporučuju, ali se kao misni formular uzima onaj koji je za pojedine dane označen u Direktoriju, a ne Misa "Rorate".

U Zagrebu, dne 25.studenoga 1967. (Služb.vjesnik Nadb.zagrebačke, Br. X-1967, str.139).

FRANJO KARD. ŠEPER v.r.
nadbiskup.

======

Broj: 3126-68.

UREDJENJE I REDUKCIJA ZAKLADNIH MISA

Prigodom kanonskih vizitacija opazilo se, da u mnogim župama nije provedena redukcija zakladnih misa prema okružnici od 2o. 12.196o. br. 186/Pr-196o, što je veliki propust i odgovornost za neodslužene zakladne mise. Da se ispravi taj nered u ovoj okružnici ponavljaju se glavne odredbe gore spomenute Okružnice.

Na temelju reskripta Sv.Stolice (Sv.Kongregacije Koncila br.52644/A od 1o.VI 196o.) a takodjer i na temelju ovlasti Sv.Stolice dane zagrebačkom Ordinariju (Fac.quinqu.- S.Congr.Consistorialis nr.3o8/28 dd. 6.VI. 1958.) izdano je rješenje.

1. Stavljaju se izvan snage sva rješenja izdana do 1.12.196o. sa strane Nadb.duh.stola, kojima su obveze broja služenja zakladnih sv.Misa reducirane, a misne zaklade proglašene utrnutima.

2. Reducira se obveza broja služenja zakladnih misa na jednu tihu sv.misu godišnje pro piis fundatoribus" gdje su temelj misnih zaklada bile glavnice, koje su na temelju prijašnjih odredbi Nadb.duh.stola bile realizirane i za realiziranu svotu odslužen prema diec.misnom stipendiju odredjen broj manualnih misa.

Stipendij za ovu sv.Misu neka se uzme iz crkvene blagajne.

3. Reducira se obveza broja služenja zakladnih misa na jednu tihu sv.misu godišnje "pro piis fundatoribus", gdje su temelj zakladnih misa bila zakladna zemljišta, koja su po agrarnoj reformi nakon rata

a) potpuno ili djelomice oduzeta ili

b) potpuno ili djelomice ostavljena u tako zvani "maximum" za uzdržavanje svećenika.

Stipendij za ovu misu, ako je zakladno zemljište u cijelosti oduzeto po agrarnoj reformi, može se uzeti iz crkvene blagajne. Ali ako je zakladno zemljište u cijelosti ili djelomično ostavljeno u takozvani "maximum", neka s e ne uzima iz crkvene blagajne.

4. Ova redukcija vrijedila je do 31.XII 1965, a onda je trebalo zatražiti produženje ove redukcije. Koji to nisu učinili, treba da to odmah zatraže.

5. Ovu okružnicu, u koliko nije gore spomenuta okružnica od 196o. unesena u knjigu Spomenicu i imovnik pobožnih zaklada, treba sada unesti.

6. Ovim rješenjem ne reducira se obveza broja zakladnih misa, u onim slučajevima, gdje je zakladno zemljište ostalo po agrarnoj reformi župi pod naslovom "Zaklade" mimo tzv. "maximuma". U koliko bi i u tim slučajevima trebalo reducirati broj misa, neka se dušobrižnici sa opravdanom molbom obrate na Nadb.duh.stol.

7. Svake godine dužni su došobrižnici izvjestiti Nadb.duh.stolu dali i kada je udovoljeno obvezama ove redukcije.

8. Posebno se upozoruju preč.gg.dekani, da prigodom dekanskih vizitacija pregledaju, dali dušobrižnici udovoljavaju ovim obvezama i u svom dekanskom izvještaju ovamo izvjeste, dali se udovoljava ovim odredbama.

Zagreb, 21.8.1968. (Služb.vjesnik Nadb.zagreb., br.VI-.968, str.88).

GENERALNI VIKAR:
Dr JOSIP LACH v.r.

VRELA I LITERATURA

A/ V R E L A

Acta Apostolicae Sedis (AAS XXXIII/1941 - Num.7.str.297-318).
Bauer Antun, Prva sinoda nadbiskupije zagrebačke, Zagreb 1925.
Codex iuris canonici
Hülster, Placidus, 1917-1927 codicis iuris canonici interpretatio authentica seu collectio responsiorum pontificiae commissionis ad codicis canones authenticae interpretendos, Paderborn 1928.
Pravilnik o vodjenju crkvenih matica. Djakovo 1951.
Razne odredbe Nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu (1946-1968).
Rimski obrednik, Zagreb 1929.
Službeni vjesnik nadbiskupije zagrebačke (XXI/1945).
Zakoni o starateljstvu i usvojenju, Beograd 1947. (Zbirka zakona FNRJ, br.16, izdanje Službenog lista FNRJ).
Osnovni zakon o braku i zakon o državnim matičnim knjigama, Beograd 1947. (Zbirka zakona FNRJ.br.49.).

B/ L I T E R A T U R A

Agius, Laurentius M O.E.S.A., Summarium iurium et officiorum parochorum ad normam codicis iuris canonici, Neapoli 1953.

Cappello, Felix, S.I., Tractatus canonico-moralis de sacramentis[2], Vol. I, Romae 1928.

Cappello, Felix, S.I., Tractatus canonico-moralis de sacramentis[3], Vol. III. Romae 1933.

Crnica, Ante, Kanonsko pravo katoličke crkve, svezak prvi, Split 1937.

Eichmann-Moersdorf, Lehrbuch des Kirchenrechts auf Grund des Codex Iuris Canonici, Achte Auflage, Paderborn, Band I, 1952, Bd II, 1958, Bd III, 1954.

Fanfani, Ludovicus, I., O.P., De iure parochorum ad normam codicis iuris canonici, editio tertia, natabiliter aucta, Rovigo 1954.

Ferretti, Luigi, vescovo di Macerata e Tolentino, Economia ecclesiastica. Criteri amministrativi. Tipografia poliglotta Vaticana, 1930.

Holboeck, Carl, Hardbuch des Kirchenrechts, Innsbruck 1951, (dva sveska).

Jeličić, Vitomir, Kanonsko ženidbeno pravo katoličke crkve[2], Sarajevo 1942.

Jone, Heribert, O.M.Cap., Gesetzbuch des kanonischen Rechtes. Erklärung des Canones, Paderborn Bd. I, 1939, Bd.II, III, 1940.

Kniewald, Dragutin, Pastirsko bogoslovlje I., Dušobrižnik, Zagreb, 1942.

Kunze, Franz, Pfarramtliche Geschäfts-Verwaltung[2] (Seelsorger-Praxis, Sammlung praktischer Taschenbücher fur den katholischen Klerus, VI), Paderborn 1916.

Mayer, Suso, O.S.B., Neüeste Kirchenrechts-Sammlung. Die Gesetze der Päpste, Die authentischen Auslegungen der kirchlichen Gesetze und die anderen Erlasse des Heiligen Stuhles seit Erscheinen des Cod. iur.can. geordnet und ins Deutsche ubersetzt, Freiburg im Breisgau, I.Bd.(1917-1929), 1953, II.Bd. (1930-1939), 1954, III.Band (1940-1949), 1955.

Noll, Joseph, Das katholische Pfarramt. Sein Geschäftsgang und Interessenkreis. Für die praktische Seelsorge unter Mittwirkung zahlreicher Fachleute[2], Wiesbaden 1927.

Pruner-Seitz-Thurnhofer, Lehrbüch der Pastoraltheologie, Zweiter Band: Das Vorsteheramt Einzel-und Gemeinschaftsseelsorge[4], Paderborn 1928.

Rogić, Ivan, Osobno pravo katoličke crkve, Djakovo 1958 (ciklostilom).

Rogošić, Roko, Priručnik crkvenog prava s posebnim obzirom na župnika. Svezak prvi: pristup, opće i osobno pravo, Zagreb 1941.

Turchetta, Valentino, Manuale di Amministrazione e contabilita Ecclesiastica[3], Rovigo 1945.

O=O=O=O=O
O=O=O=O
O=O=O
O=O
O

S A D R Ž A J

Predgovor III izdanju
UVOD
I ŽUPNE KNJIGE 1
II MATICE 4
A. Matice krštenih 4
B. Matice potvrđenih 6
C. Matice vjenčanih 8
Utvrđivanje slobodnog staleža 9
I Krsni list 9
II Slobodni list 10
Ispit zaručnika 14
Malodobnost 19
Krvno srodstvo 20
Tazbina !! 20
Zabrana mješovite vjeroispovijesti i zapreka različnosti vjere 20
Javna ćudorednost 22
Smetnja usvojenja 22
Zapreke zločina 22
Navještaji 22
Matična zabilježba 24
Izvanredni slučajevi 26
D. Matice umrlih 27
E. Matični ispravci 29
F. Naknadno unošenje u matice 29
G. Državni propisi i crkveno vođenje matičnih knjiga 32
H. Matični izvadci 34
I. Školarine, kancelarijske pristojbe i crkveni biljezi 35
J. Frankiranje poštanskih pošiljaka 37
III PODNESCI O IMOVINI 38
A. Imovnici 38
B. Blagajnički dnevnik 38
C. Sistematski račun 39
D. Nadarbinska i zakladna imovina 42
IV REGISTRATURA 42
A. Unutarnja i vanjska svojstva pisma 43
B. Vrste podnesaka 44
C. Urudžbeni zapisnik 46
D. Raspodjela spisa 47
V ARHIV 48
VI ŽUPNI URED 49
VII OPCA PRAVILA 49

DODATAK 51
Okružnica za ustanovljenje smrti poginulih za vrijeme rata 51
Okružnica o predavanju parnica matičnih knjiga 52
Okružnica o sastavljanju molbi za oprost od malodobnosti 53
Okružnica o odrešenju koje se daje općenito i istodobno za više osoba zajedno 54
Okružnica - Nagovor kumovima kod krštenja 55

Okružnica o podjeljivanju sv, Potvrde osobama koje se zbog bolesti nalaze u smrtnoj pogibli.. 56
Okružnica - Ispovjedna ovlast kod putovanja na avionima 62
Okružnica o upisu u matice krštenih djece rastavljenih ili civilno vjenčanih roditelja 63
Okružnica o milostinji za sv. Grob 64
Dodatak pravilniku o vođenju crkvenih matica 64
Nove cenzure 66
Upozorenje župnim uredima 66
Okružnica o matičnim propisima 67
Okružnica o oprostu za votivnu misu B. D. M. na prve subote 68
Okružnica o promjeni propisa zakona o matičnim knjigama 68
Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica 69
Matrimonia catholicarum mixti ritus 72
Uputa o postupku u međuobrednim ženidbama 73
Okružnica - Liber intentionum 74
Knjiga za naknadne matične zabilješke 75
P rilog korizmenoj poslanici za svećenike 76
Okružnica - Knjiga prvopričesnika 77
Okružnica - Čuvanje Presv. Sakramenta 78
Decretum - Facultas binedictionem cinerum iterandi in missa vespertina 80
Okružnica - Popravci na crkvenim objektima 81
Zakon o grobljima 82
Okružnica - Redukcija misnih zaklada 82
Okružnica - Mise "pro populo" 83
Uredba za izvršenje Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica 84
Okružnica - Upozorenje vlč. svećenstvu u vezi Uredbe za izvršenje Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica 89
Naknade za nacionalizovane nekretnine 90
Osnivanje fototeke i zbirke nacrta crkvenih objekata91
Naknada za nacionalizirano zemljište 93
Molbe za dispenzaciju kod mješovitih ženidbi 94
Dozvola za nošenje bolesničkog ulja 95
Preuređenje svetišta i oltara prema najnovijim liturgijskim propisima 95
Uređenje matičnog ureda 96
Popravci crkvenih objekata 97
Oltari versus populum 98
Kratak komentar apost. konstitucije "Paenitemini".. 99
Sacra congregatio de doctrina fidei: Instructio de matrimoniis mixtis 101
Ukrepljenje ženidbe u korijenu 104
Novi propisi o indeksu zabranjenih knjiga 105
Izjava Svete kongregacije obreda i Vijeća za primjenu uredbe o svetoj liturgiji 106
Sacra congregatio de ecclesia orientali - Decretum 107
Mješovite ženidbe između katolika i nekatoličkih kršćana istočnih obreda 109
Novi propisi o oprostima 110
Pavao VI - Apostolska konstitucija o izmjeni propisa o svetim oprostima 111

Pokretni spomenici kulture 120
Zaštita pokretnih spomenika kulture 121
Sacra congregatio concilii - Declaratio de continuitate celebrationis missarum tricenarii gregoriani 122
Instrukcija o kultu Presvete Euharistije 122
Upute o postupku kod dijeljenja sv. sakramenata krštenja, potvrde i vjenčanja 124
Mise zornice u zagrebačkoj nadbiskupiji 126
Uređenje i redukcija zakladnih misa 127

VRELA I LITERATURA 129

SADRŽAJ 131

.....
.....
.....
..